de Hessencombinatie

Magazine voor Voor-Drempt, Achter-Drempt, Hoog-Keppel, Laag-Keppel, Hummelo en Eldrik

Gerrit Jan Lans, boswachter op Landgoed Keppel

En verder in dit nummer o.a.:

- 100-jarig jubileum Hummelo's Gemengd Koor
- Krasse knarren: Martha Bremer
- Tweeluik: Op de vlucht in Hummelo en Keppel

uitgave 48 | **september 2022**

Dé lederwaren speciaalzaak

terSteeg lederwaren

berba bags & wallets · aunts & uncles · BEAR · Castelijn & Beerens · Herschel · SACCOO · mywalit · ARCADIA · HESTER VAN EEGHEN – AMSTERDAM – · GABS · FRED DE LA BRETONIERE · SHABBIES AMSTERDAM · voi · SECRID Made in Holland

Meipoortstraat 4 • Doesburg • www.ter-steeg.eu

KOM LANGS EN LAAT JE VERRASSEN DOOR ONZE KEUZE AAN FIETSEN!

Xycle service

Leigraafseweg 33f • 6983 BR Doesburg
t 0313 412 727 • www.xycleservice.nl

CLAUS SPORT

IJsselkade 10-12 Doetinchem 0314 - 32 31 39
info@claussport.nl

SPORT 2000 your professional sportshop

•gratis •sparen voor extra korting •eenvoudig verzilveren •exclusief voordeel
•aanbiedingen op maat •altijd inzicht in je saldo •en nog veel meer privileges

Bremer Bouw

Nieuwbouw
Verbouw
Onderhoud
Renovatie
Timmerwerken

Roy Bremer | Molenweg 10 | 6996 DN Drempt | T: 0313-472394 | M: 06-13380622 | www.bremerbouw.nl | info@bremerbouw.nl

Van de redactie

Loeiend heet was het deze zomer. Het land dorstig, de scheepvaart in problemen, de stikstof levert veel stof tot nadenken, de inflatie heeft een toppunt bereikt net als de energieprijzen en er is oorlog in Europa. Kortom: een kleine greep uit de hoofdpijndossiers.

Toch liet de redactie zich niet door alle narigheid uit het veld slaan en toog met pen en papier het veld in. De inspanningen leveren gelukkig nog altijd mooie artikelen op. Zo besteden we aandacht aan bijzondere jubilea van enkele verenigingen in onze dorpen. Het Hummelo's Gemengd Koor spant daarbij absoluut de kroon met het aanstaande eeuwfeest. Carnavalsvereniging De Blauwe Snep bestaat dit jaar 55 jaar. Oud-bestuurslid Henk Kosstede van HC'03 werd koninklijk onderscheiden. Dit zijn indrukwekkende mijlpalen waarbij we uiteraard stil staan.

Het mag dan stikstofcrisis zijn, maar er verhuisden toch maar even vijfenveertig prachtige koeien van verre Achterhoekse oorden naar de grazige weiden van Willem Bilderbeek aan de Binnenweg in Drempt. We stonden er bij en doen verslag. Een belangrijke spil bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen is Ton Heebing. We spraken hem in zijn huis in Laag-Keppel. Dit gesprek werd tevens inspiratiebron voor een tweeluik over een verschijnsel dat bekend staat als déjà vu. Dat is een Franse uitdrukking voor als je iets ziet gebeuren waarvan je weet dat je het al eens eerder zag op dezelfde manier en dezelfde plaats. We hebben het dan niet over de prachtige lp met deze naam van Crosby, Stills, Nash & Young (1970) maar over vluchtelingen uit Oekraïne die in onze dorpen worden opgevangen. Het opvangen van vluchtelingen gebeurde tijdens de Tweede Wereldoorlog ook door de toenmalige inwoners van onze dorpen. De redactie legde contact met twee mensen (uit Aerdenhout en Enschede) die tot op de dag van vandaag ontroerende herinneringen hebben aan die tijd in Hummelo, Keppel en Drempt.

Er is natuurlijk bijgekletst: deze keer met Petra Boomsma uit Hummelo. En we hadden een boeiend gesprek met Martha Bremer. Boswachter Lans is actief voor Landgoed Keppel en we vonden hem bereid om over zijn interessante baan te vertellen.
En wist u dat er in 1740 een nachtwacht was in Laag-Keppel? Een echte! En niet te verwarren met een NFT (non-fungible token) van het wereldberoemde schilderij van Rembrandt. Korte uitleg: bij aanschaf van een NFT van de Nachtwacht wordt je voor een klein stukje eigenaar van de digitale versie van het schilderij. En wordt je tevens medeoprichter van een nieuw digitaal museum met daarin alle schilderijen van Rembrandt. De redactie houdt het maar even bij de echte nachtwacht die hier ooit in levende lijve de wacht hield.
Onze onvolprezen columnisten hebben zich weer ingespannen om er iets moois van te maken en daarom kunnen we u met een gerust hart deze septemberuitgave van De Hessencombinatie warm aanbevelen. Veel leesplezier gewenst!

De redactie

Inhoud

5 Colofon
7 Column Mart de Kruif
8 Mag ik dan bij jou? Op de vlucht in Hummelo en Keppel, deel 1
12 Mag ik dan bij jou? Op de vlucht in Hummelo en Keppel, deel 2
16 Ton Heebing, als agent 006½ in Oekraïne
20 Ff kletsen met… Petra Boomsma
23 Column Jeroen te Lindert
24 Hummelo's Gemengd Koor: Een eeuw samen zingen
32 HC'03: Topvrijwilliger Henk Kosstede koninklijk onderscheiden
35 Column Gijs Jolink
36 Spread: De 'Houtschuur' in het Ulenpas-deel van het Hekenbroek
38 Carnavalsvereniging De Blauwe Snep uit Drempt viert haar 55-jarig bestaan
47 Column Anouk Mast
48 Drempt kreeg er vorig jaar 45 roodbonte inwoners bij
52 Gerrit Jan Lans, boswachter op Landgoed Keppel
56 Ook Laag-Keppel had vroeger een nachtwacht
60 Krasse knarren: Martha Bremer uit Achter-Drempt
65 Column Guinevere Wolvetang
67 Varia
68 Activiteitenkalender

Staarink WARENHUIS

Véél winkels onder één dak

Markt 7 • Doesburg • www.staarinkwarenhuis.nl

- AUTORUIT VERVANGEN
- STERREPARATIE
- VOORRUIT POLIJSTEN*
- KENTEKEN GRAVEREN
- AIRCOSERVICE*

*Niet in alle vestigingen

FOCWA

GlasGarage.nl

Specialist in autoruiten!

Autoruit stuk?

Autobedrijf Melgers

Hoge Wesselink 2
7221 CJ Steenderen
Tel. (0575) 451974

GLASGARAGE. SNEL EN ALTIJD IN DE BUURT!

Autoruit stuk? Haast? Met ruim 80 vestigingen is er altijd een GlasGarage bij u in de buurt die u razendsnel helpt! En doet dat tegen de laagste kosten voor u. Bovendien krijgt u levenslange garantie en zijn er doorlopend leuke acties. Vraag ernaar bij de vestiging bij u in de buurt of kijk op onze website.

M. LEISINK
BOUWONDERNEMING

TIMMERWERKEN - VERBOUW - ONDERHOUD

Strengsche Veld 25
6996 DK Drempt
T 06 - 12 99 60 05
E maurice@leisinkbouw.nl
I www.leisinkbouw.nl

Colofon

De Hessencombinatie
Magazine voor de inwoners van Voor-Drempt, Achter-Drempt, Hoog-Keppel, Laag-Keppel, Hummelo en Eldrik

Redactie
Ceciel Bremer, Berna ter Horst, Rinus Rabeling en Henk ten Zijthoff
E-mail: dehessencombinatie@hc-03.nl, telefoon: 06-51 32 99 78 (Rinus Rabeling).

Aan dit nummer werkten mee
Gijs Jolink, Gerard van der Kamp, Leo Koenders, Mart de Kruif, Jeroen te Lindert, Gerard Maalderink, Anouk Mast, Ine Snelder, Leo Tholhuijsen, Guinevere Wolvetang.

Fotografie
Doede Boomsma, Fred van Daalen, Duncan de Fey, Gerrit Kempers, Wim van Hof, Rinus Rabeling, Jamie de Vries, Vyasa Wolvetang.

Advertenties/Marketing
Wim Fontein, Patrick Verheij
Voor vragen of informatie:
06-20 44 38 10 (Patrick Verheij)

Vormgeving en druk
Youprinting, Drempt

Auteursrecht
Overname van artikelen (of delen ervan) uit deze uitgave is niet toegestaan zonder uitdrukkelijke, schriftelijke toestemming van de uitgever. Dat geldt ook voor vermenigvuldigen, kopiëren, publiceren op internet of opslaan in een databank.
Dit magazine wordt met grote zorgvuldigheid samengesteld. Ten aanzien van de juistheid van de inhoud kan echter geen aansprakelijkheid worden aanvaard.

De Hessencombinatie is een uitgave van voetbalvereniging HC'03 en verschijnt 4 keer per jaar, in een oplage van 2600 exemplaren, in het verspreidingsgebied: Voor-Drempt, Achter-Drempt, Hoog-Keppel, Laag-Keppel, Eldrik, Hummelo, Langerak en een gedeelte van Toldijk.

De volgende editie van De Hessencombinatie wordt verspreid rond 14 december 2022.

Informatie of klachten over bezorging
E-mail: dehessencombinatie@hc-03.nl of
telefoon: 0314-84 22 19 (Monique Bruins).

Abonnement
Woont u buiten het bezorgingsgebied van De Hessencombinatie of wenst u het magazine op naam per post te ontvangen, dan is een abonnement voor 20 euro per jaar mogelijk. U kunt hiervoor telefonisch contact opnemen met de redactie:
06-15 44 53 41 (Ceciel Bremer) of een e-mail sturen naar: dehessencombinatie@hc-03.nl.

Website
www.dehessencombinatie.nl

Garage Schel bv

De Koppeling 1
6986 CS Angerlo

Is uw auto aan een wasbeurt toe?
Onze Carwash is onlangs uitgebreid,
3 wasstraten en 7 wasboxen zorgen ervoor
dat wachtrijen tot het verleden behoren.

Tanken 24/7 mogelijk
Via de betaalautomaat kunt u tanken
wanneer het u uitkomt

BRASSERIE OLDENHAVE

BRASSERIE OLDENHAVE
EEKSTRAAT 18
6984 AG DOESBURG
INFO@BRASSERIEOLDENHAVE.NL

Op zoek naar een leuke vakantiebaan?

Wil jij werken in een omgeving waar iedereen altijd vrolijk is omdat ze op vakantie zijn? Waar je met veel leeftijdsgenoten werkt en heel veel leert? Waar er rekening wordt gehouden met je leeftijd en de geldedende CAO regels? Zoek niet verder! Wij zoeken jongeren voor de keuken, snackbar en het restaurant. Voel jij je aangesproken? Stuur dan snel een email met je CV en korte motivatie en wie weet word jij onderdeel van ons groeiende team!

BOUWBEDRIJF JOLINK HUMMELO

www.bouwbedrijf-jolink.nl tel: 0314-381309

BOUW GARANT

Nieuwbouw | Verbouw | Onderhoud | Renovatie/Restauratie

Overtuiging

Maar misschien vergeten we soms een dikke boom op te zoeken en daaronder eens na te denken over wat er nu gebeurt.

Na een roerig einde van het seizoen is nu de rust ingetreden. Een periode waarin het lijkt of iedereen bezig is de 'schade' van de corona-ontberingen in te halen. Vliegreizen zijn niet aan te slepen, luchthavens zijn overbelast, snelwegen worden kruipwegen en op het water mag je filevaren. En dat is vervelend, want we hebben haast. We willen nu genieten, geen moment laten versloffen.

Want de toekomst zou wel eens roerig kunnen zijn. Misschien is er wel weer een ander virus dat ons treft. De voorboden van de energiecrisis zijn al zichtbaar. We rijden naar Duitsland om te tanken. We zijn toch niet zo veilig als we dachten, moeten we de krijgsmacht weer afstoffen voor veel geld. Daar hadden we net zo lekker op bezuinigd. En dan hebben we het niet eens over de klimaatcrisis. Het ijs op de Noordpool verdwijnt immers sneller dan Wout van Aert kan fietsen. Gaat lekker zo.

En daarom hebben we geen geduld, maar grote haast. Alles moet nu en alles moet snel. Pluk de dag, maar dan nog sneller dan Max Verstappen. Haast met turbo. Herman van Veen zong het al eens: *Opzij, opzij, opzij (2x). Maak plaats, maak plaats, maak plaats, want wij hebben ongelofelijke haast.*

Maar misschien vergeten we door al dat rennen, springen, vliegen en weer doorgaan wel om soms een dikke boom op te zoeken en daaronder eens na te denken over wat er nu gebeurt. Waarom hebben we een klimaatcrisis? Waarom hebben we een oorlog in Oekraïne? Waarom zijn we snel aangebrand?

Ik vrees dat het antwoord bij de mens ligt. Niet bij 'de anderen', 'hullie' of 'zullie', maar bij ons zelf. Een betere wereld begint bij ons zelf. Niet alleen door wat meer terughoudend te zijn in ons commentaar op anderen, maar ook door te geloven in je eigen kracht, het vermogen van de mens om zijn of haar toekomst te sturen en de ongekende sterkte van het team. We kunnen veel meer dan we denken. Zie de Invictus Games, zie de Zwarte Cross, zie Jumbo Visma. We moeten er alleen aan durven beginnen. Zonder haast, maar met overtuiging.

Foto: **Wim van Hof**

Mart de Kruif

Tekst: **Henk ten Zijthoff**
Foto: **Collectie familie De Waard-Wagelaar en familie Netjes**

Boerderij Mulra met de perenboom rechts in beeld. Foto vermoedelijk gemaakt in periode 1944-1950.

Mag ik dan bij jou?

Op de vlucht in Hummelo en Keppel, deel 1

Nu het opnieuw oorlog is in Europa en mensen uit Oekraïne gastvrij worden opgevangen door gezinnen in onze dorpen, bekruipt soms een déjà vu. Wanneer zagen we zoiets eerder gebeuren en wat weten we van hen, die vanaf 1943 tot april 1945 op de vlucht voor intimidatie en geweld neerstreken in onze toenmalige gemeente Hummelo en Keppel?

In ons magazine van juni 2016 publiceerden we een artikel over de pupillen van het Haags Weeshuis die in 1943 gedwongen uit Den Haag moesten vertrekken. Een jaar eerder werd er ook al met de pupillen heen-en-weer gesleept, vanwege de vordering van Haagse gebouwen door de Duitse bezetters. Maar in 1943 is het echt raak en wordt het Haags Weeshuis geëvacueerd naar het oosten van ons land: naar Kasteel Enghuizen in Hummelo. Leerkrachten, waaronder Jan Wagelaar, komen mee uit Den Haag. Als de Slag om Arnhem in september 1944 verloren gaat voor de geallieerden, moeten de Haagse Weeshuiskinderen voor de derde keer vertrekken. Ze worden ondergebracht bij gezinnen in de gemeente Hummelo en Keppel en overleven daar de oorlog.
Op 28 mei 2022 schrijft voormalig Haags Weeshuiskind Fred Hierck (89) via de redactie van De Hessencombinatie een dankbrief aan alle inwoners van de toenmalige gemeente Hummelo en Keppel voor de gastvrijheid die in die dagen door hem als weesjongetje werd ervaren. Met hem brengen we zijn indrukwekkende levensverhaal in beeld, met een belangrijke rol voor de gezinnen in Hummelo en Keppel waar Fred in 1944-1945 werd ondergebracht.

Dankzij een tip van de heer Joosten uit Hoog-Keppel lukt het om in contact te komen met Dieneke de Waard-Wagelaar, dochter van leraar Jan Wagelaar en zijn echtgenote Wies Wagelaar-de Ru. Jan Wagelaar (35) kwam op 24 oktober 1944 om het leven na zwaar gewond te zijn geraakt bij geweervuur bij boerderij Mulra in Hoog-Keppel. Het gezin Wagelaar-De Ru was op dat moment ondergebracht bij de familie Netjes op boerderij Mulra. Op afstand spreken we met Dieneke in Bloemendaal.
Dieneke: 'Ik ben op 3 mei 1945 geboren in Hoog-Keppel. Ik heb mijn vader dus niet gekend. Hij overleed in oktober 1944 in het RK ziekenhuis in Doetinchem. Wat er die dinsdag in oktober precies gebeurde, is te

Jan Wagelaar en echtgenote Wies Wagelaar-de Ru.

De kinderen van Jan Wagelaar en Wies Wagelaar-de Ru. Van links naar rechts: Gerrit, Lieske, Jaap, Dieneke en Jan.

Jan Wagelaar.

Juffrouw Tine Janssen.

lezen in de brief die mijn moeder drie weken later aan haar broer Kees schreef. Zij was in oktober 1944 twee maanden in verwachting van mij. De bevalling in mei 1945 was in het schoolmeestershuis van de Christelijke School in Hoog-Keppel. Bij de bevalling assisteerde de echtgenote van het schoolhoofd, mevrouw Ten Zijthoff-Eshuis.'
In de familie Ten Zijthoff is het verhaal van de geboorte van Dieneke bekend. Janne ten Zijthoff-Eshuis is verpleegkundige geweest en zelf moeder van zes kinderen. De huisarts denkt dat de bevalling nog wel op zich laat wachten en vertrekt na huisbezoek. Maar die inschatting klopt niet. Wies Wagelaar bevalt in het kamertje van toenmalig onderwijzeres Dien Hooijer van haar dochter Dieneke. Een dag eerder kwamen vier jonge verzetsjongens om het leven bij een explosie voor het oude gemeentehuis aan de Rijksweg in Hoog-Keppel. De gemeente Hummelo en Keppel zal deze meidagen na de bevrijding in april 1945 ondanks de geboorte van het meisje in rouw hebben beleefd.

De dood van vader Jan Wagelaar

We stellen Dieneke de vraag of in haar familie een verklaring de ronde deed voor het geweervuur in de tuin van boerderij Mulra. Jan Wagelaar is op 24 oktober 1944 peren aan het rapen samen met Berendje, dochter van boer Hendrik Netjes, en een op Mulra ondergedoken Belg, Louis de Man. Jan Wagelaar wordt uit het niets getroffen door een kogel en raakt zo zwaar gewond in buik en borst dat hij uren later overlijdt in het ziekenhuis in Doetinchem. Dieneke: 'Dat dodelijke schot zal altijd een mysterie blijven. Mijn broer Jaap overleed een paar jaar geleden. Hij heeft zijn hele leven geprobeerd om te achterhalen wat er precies gebeurd kan zijn. Hij logeerde vaak in de houtschuur aan de Ulenpaslaan. Wat er die dag op Mulra is gebeurd, heeft hem nooit losgelaten.'
In De Hessencombinatie van juni 2016 staat een fragment uit het dagboek van boerenzoon en medebewoner van Mulra, Derk Netjes. Hij schrijft over deze dag dat er veel geweervuur is van Duitse militairen die met scherpe munitie op wild schieten. En hij schrijft in een paar zinnen op wat er is gebeurd: dat hulpverlening heel lang duurde. Mevrouw Wagelaar-De Ru beschrijft in de hartverscheurende brief aan haar broer gedetailleerd hoe Jan Wagelaar overleed. Wat uit de brief en ook uit het dagboekje van boerenzoon Derk Netjes blijkt, is hoe vreselijk traag de hulpverlening aan de zwaargewonde Wagelaar op gang kwam. Communicatiemiddelen als een telefoontoestel waren geen gemeengoed en op Mulra was geen telefoon. Onvoorstelbaar in onze tijd waar het hebben van een mobiele telefoon de gewoonste zaak van de wereld is.

Hoe ging het na de oorlogsperiode met het gezin?

'Mijn vader had een collega die was meegekomen naar Hummelo en Keppel. Wij kenden haar als tante Tine. Op school en voor de leerlingen heette zij juffrouw Janssen. Juffrouw Janssen heeft ons gezin na de dood van mijn vader als het ware onder de arm genomen. Zij kwam uit Zandvoort en na de oorlog wilde de Wilhelminaschool in Zandvoort haar graag terug als leerkracht. Juffrouw Janssen schreef toen een brief aan de Zandvoortse burgemeester Van Alphen. Die zal ze gekend hebben, want hij was tijdens de oorlog door de Duitsers uit zijn ambt gezet en ook geëvacueerd geweest: op de Ulenpas in Hoog-Keppel. De brief van tante Tine was duidelijk: zij wilde wel terug maar dan moest hij als burgemeester zorgen voor een huis waar zij met mijn moeder en de kinderen kon wonen. Haar verzoek werd ingewilligd en wij vertrokken in januari 1946 vanuit boerderij Mulra naar Zandvoort met drie van de vijf kinderen. De andere twee kinderen kwamen later in 1946 naar Zandvoort.

Kun je iets vertellen over jouw moeder?

Dieneke: 'Wies de Ru is mijn moeder, geboren op 17 oktober 1911 in Zwolle. Opgegroeid in een kinderrijk gezin met vijf broers en een zus. Zij ontmoette mijn vader Jan in Den Haag. Mijn vader kwam uit Enschede maar was als leerkracht verbonden aan de school in Den Haag waar de vader van mijn moeder schoolhoofd was.' We kijken in het dagboekje van boerenzoon Derk Netjes. In zijn aantekeningen in de maand oktober 1944 zien we dat in de dagen voorafgaand aan de dood van Jan Wagelaar bij de kachel in de kamer op Mulra twee verjaardagen samen met de familie Netjes worden gevierd. De verjaardag van Wies, zij trakteert. En die van boer Hendrik Netjes van Mulra op 23 oktober. Dieneke vervolgt: 'Mijn moeder overleed op 23 september 1980 in Apeldoorn. Zij is naast mijn vader begraven op de begraafplaats van Hoog-Keppel.'

Jullie groeiden op in Zandvoort. Hoe ging dat na alles wat er was gebeurd?

'Het beeld dat ik van mijn vader heb, is niet het beeld van een held maar vooral het beeld van een slachtoffer. Hij was op het verkeerde moment op de verkeerde plaats. Mijn moeder werd door de dood van mijn vader ook slachtoffer. Zij is er eigenlijk nooit meer helemaal bovenop gekomen. Juffrouw Janssen (tante Tine) heeft haar de rest van haar leven gesteund. Juffrouw Janssen bleef tot haar pensionering als leerkracht verbonden aan de Wilhelminaschool in Zandvoort. Toen verhuisde zij naar Epe, waar mijn moeder woonde. Mijn oudste broer

Puur Annette, dat is puur genieten!

Je medewerkers trakteren op een heerlijke lunch tijdens een cursus of je gasten verblijden met lekkere hapjes? Genieten van een borrelplank bij je thuis of om met je werknemers het weekend in te luiden? Bij Puur Annette kan het allemaal op elke gewenste locatie.

Achter-Drempt is weer een ondernemer rijker want Annette Tichelman is het afgelopen voorjaar gestart met Puur Annette. Met haar foodtruck stond Annette deze zomer al bij de Keppelrun, op tuinfeesten en diverse campings, waaronder Jena in Hummelo en Siebieverden in Eldrik, om alle vakantiegangers te voorzien van een heerlijke lunch, een gezonde maaltijd of een lekkere borrelplank. 'Wat ik maak, is elke keer anders, maar het is gegarandeerd puur van smaak en bereid met lokale en gezonde producten. Daar sta ik voor', vertelt de Dremptse enthousiast.

Buitenleven

Als kind was Annette Tichelman altijd al graag buiten op de boerderij waar ze opgroeide in het buurtschap Leesten bij Warnsveld. 'Mijn moeder leerde mij en mijn zussen al vroeg koken en bakken met alles wat de moestuin en de boerderij ons bood. Die passie voor zelf eten bereiden is altijd gebleven. Krentenbrood, appeltaart, quiche… ik maak het nog steeds heel graag zelf', vertelt Annette. Dus toen ze op zoek was naar een nieuwe uitdaging besloot ze haar hobby te combineren met haar liefde voor het buitenleven: een foodtruck waarmee ze buiten haar gerechten bereidt.

Verrassend

Dat een lunch, maaltijd of borrelplank lekker én ook gezond kan zijn, wil Annette graag laten zien met haar gerechten. Van een broodje pulled chicken met rauwkost en een gevulde wrap met feta tot een poké bowl met rijst, mango en kip en een tapasplank met worst, miniwrapjes en noten. De Dremptse ondernemer stemt graag in overleg met je af wat je op het menu wilt hebben staan en daarin is heel veel mogelijk. 'Mijn eigen draai geven aan recepten en mijn gasten verrassen met nieuwe smaken, maakt me elke keer weer superblij.'

Wist je dat…
Puur Annette ook speciale gerechten en hapjes maakt voor kinderen? Met poffertjes gecombineerd met fruit of een hotdog net even anders maakt Annette van ieder feestje ook voor de jonge gasten een onvergetelijke happening.

Puur Annette
Kruijsakker 14
6996 DL Drempt
T: 06 235 580 35
E: info@puurannette.nl

De houtschuur nabij de Ulenpas in Hoog-Keppel. Jaap Wagelaar logeerde vaak op deze plek. Hij vergat zijn tijd in Hoog-Keppel gedurende de oorlogsperiode '40-'45 nooit meer.

Tot onze groote droefheid overleed op 24 October te Doetinchem in zijn Heer en Heiland, onze goede Schoonzoon

Jan Wagelaar,

35 jaar oud.

J. de Ru.

J. de Ru—v. Amerom.

Zwolle, Dahliastraat 28.

Prov. Overijsselsche en Zwolsche Courant 2 november 1944.

Jan werd stuurman op de grote vaart en later militair. Mijn broer Jaap werd leraar Nederlands. Broer Gerrit is machinist geworden bij de koopvaardij en daarna weer aan wal gekomen. Mijn zus Lieske werd maatschappelijk werkster in Groningen en zelf werd ik verpleegkundige. Jan en Jaap zijn overleden.'

De heer en mevrouw Netjes op boerderij Mulra omstreeks 1930.

Wat heeft deze Keppelse episode voor je betekend?

Dieneke: 'Dankzij tante Tine heeft deze Keppelse periode in ons gezin en bij mij nauwelijks sporen achtergelaten. Ook al omdat ik die periode niet actief heb beleefd. Tante Tine nam mijn opvoeding voor haar rekening. Mijn moeder functioneerde op de achtergrond. Ons gezin heeft enorm veel te danken aan tante Tine en we zijn haar daar nog altijd heel erg dankbaar voor. Keppel werd niet vermeden als een plek van onheil. Toen onze eigen kinderen nog klein waren, hebben we een paar keer gelogeerd op de Prinsenhof bij de familie Remmelink. Dat was een fantastische plek om te zijn. We bezoeken nog steeds het graf van mijn ouders en het graf van juffrouw Janssen. We hadden een toevallige ontmoeting met een voorbijganger in Hoog-Keppel toen wij het oorlogsmonument aan de Monumentenweg bezochten. Via hem ontstond contact met de redactie van De Hessencombinatie. Als ik de naam van mijn vader zie staan op het oorlogsmonument in Hoog-Keppel, dan is dat voor mij nog steeds indrukwekkend.'

Grafsteen echtpaar Wagelaar-De Ru kerkhof Hoog-Keppel.

Bronnen

Archief familie Wagelaar
Archief familie Netjes
De Hessencombinatie, juni 2016
Publicatie Er op of Er onder (4e druk, 1977)
Even gaan onze gedachten terug (mei 1990)

Passages

Uit de brief van 14 november 1944 die Wies Wagelaar-de Ru schrijft aan haar broer Kees. De brief is handgeschreven en in de loop der tijd minder geschikt geworden om af te drukken. Daarom zijn passages uit de brief geciteerd, inclusief de schrijffouten in het origineel.

Lieve Titia en Kees,
Hedenmiddag Kees zijn brief ontvangen. Ook jullie weten het nu, en leven met mij mee. Alle menschen zijn zoo goed, ik kan het niet zeggen zooveel liefde en hartelijk ik hier ondervind.
(...)
Nadat het ongeluk gebeurt was heeft Jan nog wel een uur in het gras gelegen, er was wel direct voor een dokter gezorgd, maar ja, wij wonen overal zoover van af op HK woont niet eens een dokter. De Dr. van Humm. was niet thuis en van L.K. ook niet dus moesten ze zoeken om er één te vinden.
(...) Drie schippers die vlak bij ons in de O.IJ. liggen hebben hem uiteindelijk op een ladder met kussens naar binnen gedragen. De fam. van de boerderij hadden een bed in de kamer gezet. Eindelijk kwam de dokter.
(...)
Toen ik weg ging heb ik de kinderen die bij de fam. in een kamer zaten welterusten gezegt ze huilden erg vooral Jan omdat ik die nacht in 't ziekenhuis zou blijven, komt mama dan wel weer. Om negen uur was ik al weer bij hun terug. Ze sliepen Jan alleen niet, ik zei hem dat Vader er niet meer was hij huilde, dan zal ik mama wel helpen zei hij. Verder zijn ze net zo vrolijk als anders als ik maar niet huil.
(...)
De menschen zijn allemaal goed en de kinderen geven drukte en afleiding genoeg. En toch ben ik alleen. Een enorme belangstelling was er op het kerkhof. Later zal ik alles wel vertellen.
(…)
' t Is zoo onnoemelijk hard. Ik kon niet bij 't graf wegkomen, tot ik de stem van Ds. Goedhart hoorde zeggen en hij nam mij bij de arm, ga maar met mij mee Jan is hier niet.
(…)
De directeur van 't Haagsch weeshuis stond een meisje van achttien jaar af die al 't werk voor mij doet. Hij had zooveel met Jan op en Jan kon zoo goed met dat soort moeilijke kinderen omgaan.
(…)
Er was een krans van de zondagschool (…) en ook één van de weeskinderen.

Tekst: **Henk ten Zijthoff**
Foto: **Collectie Fred Hierck, archief en Rinus G.M. Rabeling**

Fred Hierck ten voeten uit op zijn scootmobiel.

Mag ik dan bij jou?

Op de vlucht in Hummelo, Keppel en Drempt, deel 2

Op 28 mei 2022 schrijft Fred Hierck (89) een dankbrief aan alle inwoners van Hummelo en Keppel. Fred woont in Enschede en kwam in 1943 als 12-jarige pupil van het Haagse Weeshuis noodgedwongen mee naar Kasteel Enghuizen in Hummelo. Fred kijkt terug op een roerig leven met veel ups en downs.

De nachtwacht in Laag-Keppel

Hoe kwam je in het Haagse Weeshuis terecht?

Fred: 'Mijn moeder was de jongste in een gezin van 23 kinderen. Zij was gehuwd met een visserman en ze was 17 jaar toen zij haar eerste kind kreeg. Op haar 19e was zij weduwe. Ze kreeg een nieuwe relatie en uit die relatie werden drie dochters geboren. Ik was de vierde telg maar mijn moeder stierf in 1933 bij mijn geboorte en mijn vader verdween in het niets. En zo belandde ik in het Haags Weeshuis en maakte in 1943 de gedwongen verplaatsing mee naar Hummelo.'

Jan Wagelaar was daar onderwijzer. Heb je herinneringen aan hem?

'Ik heb aan Jan Wagelaar zelf geen persoonlijke herinneringen meer. Had geen les van hem. Maar de begrafenis van meester Wagelaar op de begraafplaats van Hoog-Keppel, die herinner ik mij nog heel goed. Ik heb ook goede herinneringen aan juffrouw Janssen. Zij was voor mij ok!

De tijd die ik in de jaren 1943-1945 in Hummelo en Keppel doorbracht, is een onvergetelijke periode in mijn leven geweest. Ik ben alle mensen daar tot op de dag van vandaag dankbaar dat ik die in moeilijke jaren in hun midden mocht zijn, gastvrij en met liefde werd opgevangen. Dat was voor mij een totaal nieuwe ervaring. Je moet dat zien tegen de achtergrond van een kind dat is opgenomen in een weeshuis. Voor een kind is dat een harde wereld. Ik werd een paar weken geleden gevraagd om deel te nemen aan interviews met mensen die de oorlog meemaakten in kinderhuizen en weeshuizen en elders in Nederland bivakkeerden in kastelen of landhuizen. Drie van mijn maten van toen vroegen mij of ik het woord wilde doen. Dat heb ik gedaan, maar erg enthousiast waren ze niet over mijn inbreng.

De groep Haagsche weeshuiskinderen voor kasteel Enghuizen. Met onderwijzer Feenstra en Fred Hierck in wit shirt staand rechts.

Jan Wagelaar. Mee-geëvacueerde onderwijzer van het Haags Weeshuis. Met zijn gezin ingekwartierd op boerderij Mulra in Hoog-Keppel. En aldaar om het leven gekomen in oktober 1944.

Ik was in hun ogen te negatief en deed mensen te kort. Wij waren als kinderen toch niets tekort gekomen? We hadden toch broek, jas, bed, brood en melk? Nou dan! Maar ja, geloof, hoop en liefde ontbrak. Pas toen ik van Enghuizen moest verkassen naar gewone gezinnen in Hummelo en Keppel, toen pas kwamen deze aspecten in mijn leven. Dat heb ik als een enorme verademing ervaren.'

De oorlog voorbij

Fred vertrekt vanuit Hummelo en Keppel met het weeshuis terug naar Den Haag. Er wordt daar tot tweemaal toe weer verkast van locatie. Als Fred 14 jaar is, komt hij op kasteel de Binckhorst in Den Haag in de groep jongens die naar de Ambachtsschool moeten. Maar Fred wil dat niet. Hij wordt op twee scholen verwijderd vanwege verzet. Dat leidt tot overplaatsing naar een werkjongensgroep waar Fred er vandoor gaat. Een half jaar zwerft hij als dakloze door de stad tot hij wordt opgepakt en wordt teruggebracht naar de Binckhorst. Er dreigt plaatsing in het Rijksopvoedingsgesticht Valkenheide maar die actie wordt niet doorgezet. Fred wordt in de ene na de andere werkplaats aan het werk gezet tot het moment waarop hij in militaire dienst moet.

Diensttijd

'Ik was door het weeshuis gewend geraakt aan een strakke discipline en ik was redelijk sportief. Ik kwam daardoor goed uit de rekrutentijd en werd tot mijn grote verbazing geselecteerd voor de opleiding tot reserveofficier. Dat was in Wageningen in de Mauritskazerne. Ik geloof dat ik daar een beetje uitblonk en dat was best uitzonderlijk gezien mijn achtergrond tegen die van jongens uit merendeels welvarender milieus. Ik werd bevorderd tot kornet en een half jaar voor ik afzwaaide, werd ik korte tijd als onmisbaar aangemerkt en bevorderd tot tweede luitenant. Maar toen zat mijn diensttijd erop, de kazernepoort ging open en daar stond ik. Met helemaal niets. Ik had geen enkele maatschappelijke ervaring. Ik ben toen voor steun teruggegaan naar het weeshuis maar het enige wat ik kreeg waren mijn kledingstukken en een paar van mijn schoenen die er nog stonden. Ik heb die spullen toen neergezet voor de directiewoning en ben vertrokken. Deed van alles aan klusjes en raakte langzaam maar zeker van het pad. Ik werd gepakt voor een inbraak en veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf. Wegens goed gedrag kwam ik na vier jaar vrij.'

Gevangenis

'Het gevangenisleven heeft mij op een wonderlijke manier gevormd. Ik ben er heel veel gaan lezen, deed aan creativiteit zoals schilderen en schrijven. Ik werd vertegenwoordiger van de gedetineerden

Groep leerlingen bij het vormingsgebouw ZOAR van de Chr. Van Schuijlenburgschool in Hoog-Keppel. Fred staat in wit overhemd rechts op de foto. Zijn zusje Willie staat als laatste rechts van de rij meisjes.

Tuincentrum Bloemendaal

www.tuincentrumbloemendaal.com Rijksweg 14 6996 AC Drempt 0313 - 47 30 33

GEZOCHT: Verkoper buitengroen/ kwekerijmedewerker

- Enthousiast
- Vrolijk
- Optimistisch
- Creatief

Kwekerij

Tuincentrum

- M/V
- Wat verwachten wi'j van oe
- Ook alenig können warken
- Plantenkennis mo'j hebben
- Veul uren beschikbaor zun

Interesse?
Reageer snel via info@tuincentrumbloemendaal.com met je CV en je motivatie. Graag tot snel!
Daphne Bloemendaal

bij de klachtencommissie van de directie sociale dienst en geestelijke verzorging.
In die periode kon ik ondersteunen bij de intrede van het Humanistisch Verbond in het gevangeniswezen. De bekende Jaap van Praag was daar initiatiefnemer van. Ik zat nog in de gevangenis maar kreeg toestemming om toelatingsexamen te doen voor de Rietveldacademie in Amsterdam. Ik kwam daar goed doorheen, kreeg met bemiddeling van de reclassering een beurs en een kosthuis. Ik stond te popelen om aan de slag te gaan met mijn studie, maar de eerste dag eindigde in een enorme dreun. Ik moest bij de directeur komen en die vertelde mij dat ik niet werd toegelaten. Als namelijk bekend zou worden dat ik een strafblad had, dan zouden er problemen ontstaan. Ik zal er niet over uitweiden, want het was een enorme klap voor mij en ik reageerde niet goed. Ik was zo door het dolle heen dat ik dezelfde avond een zeer eenvoudige inbraak pleegde. Ik maakte daarbij nauwelijks buit maar liep meteen door naar het politiebureau waar ik mijzelf aangaf. Ik werd verhoord door de rechtercommissaris. Die gaf mij een stuk papier en een potlood plus de opdracht om op te schrijven wat er precies was gebeurd. Na drie dagen werd ik weer voorgeleid. Deze keer zaten er twee mensen achter de tafel: de rechtercommissaris en een mevrouw die ik niet kende. De rechtercommissaris deelde mee dat hij de zaak ging seponeren en toen gaf hij het woord aan die mevrouw. Dat bleek mevrouw Hertha Müller Kühlenthal (1905-1990, red.) te zijn van het instituut Middelo in Amersfoort. Zij was voordien jarenlang directrice van kinderhuizen geweest en medeoprichtster van Middelo. Zij vroeg of ik de opleiding wilde doen tot creatief therapeut. Ik had geen idee wat dat was en vroeg om uitleg. Dat heeft zij toen zeer zorgvuldig gedaan. Ik heb pas veel later begrepen dat mevrouw Müller mijn dossier van haver tot gort kende.'

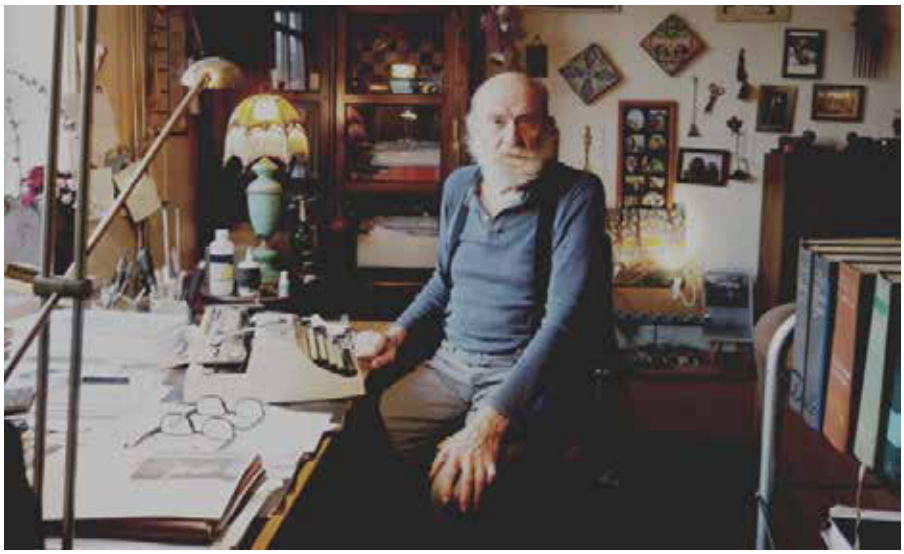

Fred in zijn domein.

In opleiding bij Middelo

'Ik greep de kans met beide handen aan, deed de opleiding en slaagde in twee jaar. Toen begon de strijd opnieuw want ik kon nergens aan de slag vanwege mijn strafblad. Een functie bij de overheid of semi-overheid was voor mij niet in beeld. Ik greep toen terug op mijn ervaringen als gedetineerde en dankzij bemiddeling van district-psychiater Bakker-Schultz en zijn collega Dr. Geert Strobos kon ik aan het werk bij 's Koonings Jagt in Schaarsbergen. Na twaalf jaar 's Koonings Jagt heb ik nog twee jaar een eigen creatief-therapeutisch centrum gehad bij het Wilhelminaziekenhuis in Apeldoorn, verbonden aan de PAAZ (Psychiatrische Afdeling van Algemeen Ziekenhuis) van het Wilhelmina.'

Huize Anneken aan de Kerkstraat in Voor-Drempt. Fred Hierck was na Market Garden 1944 en het noodgedwongen vertrek van Kasteel Enghuizen opgenomen als gastkind bij Dora en Bernard Legters in dit huis.

Wat een verhaal....

'Er is in mijn leven voor en na Hummelo heel veel gebeurd. Eind jaren 50 kreeg ik via het Rode Kruis bericht dat ik een halfbroer had. Hij had in de Tweede Wereldoorlog bij de Kriegsmarine gediend maar deserteerde in 1945 naar Zweden. Ik ben toen naar Zweden gereisd en vroeg hem: Jan, vertel mij alsjeblieft iets over moeder. Hij zei: 'Fred, dat is zo lang geleden, laten we het over iets anders hebben.' Ik pakte mijn koffertje van de grond, draaide me om en ben meteen teruggereisd naar Nederland. Wat een lul. Mijn grootouders heb ik ook gevonden en ik was op het feest toen zij 70 jaar waren getrouwd. Op dat moment leefden er nog zeventien broers en zussen van mijn moeder. Die heb ik toen allemaal gevraagd of er dan echt niemand was die op de gedachte kwam om mij als baby op te nemen in hun gezin. Nou nee, niemand had dat overwogen. Dan kun je nagaan wat mij overkwam toen ik Hummelo bij gewone hartelijke, vriendelijke mensen zomaar werd opgenomen in hun gezin. Ik heb zelf veel relaties gehad. Ze duurden helaas nooit lang. Eenmaal ben ik officieel gehuwd voor de wet en ook officieel weer gescheiden. Mijn laatste relatie duurde acht jaar; de dood maakte een einde aan deze liefdevolle relatie. Dat is nu bijna negen jaar geleden. Ik ben nu negen jaar alleen, maar ik ben absoluut niet een verbitterde oude man hoor. Ik kreeg hulp maar ook heel belangrijk voor mij: ik leerde hulp te aanvaarden. Ik zeg wel eens dat ik een stadium bereikte dat treffend wordt gezongen in dat liedje *Krijg toch allemaal de klere, val voor mijn part allemaal dood.* Het is gelukt om uit dat dal te komen, mede door mijn tijd als Haagse vluchteling in Hummelo en Keppel.'

Tekst: **Henk ten Zijthoff**
Foto's: **Wim van Hof**

Business as usual.

Ton Heebing, als agent 006½ in Oekraïne

Mr. Ton Heebing (61) uit Laag-Keppel is in het dagelijks leven advocaat en Oekraïnekenner. Hij is daarnaast als vrijwilliger voorzitter van de Stichting Thuisopvang Oekraïners voor Bronckhorst en Doetinchem (STOBD). In het vorige nummer van De Hessencombinatie staan impressies van inwoners uit onze dorpen die gastvrijheid bieden aan vluchtelingen uit het door een barbaarse oorlog getroffen land. Tijd voor een goed gesprek met deze markante maatschappelijk betrokken Keppelaar en zijn band met Oekraïne.

Op een zonnige namiddag vertelt Ton Heebing het verhaal hoe het allemaal zo gekomen is. Als geboren en getogen Doetinchemmer valt het de docenten aan het voormalige Ludger College op dat Ton een talenknobbel heeft. Het ligt dus voor de hand dat hij na de middelbare schooltijd 'iets' met talen gaat doen. En dat gebeurt dan ook. Hij studeert Duits en Frans aan de Gelderse Leergangen in Nijmegen en als de studies met groot succes zijn afgerond, belt zijn oud-leraar van het Ludger hem al op: 'Kom terug naar Doetinchem, Ton. We hebben je als leraar nodig aan het Ludger.' Maar ja, dat ging natuurlijk in die tijd niet zomaar. Er was nog dienstplicht met opkomstplicht dus komt ook Ton in het leger terecht als dienstplichtig militair. Voor velen is de dienstplicht in die tijd een hinderlijke onderbreking richting de arbeidsmarkt, maar voor Ton pakt het allemaal heel anders uit. Met een gulle lach haalt Ton zijn herinneringen op: 'Je komt uit het Havanna aan de Waal en wordt opgeroepen voor je nummer. Dat ik überhaupt ging! Daar is heel wat om gelachen door medestudenten. Maar goed, ik ga dus het leger in en wat mijn meerderen meteen in de gaten hebben, is dat ze met een polyglot te maken hebben.'

Polyglot, wat is dat?

We diepen het begrip uit. Een polyglot is iemand die met groot gemak vreemde talen aanleert: spreken, schrijven en lezen. Ton: 'Ik werd vrijwel meteen geselecteerd, want bij de krijgsmacht zaten ze te springen om mensen met deze eigenschappen. Of ik in mijn diensttijd Russisch op de school Militaire Inlichtingendienst (MID) wilde leren? Nou, dat wilde ik wel. We werden op de meeste onderdelen van de eerste oefening vrijgesteld van het militaire handwerk. Daar stond tegenover dat we van de zeer vroege ochtend tot diep in de avond alleen maar lessen Russisch kregen. Met om de twee weken zware tentamens. Na een half jaar was minder dan de helft van de geselecteerden nog bij de les. De rest was afgehaakt. Ik heb in dat halve jaar uitstekend Russisch geleerd, maar de diensttijd zat er voor mij natuurlijk nog niet op. Ik was inmiddels officier en een vervolg van mijn diensttijd bij de MID leek mij interessanter dan werkzaam te zijn in andere krijgsmachtonderdelen. Ik heb van mijn keuze nooit een seconde spijt gehad. In dat klasje ontmoette ik voor mij zeer interessante dienstmaten zoals bijvoorbeeld Frans Timmermans, ook een polyglot. En Jennes de Mol, op dit moment ambassadeur in Kiev.'
Na de opleiding bij de MID belandt Ton in Kamp Holterhoek bij Eibergen bij het 898 Verbindingsbataljon, waar 24/7 radioverkeer uit het voormalige Oostblok wordt afgeluisterd. 'Dat was voor mij geen hele zware baan, eerder iets aan de saaie kant. Intussen zat mijn diensttijd er bijna op en toen telde ik mijn uniformknopen. Ik kon de burgermaatschappij in en zou dan leraar zijn geworden. Maar ik had in die opleidingstijd bij de MID donders interessante mensen leren kennen, veel academici zoals ingenieurs en juristen. En ik nam een besluit omdat ik wel eens wilde weten of er voor mij qua opleiding misschien wel meer in het vat zou kunnen zitten. Een studie Rechten leek mij erg aantrekkelijk. Maar ik had geen zin meer om na mijn diensttijd weer op een klein studentenkamertje te wonen voor een jarenlange studie. Ik tekende toen als nadiener bij voor het leger, bleef werken in Holterhoek en maakte gebruik van de studiefaciliteiten om Rechten te gaan studeren. Die combinatie van werk en studie beviel mij uitstekend en toen mijn militaire carrière erop zat, was ik jurist en sprak ik vloeiend Russisch, Duits en Frans en kon ik aan de slag bij een advocatenpraktijk in 's-Heerenberg, gespecialiseerd in Ondernemingsrecht met een focus op Duitse ondernemers die in Nederland opereerden.'

Persoonlijke ontwikkeling

Ton vertelt hoe het hem verder ging: 'Mijn echtgenote en ik woonden met onze kinderen inmiddels in Laag-Keppel. Na een paar jaar praktijk in 's-Heerenberg leek het mij goed om me verder te ontwikkelen in het Duitse ondernemingsrecht. Ik had inmiddels veel contacten in Duitsland en werkte samen met een groot kantoor over de grens. Ik kon mij dus maar beter iets breder oriënteren en ik volgde in Freiburg de opleiding tot Rechtsanwalt. Dat gaat bij onze Oosterburen via een staatsexamen en dat legde ik met goed gevolg af.'

Ton kent het Duitse ondernemingsrecht na de studie in Freiburg net zo goed als het Nederlands recht. En kan ook juridisch opereren in Duitsland. Vanaf dat moment wordt het leven zeer afwisselend: hoezo is de advocatuur saai? De Duitse poot van CMS Derks Star Busmann opent een advocatenkantoor in Berlijn en Ton wordt gebeld door een collega die daar al werkt. Of hij daar eens wilde proefdraaien. Ze doen een huisruil en Ton gaat een tijdje in Berlijn aan het werk. In diezelfde jaren verbetert de sfeer tussen Oost en West aanmerkelijk. De Britse tak van CMS opent in 2004 een vestiging in Kiev en economisch is het in Oekraïne op dat moment zo booming, dat er bij CMS Kiev ook een Nederlands kantoor bijkomt. In het najaar van 2007 komt Ton naar Kiev om deze Dutch Desk op te zetten. Het gezin blijft in Laag-Keppel wonen en Ton werkt doordeweeks in Kiev. Op vrijdag vliegt hij naar huis en na het weekeinde weer naar Kiev. Een advocatenkantoor start je niet zomaar, maar CMS is groot genoeg om de aanloopperiode te financieren. Maar net als de Dutch Desk op stoom komt en de eerste factureringen de deur uit gaan, breekt de hel los. De kredietcrisis breekt uit en in die crisis sneuvelt een grote Amerikaanse zakelijke bank: Lehman Brothers. Een enorme klap voor wereldwijde economische activiteiten en dus ook in Oekraïne. Ton geeft aan het hoofdkantoor door dat zijn verblijf in Kiev de kosten niet rechtvaardigt en hij keert terug naar het kantoor van CMS in Arnhem. Maar ook daar is een reorganisatie aan de gang, want de Arnhemse vestiging verhuist naar de Zuidas in Amsterdam en Ton besluit om dichter bij Laag-Keppel aan de slag te gaan bij het advocatenkantoor Ross in Zevenaar. Als hij in 2018 eind 50 is, slaat Ton opnieuw een ander pad in: hij begint een eigen advocatenpraktijk Hollandrecht Legal aan de Velperweg in Arnhem. Het kantoor richt zich op de juridische dienstverlening aan bedrijven in Duitsland en Nederland.

Oekraïne

Hoe was het om te werken in Oekraïne? Ton geeft aan dat hij daar een hele leuke tijd meemaakte: 'Omdat ik bezig was om de Dutch Desk op te bouwen, moest ik waar mogelijk zakelijke contacten zoeken en leggen. Ik ging naar bedrijven, bezocht congressen, liet me zien op recepties. Kwam heel vaak op de ambassade en ontmoette Jennes de Mol weer die met mij Russisch had gestudeerd en nog altijd ambassadeur is in Kiev. Op de ambassade maakte ik ook kennis met mevrouw Jones-Bos, de toenmalige ambassadeur van Nederland in Moskou en een uiterst kundig diplomate. Ik kwam dus zo'n beetje overal en leerde zo Oekraïne goed kennen. De beheersing van het Russisch was voor mij heel belangrijk.' Welke taal werd er gebruikt? 'Russisch en Oekraïens verschilt qua taal weinig van elkaar. Voor mij is Russisch niet een erg moeilijke taal. Het heeft wel enige verwantschap met het Duits, alleen zes naamvallen in plaats van vier. Met Russisch kun je in Oekraïne overal terecht, zeker in de zakelijke juridische dienstverlening. Wat belangrijk is om er zaken te doen: grotere bedrijven doen er goed aan om een *krisha* te hebben. Dat woord betekent dak. Het zijn personen die op veel niveaus ingangen en invloed hebben. Een *krisha* kan je belangen maken en breken. Dat systeem kan gemakkelijk leiden tot corruptie en dat is voor bedrijven best een probleem. Denk aan steekpenningen waar je als bedrijf ver van

Ton in de tuin in Laag-Keppel.

TE HUUR:

Luxe 5-sterren villa aan zee bij Lovina, Noord-Bali

Selamat Datang/Welkom in onze luxe 5-sterren villa **Terang Bulan** in Bali voor een onvergetelijke vakantie met maximaal 7 personen met veel privacy.

De villa ligt aan het strand in Lokapaksa in het rustige noorden van Bali, zo'n 12 km ten westen van het toeristengebied Lovina.

Onze villa ligt in een grote tropische tuin met wuivende palmbomen, exotische planten, Boeddha beelden en lotusvijvers, met een 18 meter lang infinity zwembad en een jacuzzi. Naast het zwembad is een heerlijke loungeplek (Balé Bengong). In ons zitje aan de Bali zee geniet u van de zonsondergang.

Er zijn 3 slaapkamers met airconditioning en elk een eigen badkamer. De villa heeft kabel, satelliet tv en gratis WiFi. Onze staf kan uw maaltijden bereiden en zorgt dat het u aan niets ontbreekt.

Op onze site **www.villaterangbulan.nl** vindt u tarieven, beschikbaarheid en meer informatie. Of bel ons even voor een afspraak op 0313 - 47 91 79.

Loek en Erna Janssen, Regina van Geunshof 8, 6955 AA Ellecom

garvo
voer naar mijn hart

Elke zaterdag tussen 8 en 12 is onze winkel geopend!

Al het voer van Garvo is:

- Gemaakt met liefde voor dieren
- CO2 neutraal geproduceerd
- Van hoge kwaliteit dankzij zorgvuldig geselecteerde grondstoffen

Garvo, Molenweg 38, 6996 DN Drempt, +31 ((0)313) 47 23 21

De herkomst van de kleuren van de vlag is niet eenduidig. Een populaire uitleg is dat geel staat voor de graanvelden onder de blauwe Oekraïnse hemel.

wilt blijven. Het Oekraïne van nu is nog lang niet corruptievrij. Daar moet nog hard aan worden gewerkt.
Hoe kijken Oekraïners naar Nederland en Nederlanders? 'Nederland is natuurlijk maar een klein land. In die zin zijn Duitsland en de Duitsers in alle opzichten veel belangrijker. Mijn ervaringen in Oekraïne en met Oekraïners zijn heel positief. Vriendelijke en gastvrije mensen met een enorme belangstelling voor Europa. Soms werd er geschrokken gereageerd als ik als Nederlander overschakelde in het Russisch; alsof ik een soort geheim agent 006½ was!'

'Een prachtige tijd beleefde ik daar in 2012 bij het EK voetbal, waar het Nederlands elftal ook aan mee deed. Ik ken een juridisch adviseur bij de ANWB die aan zag komen dat Nederlandse supporters mogelijk problemen zouden kunnen krijgen in Polen en Oekraïne. Ik heb toen een paar weken voor de ANWB een helpdesk bemand in Oekraïne. Heb het gelukkig niet bijster druk gehad maar wel alles van zeer nabij kunnen meemaken. Bij de eerste wedstrijd liep ik in de enorme stoet Oranjesupporters mee richting het stadion. Voorop liep de beroemde Oranje Generaal Winfried Witjes. De autoriteiten vreesden ongeregeldheden met hooligans en er stond uit voorzorg een muur van bewapende militairen langs de route. Daar moesten wij tussendoor. Er gebeurde helemaal niets! Bij de tweede wedstrijd stonden op enkele

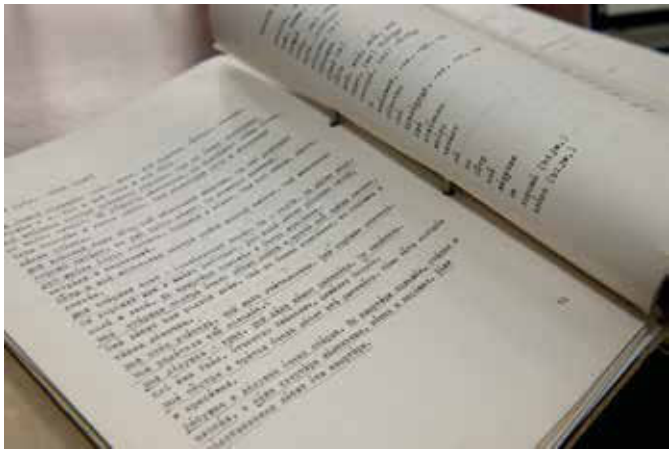

Leesboek voor de basiscursus Russisch ten tijde van de opleiding bij de School Militaire Inlichtingendienst (SMID) in Harderwijk in 1986.

punten nog wat wachtposten. Bij de laatste wedstrijd was langs de marsroute van het Oranjelegioen geen soldaat meer te bekennen. Het was één groot feest, al presteerde Oranje belabberd. Ik mocht het spelersverblijf bezoeken en maakte onder andere kennis met Sylvie Meis en Rafael van der Vaart. En daarna weer snel naar de Oranjecamping in Charkov. Wat een prima sfeer daar!'

'De tegenstellingen in het land zijn enorm. Op het platteland is veel armoede, ook al weten mensen zich daar toch te redden met weinig. Ik ben er met mijn ouders geweest. Zij typeerden de stijl van leven op het platteland als het Nederland van voor de Tweede Wereldoorlog. De grote steden zijn mooi en rijk aan kunsthistorie. Vreselijk dat er nu zoveel moois wordt kapotgemaakt door het Russische leger. Ook zoiets dat ik me nog goed herinner: de armoede bij oorlogsveteranen die in het Rode Leger vochten in Afghanistan en zwaar gehandicapt terugkeerden. In een land dat vrijwel geen sociale vangnetten kent, betekent dat leven als bedelaar. Schokkend om te zien in westers functionerende grote steden als Kiev, Charkov of Odessa.'

'Voor mij was het duidelijk dat ik niet kon blijven stilzitten toen vluchtelingen uit Oekraïne in Nederland een onderkomen zochten. Met een team zeer gemotiveerde mensen is de Stichting Thuisopvang Oekraïners voor Bronckhorst en Doetinchem (STOBD) opgericht. Ik heb ervaren dat de gemeente Bronckhorst daar heel goed op anticipeerde. Die mag best een pluim krijgen. En ook intakers als Paulien Assink (Laag-Keppel), Elly Lucassen (Hummelo) en coördinator Siert Wieringa (Hoog-Keppel) en participerende dorpsgenoten. Zij zijn goud waard bij de opvang van mensen die op de vlucht zijn.'

Op de vraag hoe lang vluchtelingen blijven, zegt Ton: 'Er zijn al veel mensen weer teruggegaan. Oekraïners zijn enorm gehecht aan hun land. Wat ook speelt, is dat de mensen die uit Oekraïne zijn gevlucht, vooral vrouwen met kinderen zijn. De mannen vechten aan het front. Het is begrijpelijk dat je dan zo snel mogelijk weer terug wilt naar je land als het op de plek waar je naartoe gaat enigszins veilig is. Maar ik ben bang dat het herstel van de oorlogsschade nog lang kan duren. En dat geldt ook voor de verhoudingen tussen Oekraïners en Russen. Er zijn de afgelopen maanden diepe scheuren ontstaan in de intermenselijke contacten: in families, rond religie, merendeels Oosters-orthodox, met sinds een paar jaar geleden een Russische en een Oekraïense richting. Oekraïne en Rusland hebben veel gemeen, maar de afstand tussen de mensen is na de Russische inval immens.'

Tekst: **Ceciel Bremer**
Foto's: **Doede Boomsma**

Ff kletsen met . . . Petra Boomsma uit Hummelo

Petra (42) woont samen met Ronald en hun drie dochters Elin (13), Nele (12) en Liv (3) in Hummelo. Met SoulFlow Yoga runt ze een yogastudio aan huis.

Wat wilde je vroeger worden als je later groot zou zijn?

Toen ik net op de basisschool zat, wilde ik juf worden. Later vond ik dolfijnen hele leuke dieren en wilde ik graag dolfijnentrainer worden. Nog later, toen ik een jaar of 14 was, wilde ik graag dokter worden. Maar toen ik daadwerkelijk een studie moest kiezen, wist ik helemaal niet meer wat ik wilde en zat ik te twijfelen tussen journalistiek, geschiedenis en psychologie. Uiteindelijk werd het gezondheidswetenschappen. Een brede studie waarbij ik me toch nog heb gespecialiseerd in psychologie. Ik vind de relatie tussen hoe mensen denken, reageren en de keuzes die ze maken erg interessant En ben ook erg geïnteresseerd in levensverhalen, zingeving en de verbinding tussen lichaam en geest. Na mijn studie heb ik tien jaar als psycholoog gewerkt. Nu geef ik in groepsverband yogales wat weer een beetje op onderwijs lijkt. Dus uiteindelijk kun je zeggen dat mijn werk wel wat elementen bevat van wat ik vroeger graag wilde worden.

Wat zou je doen met 1 miljoen?

Ik denk dat ik meer zou reizen. Amerika, Canada, Schotland, Noorwegen en Zweden zou ik graag nog willen bezoeken. De natuur daar lijkt me geweldig. Maar eigenlijk ben ik heel tevreden met hoe mijn leven nu is. Een miljoen verandert daar niet zoveel aan. Als het ooit zover komt en ik win 1 miljoen, dan moet ik er vast even over nadenken wat ik ermee wil doen.

Welk moment zou je willen inlijsten?

Oei, een lastige vraag omdat je daarbij uitgaat van piekmomenten in je leven, terwijl er meerdere kleine en grote geluksmomenten zijn. Ooit ben ik gaan backpacken in Nieuw-Zeeland en zat ik in de *middle of nowhere* op een berg, zonder bereik van telefoon, te lunchen met een paar reisgenoten. Ik herinner me heel sterk dat ik daar op dat moment een ongelooflijk geluk voelde, omdat ik er zelf voor had gekozen op reis te gaan naar de andere kant van de wereld en alles in dat moment klopte. Die reis heeft heel veel voor mij betekend. Maar natuurlijk zijn de geboortes van onze drie dochters ook om in te lijsten. En ik geniet van heel veel kleine momenten. Eigenlijk zou ik het gevoel dat ik bij die kleine grote momenten heb willen inlijsten. Vooral in een periode van drukte als ik 's avonds met Ronald op de

bank voor de tv zit, de meiden een bakje chips, of samen een spelletje doen. Dat je het goed hebt met elkaar. Dat! Op vakantie gaan, een tweede auto… alles er omheen lijkt hartstikke mooi, maar de werkelijke waarde zit daar niet in, maar zit voor mij in het huis-, tuin- en keukengeluk.

Wanneer was je trots op jezelf?

Ik ben er heel trots op dat ik zoveel mogelijk mijn hart volg. In het verleden heb ik ook wel met situaties te maken gehad dat ik heel flexibel moest zijn. Dat er bepaalde verwachtingen bij mij werden neergelegd en dat ik met anderen of bepaalde situaties moest meebewegen en ook niet altijd een keus had. Daardoor heb ik mezelf te kort gedaan. Sowieso lijkt onze hele maatschappij heel erg te zijn van de dingen doen 'zoals het hoort' en is veel gericht op de buitenkant. Maar in de loop van de jaren heb ik geleerd om meer aan mezelf te denken en meer mijn hart te volgen, van binnenuit. Er is daarin meer balans en dat is fijn.

Welke app gebruik je het meest?

Dat is absoluut WhatsApp. Dat is voor mij een dagelijks communicatiemiddel, vooral met de kinderen nu ze naar de middelbare school gaan. Gewoon even vragen hoe laat ze thuis zijn, dat soort dingen.

Beschrijf jezelf in drie woorden.

Ik ben een gevoelsmens, doe heel veel op basis van mijn intuïtie en laat me daar in het dagelijks leven ook door leiden. Dat is niet altijd in woorden uit te drukken. Ik pik ook altijd snel iets op van wat tussen de regels door wordt gezegd. Verder ben ik enthousiast. Ik houd wel van gekke of verrassende dingen doen. Naast het enthousiasme om samen dingen te ondernemen, ben ik ook heel graag alleen. Dat is niet echt samen te vatten in één woord maar is absoluut een kenmerk van mij. Ik zoek graag de stilte op, even tijd voor mezelf nemen. Als iemand me belt om mee te gaan lasergamen of paintballen, zeg ik direct ja. Maar ik word ook erg blij van een lege agenda of een moment zonder man en kinderen, al is het maar een paar minuten. Ik houd van mijmeren. Dan ga ik de natuur in of even naar onze paarden, zonder doel, gewoon even zijn. Die balans tussen tijd voor mezelf en tijd doorbrengen met anderen houd ik wel in de gaten, want dat heb ik echt nodig.

Wat staat er nog op jouw bucketlist?

Ik heb geen hele grote wensen. Dingen als parachutespringen heb ik al gedaan. Meer reizen zou ik wel graag willen. In de toekomst samen met Ronald met een campertje door Europa trekken, lijkt me geweldig. En met wilde dolfijnen zwemmen op de Azoren wil ik ook nog graag doen. Maar het is niet dat ik dat bewust plan dat het een keer moet gebeuren. Het is dat je me dat nu vraagt, maar het is wel goed om af en toe stil te staan bij wat je nog wil doen. Als moment van bewustwording. Wat me nog te binnen schiet is, dat ik graag nog eens met vrienden zo'n wipe-out baan wil gaan bedwingen, maar tot nu toe krijg ik maar niemand mee... haha.

Koffie of thee?

Thee. Absoluut. Ik lust geen koffie. In mijn hele leven heb ik ooit één slokje koffie gehad, maar de geur alleen al trekt mij totaal niet aan. Daarentegen houd ik van diverse soorten thee. Ik drink drie tot vijf keer per dag thee. Het liefst bosvruchten-, kruidenthee of verse citroenthee. Ik geniet er het meest van in de avond, als er rust is in huis.

Waar krijg je de slappe lach van?

Ik kan heel erg lachen om flauwe filmpjes op tv of op social media. Verder overkomt de slappe lach je vaak, dat is niet echt samen te vatten op welk moment dat is. Ronald heeft een hele aanstekelijke lach. Als hij in de lach schiet, lach ik zo heel hard mee. Volgens mij was de laatste keer dat ik echt de slappe lach had toen ik met vriendinnen leuke herinneringen ophaalde waarbij de tranen dan over je gezicht rollen. Heel graag organiseer ik nog een keer lachyoga. Dat moet geweldig zijn.

Waar staat jouw droomhuis?

Binnenkort staat die aan de Broekstraat in Hummelo, want we zijn een nieuw huis aan het bouwen op de plek waar we nu al wonen. Ik vind heel veel landen mooi en zou er prima voor een periode kunnen wonen, maar mijn thuis blijft Nederland. Ik zou hier nooit definitief weg willen, omdat we het hier heel erg goed hebben. Natuurlijk zijn er in ons land zaken die niet kloppen of beter kunnen, maar over het algemeen is het leven hier goed geregeld en wil ik er niet weg.

De volgende keer in deze rubriek: Gerda Welt uit Laag-Keppel.

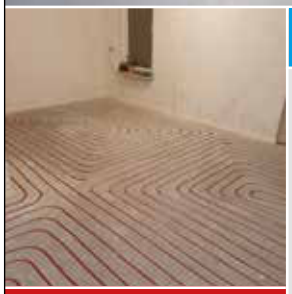

Geniet van kalkvrij/energie-besparend water. Neem een kijkje op onze website voor onze waterontharders .

Dimmendaal Installatietechniek

verzorgt onder andere:

- gas
- water
- electra
- centrale verwarming
- zinken of koperen goten
- dakbedekking
- onderhoud/vervangen van uw cv ketel

Zomerweg 36
6996 DR Drempt
0313 471192
06 83 33 61 57 (afspraken)

info@dimmendaalinstallatietechniek.nl

Uw verdriet kunnen wij niet wegnemen...
wél de zorg van de uitvaart

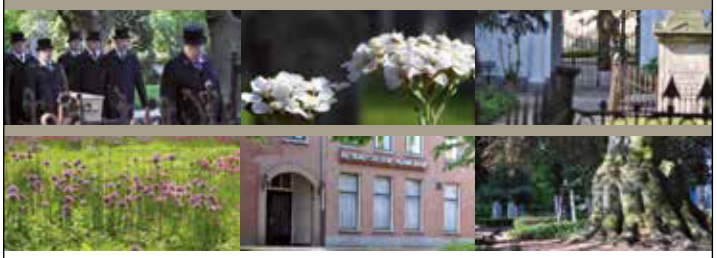

Dag en nacht bereikbaar via tel. 0313-474909

Het maakt niet uit of en waar u verzekerd bent.

Rouwcentrum: Meipoortstraat 74, Doesburg
Inlichtingen en adm.: Tel. 0313-475787 | info@patrimoniumdoesburg.nl

Uitvaartverzorging
Patrimonium Doesburg

(lid Nardus)

www.patrimoniumdoesburg.nl

EXPERT ELIESEN NU OOK IN HENGELO!

- **3 winkels in de regio**
- **Ruim assortiment inbouw**
- **Eigen Technische Dienst voor wit- en bruingoed**
- **IT specialist (networking)**

Expert Eliesen
Nieuwstad 45, Zutphen, (0575) 543202
Kerkstraat 2, Hengelo (Gld), (0575) 464261
Zutphen-Emmerikseweg 46, Baak, (0575) 551000

expert

Van het leven beroofd

Onlangs is er een onderzoek uitgevoerd door de Universiteit van Nijmegen naar onze mening over de legitieme portie. Van de ondervraagde Nederlanders vindt 68% dat de legitieme moet worden afgeschaft of aangepast. Onder notarissen is zelfs 76% voor afschaffing. U zou zeggen waarom hebben we die legitieme dan nog? Nou, de meningen zijn blijkbaar toch nog te verdeeld. Zo is onder advocaten het percentage maar 30%.
De minister heeft op vragen van de Tweede Kamer geantwoord dat *'er geen sprake is van een dermate dringende en breed gedragen noodzaak noch van praktische problemen die ertoe nopen om op korte termijn over te gaan tot een afschaffing of een wijziging van de legitieme portie.'* Kortom: voorlopig zitten we er nog wel aan vast.

Gerda en Karel hebben een zoon. Hij is inmiddels bijna veertig en heeft daarvan ongeveer dertig jaar besteed aan het vergallen van het leven van zijn ouders. Begon het met wat uit de hand gelopen kattenkwaad, via vele verkeerde vrienden ging het al snel bergafwaarts. Hij was al vroeg een goede bekende van bureau HALT en werd door talloze contacten met de politie in de loop der jaren regelmatig gedwongen voorzien in zijn behoefte aan logies met ontbijt.
Ook op latere leeftijd bleef hij uitdrukkelijk bij zijn standpunt dat hij 'niet was gemaakt om te werken', financierde zijn verslavingen door de handel in inboedel van zijn ouders en verbrak uiteindelijk zo'n tien jaar geleden elk contact. Beide ouders kwamen bij mij voor het opmaken van hun testament. Daarbij kwam natuurlijk weer één van de meest gestelde vragen op tafel: kan ik mijn kind onterven?

Zonder in juridische details te verzanden: het antwoord is ja, dat kan, maar het kind houdt wel altijd recht op een legitieme portie, zijnde een geldbedrag ter grootte van de helft van het normale erfdeel.
Bij gebrek aan andere kinderen betekent dat dus in dit geval dat de zoon de helft van de waarde van zijn ouders' nalatenschap gewoon kan opeisen bij diegene die wel als erfgenaam wordt aangewezen.

U mag zelf bepalen wat u daarvan vindt; vindt u het vreemd dat u uw eigen zuurverdiende spaarcentjes niet mag nalaten aan wie u zelf wilt? Sterker nog: dat iemand die zijn of haar hele leven heeft besteed aan het verpesten van het uwe ook nog eens een groot deel van uw vermogen kan opeisen?

Los van wat u daarvan vindt, schoot mij een ander artikel te binnen: artikel 3 van Boek 4 BW. Hierin staat dat een erfgenaam 'onwaardig' kan zijn om te erven. Er wordt een opsomming gegeven van gevallen waarin iemand geen voordeel uit een nalatenschap kan verkrijgen, bijvoorbeeld wanneer men iemand om het leven brengt of een poging hiertoe doet.
Kortom: Een kind mag niet een ouder van het leven beroven, maar mag wel het leven van die ouder volledig vergallen. Sterker nog, het is dan niet alleen niet onwaardig, het kan zelfs een groot deel van de nalatenschap opeisen, ook als het uitdrukkelijk onterfd is.

Gerda en Karel zijn ongetwijfeld van mening dat men met zo'n zoon geen leven heeft. Dat bracht mij tot de vraag: wat is eigenlijk 'iemand van het leven beroven'?

Foto: **Wim van Hof**

van de notaris

Mr. Jeroen te Lindert (49) is notaris te Doesburg. In zijn vrije tijd is hij zanger/pianist in een jaren 50 rock-'n-rollband.

Tekst: **Ine Snelder**
Foto's: **Gerrit Kempers en eigen collectie**

Voorste rij zittend v.l.n.r.: Dinie Lusink, Martine Rexwinkel, Jopie Wissink, Diny Jolink. Middelste rij v.l.n.r.: Mieke Jansma, Amunda Terpelle, Hannie Boesveld, Maria Majoor, Karel Hoogendoorn, Belinda Plant, Henk Greven, Gina Drent, Theo Schuurman. Achterste rij v.l.n.r.: Brenda Rexwinkel, Linda Brekveld, Hans Oudhuis, Jan Addink, Dineke Otten, Ans Addink, Hans Nagtegaal, Martha Rexwinkel, Anneke Jansen, Frank Knikkink. Niet op de foto Henk Regelink.

Een eeuw samen zingen

Dat het Hummelo's Gemengd Koor in oktober 2022 het honderdjarig bestaan viert, kon het eerste bestuur in 1922, niet voorzien. Hoewel er ook toen al veel inzet en enthousiasme was. Ik ontmoet twee bestuursleden, voorzitter Jan Addink en secretaris Belinda Plant, en koorleden Diny Jolink en Karel Hoogendoorn in de zogenaamde rode kamer van De Gouden Karper.

Hummelo, 7 oktober 1922: In de Rode Kamer van De Gouden Karper komen de heren Greven, Nakken en De Vries bij elkaar om een eigen zangvereniging op te richten. Ze hadden namelijk geen zin meer om voor de zang altijd naar De Harmonie in Laag-Keppel te moeten gaan. En zo gebeurde het. 'Opgericht 7 October 1922', staat er op de voorzijde van het Reglement van het Hummelo's Gemengd Koor in Hummelo. In artikel 1 staat: *'De vereeniging draagt den naam Hummelo's Gemengd Koor en heeft ten doel de beoefening der gemengde zang en het bevorderen der vriendschap onderling.'* En dat is waar het ook nu nog om draait, horen we van het bestuur en de koorleden van nu.

Het reglement werd goedgekeurd door de ledenvergadering op 9 december 1922 en ondertekend door het bestuur, voorzitter J.H. v.d. Helm, secretaris G.J. Greven, penningmeester J.H. de Vries, mej. J. Nakken en mej. D. Demmink. Er werden achttien leden ingeschreven, de wekelijkse contributie werd vastgesteld op 20 cent.
De heer A. Witteveen, hoofd van de school in Hummelo, werd gevraagd als dirigent van het Hummelo's Gemengd Koor. De eerste uitvoering was op 9 februari 1923 bij De Gouden Karper. Op vrijdag 16 februari werd de uitvoering vanwege het grote succes herhaald 'zonder verloting'.

Elk jaar was er een Algemene Ledenvergadering. Op 16 mei 1945 vond de eerste naoorlogse Algemene Ledenvergadering plaats in Zaal Wassink. In de notulen: *'De voorzitter, de heer van der Helm, vestigt de aandacht op het bijzondere karakter dezer vergadering; de eerste na de bevrijding van ons land en drukt zijn vreugde erover uit dat geen der leden door het oorlogsgeweld is getroffen en dat wij weer in vrijheid mogen tesamen komen.'*

Hummelo's Gemengd Koor

1e Uitvoering

op Vrijdag 9 en Zaterdag 10 Februari a.s. 's avonds 7 uur in de GOUDEN KARPER.

Uitsluitend voor DONATEURS.

Vrijdag de kaarten genummerd 1 t/m 50 Zaterdag vanaf No. 51. 66033

Plaatsbespreking beide dagen om 2 uur à 10 cent er plaats.

Ingezetenen van Hummelo, welke nog Donateur wenschen te worden, kunnen zich tot Donderdagavond opgeven bij GREVEN.

De allereerste uitvoering, advertentie in De Graafschap-bode, 6 februari 1923

REGLEMENT

VAN

HUMMELO'S

GEMENGD KOOR

TE

HUMMELO.

OPGERICHT 7 OCTOBER 1922.

Typ. Firma F. A. BOSMAN, (J. van Halem) Doetinchem.

Het in 1923 vastgesteld reglement van het koor.

Het koor

Vierentwintig leden heeft het koor nu, zes sopranen, zeven alten, zes tenoren (waarvan vier vrouwen) en vijf bassen. Zij zingen elke dinsdagavond tussen 19.45 en 21.30 uur bij FF naar Steef. Het repertoire is divers, van hymnen en kerkliederen tot pop en klassiek. Frank Knikkink begeleidt het koor al vele jaren als dirigent. 'Streng maar rechtvaardig', zeggen Jan, Belinda, Diny en Karel. Na de instudeerfase met Frank aan de piano, gaan ze over op a capella. Het gaat bij het koor om het zingen, het plezier dat ze daarin hebben en om de gezelligheid. Daarnaast zijn de sociale contacten erg belangrijk. Er is aandacht en zorg voor iedereen. 'Gepresteerd moet er natuurlijk wel worden', benadrukken Jan, Diny, Belinda en Karel. Daarom wordt er ook consequent en met veel aandacht wekelijks geoefend.
Vijf jaar geleden hadden ze niet gedacht dat ze de eeuw vol zouden maken. Het aantal leden was teruggelopen tot achttien - evenveel als bij de oprichting - en er was geen zicht op aanwas. Gelukkig heeft het tij zich gekeerd. Al blijven nieuwe leden nog steeds van harte welkom. Een koor van dertig is waar ze graag naartoe willen.
En dan was er nog het jeugdkoor, the Humsingers, en het kinderkoor Hukiko. In 1997 traden zij samen met het Hummelo's Gemengd Koor zelfs op in Amphion. Helaas bestaan beide koren al z'n twintig jaar niet meer.
Het kinderkoor heeft zelfs in het verleden, zoals Jan vertelt, ook een cd gemaakt: Korenbloemen.

Jopie Wissink is het oudste lid van het koor en maakt sinds 1960 deel daarvan uit. Karel Hoogendoorn (46) is pas vier maanden geleden lid geworden.

Aandacht en saamhorigheid

Eerder al sprak ik Jopie Wissink bij haar thuis. Als ik binnenkom, zit ze al klaar voor het interview in een kamer vol herinneringen. Jopie Wissink-Besselink, 85 jaar en sinds 1960 lid van het Hummelo's Gemengd Koor. 'Ik ben sopraan' vertelt ze. 'Ik heb altijd al gezongen. Vroeger in Hoog-Keppel, waar ik geboren ben en sinds 1960 in Hummelo. Eerst nog alleen, later kwam ook mijn man bij het koor.' Jopie wijst zichzelf en haar echtgenoot Herman aan op de foto's die wij meebrachten. Eén officiële foto van het koor tijdens een concours, de andere een informele tijdens een uitje. Jopie: 'We hebben veel meegedaan aan concoursen en ook een aantal keren gewonnen. Al denk ik dat het ook wel eens geluk was omdat een kennis van een van de leden in de jury zat.'
'Met het lid worden van het koor hoor je ook echt bij het dorp', zegt Jopie. Dat beaamt Karel Hoogendoorn die pas net lid is van het koor. Karel: 'Ik woon sinds drie jaar in Hummelo. Ik hoefde eigenlijk geen moment te wennen, voelde me er meteen thuis. Er is veel saamhorigheid en er wordt omgekeken naar elkaar, kortom er is naoberschap in Hummelo en de Achterhoek. Bij de paaseierenverkoop tijdens de drive-through op het plein bij FF naar Steef kwam ik in gesprek met Jan en Ans Addink. Ik hou van muziek en zingen en vertelde hun dat. Meteen werd ik door Jan gevraagd om mee te zingen met het koor. Deze uitnodiging heb ik met beide handen aangenomen. En ik voel me er echt bij horen.'
Zowel Jopie als Karel vinden de gezelligheid van het koor heel belangrijk. Nog steeds wordt er na de wekelijkse repetitie bijgepraat onder het genot van een borrel. Al, zegt Jopie, dat ze het nu niet meer zo vaak doet omdat zij niet graag aan de bar zit. Ze wil liever met z'n allen aan een tafel zitten. Dat praat makkelijker. Karel nodigt haar uit om de volgende keer zeker te blijven.

Op onze vraag of er ook familie van Jopie in het koor zit zegt ze: 'Ja, mijn nichtje Hannie Boesveld. Zij is er trouw elke week.' En dan zijn er nog meer families die goed vertegenwoordigd zijn in het koor zoals de familie Rexwinkel.
Glimlachend hoort Karel het verhaal aan van het overboord gegooide borreltje tijdens een bootreis. Jopie vertelt het vol verve. Wat gebeurde er? Een echtgenoot van een lid van het koor houdt nogal van een borreltje. Maar zijn vrouw vond de laatste net één te veel, pakte het glas en gooide de inhoud ervan overboord. Om wie het ging? Dat 'herinnert' Jopie zich niet meer. Dit is een van de anekdotes die Jopie tijdens het interview deelt. Dan was er het jaarlijkse oliebollen bakken bij Jopie in de schuur. Op een twaalftal

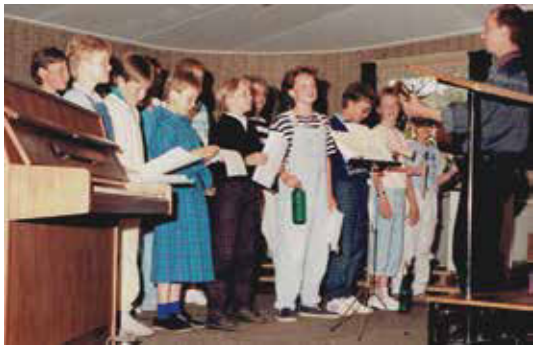

Omstreeks 1985 werden de eerste stappen gezet naar een kinderkoor. Marja Wolsink, Simone Winkelhorst, Margot Besselink, Janneke Holleman, Sandra Overbeek, Robert Winkelhorst, Cindy Jansen, Petra Rexwinkel, Mark Jansen, Jorike Jansen, Jan Willem Holleman. Dirigent Hans Westerveld. Hiernaast een afbeelding van de CD-hoes 'Korenbloemen' waaraan Hukiko destijds heeft meegewerkt.

Gasthuisstraat 20
6981 CS Doesburg
Tel: 0313-472878

SONNEVELD RIJWIELEN Doesburg

Openingstijden:
maandag gesloten
dinsdag van 9.00 tot 18.00
woensdag van 9.00 tot 18.00
donderdag van 9.00 tot 18.00
vrijdag van 9.00 tot 18.00
zaterdag van 9.00 tot 17.00

Wilt u ook een keer beleven hoe een e-bike met middenmotor fiets?
Komt u gerust langs om de verschillen zelf te ervaren.
Sonneveld Rijwielen voor kwaliteit en service.

BOUWMARKT DE TOLBRUG

Emmerikseweg 17
7227 DG Toldijk
T: (0575) - 45 16 55
F: (0575) - 45 26 79
E: info@bouwmarktdetolbrug.com
www.bouwmarktdetolbrug.com

De bouwmarkt met vele specialiteiten.
- Persoonlijke bediening en goede service
- Wij denken met u mee en geven graag advies
- Ook uw adres voor propaangasvullingen
- Hout en Plaat op maat
- Vele artikelen per stuk/ per meter verkrijgbaar
- Ongelooflijk veel materialen tegen scherpe prijzen

autoschade Frits Bloemen

• Wij repareren voor alle verzekeringsmaatschappijen
• Vervangend vervoer • Ruitservice
• Uitdeuken zonder spuiten • 24 uur bereikbaar

FABRIEKSTRAAT 20B • 7005 AR DOETINCHEM • TEL.0314-340637 • WWW.FRITSBLOEMEN.NL

Achmea Schadeservice
FOCWA EUROGARANTREDRIJF
SCHADE GARANT
GLAS GARANT
UNIVÉ VERZEKERINGEN Univé Schade Service

Overzicht van het gehouden Zangersfeest te Hummelo. De Graafschapbode, 14 mei 1926.

Het Hummelo's Gemengd Koor in 1927 tijdens een uitstapje naar Park Sonsbeek te Arnhem.
Staand: v.r.n.l.: dirigent van het koor de heer Weijenberg, Frits Maandag de bakker, M.J. van Loon, J. Strijker, Riek van Loon, Albert Nakken, Rie Jansen Venneboer, Elske van der Helm, Eb van Til, mevrouw Van der Helm-Garritsen, J.H. van der Helm, Wim Jansen Venneboer, J. Herberts, Willem Beeftink, nn, Gerard Drost (met gespreide armen), Mina Everts.
Zittend: v.l.n.r.: B. Everts, Greet Beeftink, Anna Maandag, G. Wunderink, Mina Greven, nn, Piet Berghuis, Jan van Loon.

petroleumstellen werden misschien wel duizend oliebollen gebakken. Daarna gingen ze in zakken naar de buren om vervolgens op de kermis verkocht te worden. Het was een jarenlange traditie. Slechts één jaar moesten ze missen, dat vergeet Jopie nooit. Een aantal mensen wilde het bakken en verkopen verzorgen, maar uiteindelijk waren ze te druk om dit te doen. Het koor verkoopt nog steeds oliebollen tijdens de kermis, alleen worden ze nu door bakker Ebbers gebakken.
Muziek is de rode draad in beider levens. Al vertrekt Jopie na het eeuwfeest uit het koor. Jopie: 'Ik ben en blijf sopraan. Zing nog altijd met heel veel plezier, maar 'moet' er nu op deze leeftijd mee stoppen vind ik. Ik zal de gezelligheid van het koor zeker missen, dat weet ik nu al. Ik hoop dat er door dit artikel jongeren geïnspireerd worden om ook lid te worden van het koor.'
Karel: 'Er is zoveel verbondenheid, zoveel aandacht voor elkaar in en buiten het koor.' En dan vertolkt Karel op ons verzoek, terwijl hij zichzelf begeleidt op gitaar, een door hemzelf geschreven lied over Hummelo, haar bewoners en het koor. Eén regel luidt: *'Hier ben ik in mijn Hum, hier ben ik thuis, hier voel ik dat ik leef. En de stemmen van het koor zingen van liefde op het plein bij Steef.'*
Jopie: 'Eenmaal bij de zang, blijf je ook bij de zang. Dat maakt het ook bijzonder, dat is het ook wat ons verbindt.'
Karel: 'Die saamhorigheid, die aandacht, zo fijn om te ervaren.'

Uitvoeringen, concerten en activiteiten

In het reglement van 7 oktober 1922 is in artikel 2 vastgelegd dat het koor zo mogelijk tweemaal per jaar, doch op zijn minst eenmaal per jaar de ingestudeerde stukken opvoert. En dat gebeurde ook consequent. Zelfs in oorlogstijd. In de vroegere jaren in de zaal van de heer Wassink, later Besselink, nu in de kerk van Hummelo. Vaak gebeurt dit in samenwerking met de Görgelpiepen - een mannenkoor - uit Silvolde.
In de prachtige programmaboekjes zie je dat er voor de pauze een zangoptreden is en na de pauze wordt er een blijspel opgevoerd. Na afloop is er bal. Noot: *'Verboden te rooken voor de pauze'*. In het boekje is ook een oproep opgenomen voor steun aan de vereniging: 'Was muziek en zang er niet, 't leven had geen waarde. Steun onze vereeniging door lid of donateur te worden.'

Op 20 april en 10 mei 1945 werden er ter gelegenheid van de bevrijding van Doesburg een dankdienst en een feest georganiseerd. Een groot aantal koren uit Doesburg en omgeving trad op. Eindelijk was er weer de mogelijkheid het *Wilhelmus* en *God save the King* te zingen. Ook het Hummelo's Gemengd Koor werkte heel graag mee aan deze bijeenkomsten.
Met het koor uit de partnergemeente van Hummelo en Keppel, Heek (net over de grens bij Ahaus), vonden regelmatig ontmoetingen plaats. Er werd opgetreden met het kerkkoor St Cäcilia (opgericht in 1884) in onder andere de Pfarrkirche St. Ludgerus te Heek. In de vroege jaren van de uitwisseling gingen de koorleden op de fiets naar Heek, zo vertelt Jan Addink. Later kwam er een bus. Het Kirchenchor St Cäcilia, onder leiding van Manfred Pieper, was ook diverse malen te gast in Hummelo.

Twee deelnames aan een zangconcours, plaats en datum onbekend.

Hummelo's Gemengd Koor - Hummelo

Beschermvrouwe: de Hoog-Welgeb. Vrouwe M. Baronesse VAN HAERSOLTE – geb. Baronesse VAN HEECKEREN VAN ENGHUIZEN

Directeuren:
DE HEEREN FONS ROTGANS [redacted]

18e Openbare Uitvoering

op WOENSDAG 25 NOV. '31 's avonds 7 uur in de Zaal van den Heer WASSINK

PROGRAMMA

1.	Des Heeren Huis	Krayvanger	Kinderkoor
2.	Avondliedje	G. C. Weeren	
3.	Arm en toch rijk	B. J. Douwes	
4.	Zomerochtendliedje	L. A. v. Tetterode	
5.	Kom er maar uit	B. J. Douwes	
6.	Zonneschijnlied	J. Worp	Gem. Koor
7.	Ave Maria	Jacob Arcadelt	
8.	Nieuw leven	L. v. Beethoven	
9.	Hymne aan den nacht	L. v. Beethoven	
10.	Herders Zondagslied	C. Kreutzer	
11.	Het Kerkje	C. Kreutzer	
12.	Mutterherz	Mons. Op. 7	
13.	Jan Willem's vrijage	P. Mart. Zijderlaan	

PAUZE

»ROBBEDOES«

Blijspel in 2 bedrijven, door H. B. Nabewerkt door Fritz van Duinen

PERSONEN:

Dr. v/d BERG, Ernst
MEVR. v/d BERG, Elsa
MIA, hun dochter

MEVR. WILS
PROF. WILS, Jo hun zoon
MARIE UILINGS, ex kinderjuffr.

NA AFLOOP BAL

Verboden te rooken tijdens de Uitvoering

Het officiële programmaboekje van het Nationaal Zangconcours op 30 mei 1935 te Hummelo.

In maart 1991 reisde een groep van ruim 200 inwoners uit Drempt, Hummelo en Keppel af naar de Verenigde Staten. De groep bestond uit leden van koren en muziekverenigingen die, in het kader van een uitwisseling met zusterstad Roswell in Georgia, de Amerikanen zouden laten zien wat er op muzikaal gebied in de toenmalige gemeente Hummelo en Keppel gebeurde. Het werd een groot succes waar ook nu nog regelmatig over gesproken wordt.

Een aantal leden gaat, in wisselende samenstelling, eenmaal per maand, op dinsdag, woensdag en vrijdag naar het verzorgingshuis Den Ooiman in Doetinchem om daar te zingen. Optreden bij Hyndendael staat nog op het verlanglijstje. Diny: 'We zingen in de huiskamers liedjes van vroeger, die makkelijk mee te zingen zijn maar ook wat modernere liedjes. Een aantal bewoners zingt mee als ze de koorleden zien en horen. Het zijn vaak ontroerende ontmoetingen.'
Jan en Belinda: 'Wat wij nog belangrijk vinden om te melden is, dat wij veel te danken hebben aan zowel de bewoners van Kasteel Enghuizen, nu A.R.E.L. Graaf van Rechteren Limpurg, de huidige beschermheer van het koor, als aan de inwoners en bedrijven in Hummelo.'

Concoursen

Alleen al tussen 1923 en 1936 deed het Hummelo's Gemengd Koor mee aan 12 concoursen in de Achterhoek met liedjes als *De nacht komt stil op donkere vleugels dalen en in 't westen daalde het zonnelicht.*
Op 30 mei 1935 organiseerde het Hummelo's Gemengd Koor, ter gelegenheid van haar 12,5-jarig bestaan, het Groot Nationaal Zangconcours op Enghuizen in Hummelo. Over Hummelo zegt de uitnodiging: *'Hummelo is gelegen in het centrum van den Gelderschen Achterhoek,*

Het Hummelo's Gemengd Koor ter gelegenheid van het tienjarig bestaan in 1932.

Hummelo's Gemengd Koor tijdens een concours in Borculo omstreeks 1937.

welke in de zomermaanden door zijn prachtige natuurschoon een geliefd oord is voor vele vreemdelingen en toeristen.'
Twintig verenigingen namen deel aan dit concours. Er waren zo'n duizend bezoekers. Een hoogtepunt in de rijke geschiedenis van het koor. Het Hummelo's Gemengd Koor was succesvol in de concoursen. In 1959 werd in Elspeet zelfs een eerste prijs behaald. Daarna volgden nog enkele successen. In 1982 zong het koor in de superieure afdeling van de Koninklijke Bond van Zang- en Oratoriumverenigingen in Nederland en bereikte daarmee de top.

Financiering

Om kostuums aan te kunnen schaffen, uitvoeringen te kunnen houden en ook een uitje te kunnen financieren werden en worden er allerlei zaken georganiseerd, van verlotingen, fancy fairs en rommelmarkten, tot recent de verkoop van paaseieren en vrijwilligerswerk tijdens Vive la France Hummelo. Veel creatieve ideeën kwamen in de loop van de jaren voorbij. De meeste waren succesvol en brachten geld in het laatje.
Belinda: 'Een aantal leden van het koor doet vrijwilligerswerk tijdens Vive la France. Zij krijgen daarvoor een vergoeding die ze graag doneren aan het koor.'
Diny: 'Ik was toiletjuffrouw, madame zoals de buitenlanders mij noemden, tijdens Vive la France Hummelo. Daar heb ik meer dan 300 euro opgehaald. En een lol dat ik heb gehad.'

Van de verloting uit 1939 vonden we in het archief lotnummer 245. Het lot kostte 25 cent. En je kon er als hoofdprijs een 'electrische salonlamp' op winnen. Verdere prijzen waren fraaie kunst- en huishou-

Het officiële programmaboekje van het Nationaal Zangconcours op 30 mei 1935 te Hummelo.

Tijdens de receptie in 1967 t.g.v. het 45-jarig bestaan. Van links naar rechts: mevrouw Van der Helm, J.H. van der Helm, P.J. Oijen (voorzitter), mevr. S. Overbeek (secretaresse), H.J. van Holten (penningmeester), mevr. Helmink, achter haar links onbekend, achter haar rechts P. Helmink (dirigent), mevr. G. Tiernego-Beeftink, mevr. M. Oijen-Besselink, mevr. G. Jolink en mevr. Garretsen (?).

Het Hummelo's Gemengd Koor in 1972 ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum.
Voorste rij v.l.n.r.: (staand) Willemien Garretsen, Mientje Harmsen, (zittend) Elsken Nakken, Greet Tiernego, Piet Helmink (dirigent), J.H. van der Helm, mevr. Van der Helm, Dinie Vels, (staand) Geertje Jolink, Grietje Dekker. Tweede rij v.l.n.r.: Cato van den Toren, Diny Bakker, Jo Harmsen, Joke Oijen, Stien Overbeek, Mientje Oijen, Peter Oijen, Lucie van de Toren, Hermien Harmsen, Derk Besselink, Bertha Jansen. Derde rij v.l.n.r.: Fredy Rexwinkel, Nardy Rexwinkel, Cato Oijen, Grada Bruil, Elske Overbeek, Jopie Wissink, Jo Jansen. Achterste rij v.l.n.r.: Gerrit Lusink, Hans Harmsen, Johan Meening, Gerrit Besselink, Martha Rexwinkel, Hendrik Veldhorst, Sientje Wassink.

delijke voorwerpen. De trekking was op 24 januari 1940. Vlak voor de tweede wereldoorlog zoals we nu weten.

De rommelmarkten waren een groot succes. Altijd gehouden op de derde zondag van september. Start na de kerkdienst om 11.00 uur. Een aantal enthousiaste Hummeloërs, Henk Regelink, Krelis Bloemendaal, Jo Harmsen en Johan Meening organiseerden deze markten. Er waren duizenden bezoekers. Jan met een grote glimlach: 'Een aantal bezoekers probeerde steeds vóór de opening naar binnen te komen. Maar wij waren ze altijd te slim af.' De paaseierenactie is al jaren een groot succes. Inwoners van Hummelo bestellen en kopen deze verse eieren graag bij de leden van het koor. Bedrijven uit de omgeving verrassen hun medewerkers met een doos eieren. En dan nog de oliebollenverkoop tijdens de kermis van Hummelo. 'Mensen komen speciaal voor de oliebollen naar de kermis', vertelt Jan. Dat is nog eens een prestatie.

Jubilea

Jubilea werden steeds goed gevierd. De eerste foto die wij hiervan hebben, is van een uitje van de leden van het Hummelo's Gemengd Koor in park Sonsbeek ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van het koor in 1927.
Elke bijzondere gelegenheid werd aangegrepen om er een feest van te maken. Er was een optreden, een receptie, een toneelvoorstelling en vaak ook een cabaret. Regelmatig was er een extra optreden van bevriende koren zoals Excelsior uit Toldijk/Steenderen, het Ulfts Mannenkoor en Con Spirito uit Dinxperlo. Bij het tienjarig bestaan was de 19e openbare uitvoering op woensdag 6 april 1932. Voor de pauze werden zes liederen ten gehore gebracht, na de pauze speelden leden het toneelspel met zang *'t Lied van Moeder.* Na afloop was er bal.
Tijdens de Tweede Wereldoorlog bleef het koor actief en vierde, onder leiding van Frans Rotgans, zelfs haar 20-jarig bestaan met een uitvoering in een stampvolle zaal.
Na het 60-jarig bestaan in 1982, waren drie jaar later - het koor was gedurende lange tijd volgeboekt - op 12 oktober 1985 de Mastreechter Staar te gast. Zij verzorgden een optreden in de Hessenhal in Hoog-Keppel. Het optreden was een mix van religieuze muziek en volksliederen. Na de pauze was er ruimte voor oratorium, opera en operette. Het werd een daverend succes.

Ook het huidige jubileum, het 100-jarig bestaan, laat het koor natuurlijk niet onopgemerkt voorbij gaan. Op zondag 9 oktober geeft het koor daarom een jubileumconcert in de Dorpskerk in Hummelo, aanvang 14.30 uur.
De entree is gratis en een vrije gift wordt gewaardeerd.

Proeflokaal De Preinerei: rust, aandacht en goede smaak

Lekker lunchen of dineren? Onze lekkere wijnen uit Apetlon in Oostenrijk uitproberen voor hetzelfde bedrag per glas? Of gewoon lekker met een boek op het terras zitten en genieten van de rust? Je vindt het allemaal bij proeflokaal De Preinerei aan de Dorpsstraat in Hummelo.

Het tuinhek aan de straatzijde geeft toegang tot de entree én tot het ruime terras aan de achterzijde van het monumentale pand waar de kleurrijke zitjes uitnodigen om even plaats te nemen. Twee mussen hippen er ongestoord in het grind. De druivenranken tegen de achtergevel en de sfeervolle planten in potten omlijsten het geheel. Binnenkort wordt het terras flink aangepakt. 'Een groot stuk wordt overdekt met heel veel glas waaronder glazen schuifdeuren en grind op de grond zodat het één grote lichte ruimte blijft waar je je nog steeds buiten waant', legt Manon Lemaire uit.

Toegevoegde waarde

Met het realiseren van dit 'open atelier' ronden Manon en haar partner Roland Goos een grote verbouwing af. Twee jaar geleden werd het woonhuis al grondig aangepakt. Daarna was hun proeflokaal met terras gereed om aan het publiek te laten zien, maar gooide de coronapandemie roet in het eten. Dat zou aanleiding kunnen zijn om flink bij de pakken neer te zitten, maar dat is niets voor het ondernemende stel dat juist zocht naar nog meer mogelijkheden om van betekenis te kunnen zijn voor hun gasten. Want daar gaat het hen om: van waarde zijn en het anderen naar hun zin maken. 'We kijken hier niet primair wat er voor ons onderaan de streep overblijft, maar we doen het juist samen; we serveren asperges van aspergeboer Redeker en hij verkoopt onze wijn, we hebben ons eigen schap bij de SPAR in Hummelo, waarvan wij weer ons bier gedistilleerd hebben. Zo zijn wij steeds op zoek naar lokale leveranciers van eerlijke producten waarmee wij aan kruisbestuiving kunnen doen. Zo groeien we samen met andere ondernemers en versterken we elkaar', vat Roland het bedrijfsconcept samen.

Goede smaak

Betekeniseconomie wordt deze denkwijze genoemd of keiretsu in het Japans. Roland maakte er kennis mee toen hij in het land van de rijzende zon werkte als marketeer. Deze manier van denken sprak hem direct aan. Toen hij via zijn netwerk veel later in contact kwam met het kleine wijnhuis van de familie Preiner in Apetlon in

Oostenrijk, ontstond het idee voor De Preinerei. Roland: 'De 15 wijnen van de familie Preiner waarbij de druiven met de hand worden geplukt, vormen hier de basis. Daar omheen bieden we onze gasten van alles aan wat met goede smaak te maken heeft. Bestel je hier een glas wijn? Dan krijg je er bijvoorbeeld altijd een huisgemaakte amuse bij. Wil je hier lunchen of dineren? Dan bespreken we samen wat 'lekker' is, want we hebben geen kaart. Je bent dan verzekerd van eerlijke producten, liefst uit de streek en altijd alles huisgemaakt', klinkt het veelbelovend.

Dynamisch gezelschap

Wat voor Roland en Manon daarbij vooral belangrijk is, is dat ze geen eten hoeven weg te gooien. 'Als we op basis van de reserveringen weten wat we moeten maken, hoeven we niets weg te gooien en zijn we heel duurzaam bezig. Daardoor kunnen we een hele acceptabele prijs hanteren en toch met topingrediënten werken zoals tonijn, eendenborst, hertenbiefstuk en rundvlees van Pelgrom. Een voorgerecht kost hier altijd 5 euro, een hoofdgerecht heeft een vaste prijs van 15 euro en een nagerecht is wederom 5 euro', legt Roland uit. De bereiding van het eten doen Manon en Roland altijd samen. 'Dat is voor ons pure ontspanning', zegt Manon. De verrassing wie er aan tafel aanschuiven, bevalt haar enorm. 'Iedere avond zit hier een ander gezelschap. Bij voorkeur eten we samen aan één grote tafel buiten of bij ons in de huiskamer. Die dynamiek van zoveel verschillende mensen levert iedere keer boeiende gesprekstof op. En kom je alleen, dan zit je dus nooit in je eentje, want dan eet je in ieder geval met ons mee', vertelt de gastvrouw.

Teken- en schilderlessen

De combinatie van Preinerwijnen en goede smaak zit ook verankerd in de activiteiten. Roland en Manon volgden allebei de kunstacademie en geven nu teken- en schilderlessen. Daarnaast starten ze deze herfst met themaavonden. Roland: 'Eén keer per maand komt er een barbecueavond, ook in de winter, en we denken aan Franse of Italiaanse avonden. Daarbij zijn het diner en de borrelhapjes volledig in stijl en combineren we dat met een bijpassende film. Maar vind je het leuk om hier in een kleine setting een feestje te vieren, dan kan dat ook. Eigenlijk kan er hier heel veel behalve blijven slapen', vertelt Roland over de mogelijkheden.

Een bijzonder concept dus. Zeker ook omdat elk glas wijn of elke fles exact hetzelfde kost. 'Simpelweg omdat we willen dat jouw smaak de keus bepaalt en niet de prijs. We willen graag dat je hier blij de deur uitloopt en dat we van toegevoegde waarde zijn geweest. Dat je hier de rust en de aandacht vindt waarnaar je op zoek was. Laatst zat hier een jong stel met een klein kindje op het terras. Na afloop zeiden ze dat ze het gevoel hadden alsof ze op vakantie waren geweest. Kijk, daar doen we het voor', glimlacht Manon.

De Preinerei
Dorpsstraat 16
6999 AD Hummelo
T: 06-393 989 85
E: manon@preinerei.nl
I: www.preinerei.nl

Openingstijden
wo t/m vr: vanaf 16.00 uur
za en zo: vanaf 13.00 uur
Heb je zin om te lunchen of te dineren? Bel ons vooraf en schuif gezellig aan.

Tekst: **Ceciel Bremer**
Foto's: **Jamie de Vries**

Topvrijwilliger Henk Kosstede koninklijk onderscheiden

Onder het mom van de feestelijke heropening van de voetbalkantine werd Henk Kosstede uit Doetinchem op een mooie zondagmiddag in juni naar het sportpark gelokt. Daar zat de kantine vol met supporters, vrijwilligers, sponsoren én zijn familie en reikte burgemeester Mark Boumans een koninklijke onderscheiding uit aan de Doetinchemmer die daarmee werd benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Het zou een middag worden om de herinrichting te vieren van 't Hessenhuus. De kantine was goed gevuld met leden, sponsoren en vrijwilligers waaronder Henk Kosstede (72) die al meer dan 40 jaar actief is bij de voetbalvereniging en de stichting die het sportpark beheert. Hij was dan ook compleet verrast toen burgemeester Mark Boumans van zijn woonplaats Doetinchem de kantine binnenstapte en hem toesprak. 'Henk, ik heb gehoord dat jij een bijzondere kerel bent en daar wil ik graag wat over vertellen', begon de burgemeester zijn verhaal.

'Toen ik zelf nog in de jeugd voetbalde, was jij al voorzitter van voetbalvereniging H en K uit Hummelo en Keppel. Dat heb je heel lang gedaan. Vanuit Doetinchem zette je je daarvoor in.' Henk werd geboren in Hoog-Keppel en woonde daar tot zijn 17e. Daarna verhuisde het gezin Kosstede naar Langerak. Henk was op zijn 12e lid geworden van voetbalvereniging H en K in Hoog-Keppel en bleef er ook na de verhuizing voetballen omdat zijn kameraden er speelden. Hij speelde er toen in het eerste elftal. Daarnaast was Henk jeugdleider.

Burgemeester Boumans vervolgt zijn verhaal: 'Toen jouw club in 2003 fuseerde met Drempt Vooruit speelde jij daarbij een belangrijke rol. Je bood ruimte voor de emoties die de fusie bij leden teweegbracht en tegelijkertijd nam je ze mee in de noodzakelijke ontwikkelingen. Sindsdien ben je actief geworden voor de fusievereniging en de stichting hier die het sportpark beheert. Jij wordt hier gezien als de man die het hele terrein beheert met de kantine als multifunctionele accommodatie en die vanuit een innovatieve gedachte vooruit kijkt. Zo is het sportpark grotendeels verduurzaamd.'

Henk vervulde jarenlang een grote rol bij de organisatie van evenementen zoals feestavonden, voetbaltoernooien, loterijen en de alom bekende rommelmarkt op Hemelvaartsdag in Hoog-Keppel. De burgemeester benoemde dat Henk niet alleen wordt gewaardeerd door de functies die hij bekleedt maar ook door hoe hij er invulling aan geeft. 'Jouw houding en je niet-aflatende inzet maken dat je breed wordt gedragen hier in de gemeenschap. Je geeft vertrouwen en verbindt mensen. Dat kenmerkt jou. Je hebt een grote rol gespeeld bij de privatisering van de vereniging en jij wordt gezien als de man die het mogelijk heeft gemaakt dat hier gebiljart kan worden. Toen jullie daarmee in 2015 begonnen, bestond de biljartvereniging uit 5 leden, inmiddels zijn dat er 40. Jij hebt het mogelijk gemaakt dat daar de nodige voorzieningen voor kwamen en dat iedereen zich hier thuis voelt. Kortom, je bent een bijzonder mens die uitblinkt in aanvoerderschap en sportiviteit. Rustig, met het hart op de goede plek, met oog voor het dorp en voor de mens. Jouw inzet is van grote waarde. Dank voor alles wat je hier hebt gedaan in meer dan 40 jaar.'
Henk was enigszins beduusd maar sprak na zijn onderscheiding zijn dank uit naar alle aanwezigen en vond het fijn dat zijn inzet wordt gewaardeerd.

KERMEX
EVENT CATERING

MET ADVIES & SERVICE VOOR UW EVENT

HOOGWAARDIGE • EVENEMENTENCATERING
FESTIVALCATERING • PARTYCATERING

TEL. 06 20 27 97 17 • WWW.KERMEX.NL

RegioRijschool
www.regiorijschool.nl

- Voor auto, motor, automaat en theorieopleiding
- **Voordeel-lespakketten,** spoedopleiding mogelijk
- Vlotte rijopleiding: niet meer lessen dan nodig

Voordeel-les-pakketten

RegioRijschool Maarten Kolk
Van der Hardt Abersonlaan 10 - 6998 AX Laag-Keppel
T: 06 – 549 751 39 - I: www.regiorijschool.nl

SINDS 1958
meer!
ACCOUNTANTS + ADVISEURS

HRM + salarisadministratie
Administratieve dienstverlening
Bedrijfsfinanciering
Belastingaangifte
Belastingadvies
Accountancy

Meander 701, 6825 ME Arnhem
(026) 369 83 00 info@ditismeer.nl

www.ditismeer.nl

Foto: **Duncan de Fey**

Boeren

Een revolte. Dat is altijd interessant. Eerst slopen we binnensteden vanwege corona en dan steken we het land in de fik vanwege stikstof. Even los van de inhoud, verbaast de manier waarop me. Politici bedreigen en thuis opzoeken, snelwegen blokkeren met asbest, mensen met de dood bedreigen. Heeft de schepper ons verstand verkeerd om aan elkaar genaaid en worden we nu zelf de wappies die we nooit wilden zijn? Met verbazing heb ik ook de inhoud van de stikstofdiscussie gevolgd. Onwaarheden die gedeeld worden als feiten, hysterie en een kloof tussen twee kampen die steeds groter lijkt te worden. Hoe zit het nu met de feiten?

Al sinds de jaren 70 waarschuwen wetenschappers en (enkele) politici voor het steeds verder niet sluitend krijgen van de stikstof-, broeikasgassen-, ammoniak- en mineralenbalans. En ondanks herhaaldelijk aan de bel trekken, is hier in 50 jaar niets wezenlijks aan veranderd, dus zitten we nu met de gebakken peren. Ik las er als tiener al gewoon in de krant over. De aanhangers van de struisvogelpolitiek die dus zeggen dat het nu helemaal geen probleem is omdat het nooit een probleem is geweest, tja…

Het probleem is geld. En het milieu. Heel kort door de bocht in enkele zinnen samengevat: We hebben veel vee en het veevoer en de kunstmest voeren we te veel in en we scheiden te veel meststoffen uit waardoor de balans nog verder uit evenwicht raakt. Daarnaast is de sector financieel niet gezond. Veel boeren maken te weinig winst en hebben te veel schulden. Zelfs na het verdelen van honderden miljoenen aan subsidies zit ruim een derde van de Nederlandse boeren onder het minimumloon. Als ik als ondernemer een plan met zulke winstverwachtingen bij een financier in zou dienen, is er weinig kans dat iemand uit een normaal functionerende markt een euro in dit verdienmodel zou stoppen. Er wordt wel geld verdiend, maar niet door de boeren. Dus het systeem moet radicaal anders! Zeker als we beseffen dat het overgrote deel van ons vlees en de zuivel worden geëxporteerd. Dus het argument dat de boeren ons voedsel verbouwen, klopt niet helemaal. We verbouwen in Nederland vooral veevoer voor de export. Een kind kan nog begrijpen dat 125 miljoen stuks veel te veel is. We zijn als een van de kleinste landen ter wereld de grootste landbouwexporteur van Europa en de op een na grootste van de wereld.

Wie heeft dit in godsnaam bedacht? Mijn eigen bank, de Rabobank, en de politiek de afgelopen 60 jaar gaan in deze niet vrijuit. Aanmoedigen om te groeien was een enorme blunder met een prijs waar alle boeren nu de dupe van zijn. Zij zitten nu met de shit. Dat de boeren nu boos zijn, snap ik heel goed. Ze zijn er ingeluisd. Eerst moet je groeien en nu weer krimpen. Zeg dat dan meteen! Daarom moeten wij als maatschappij betalen. Om volledig stikstofneutraal te worden. En dat gaan we uiteindelijk ook doen, ook al kost dat miljarden; het moet. En dan kunnen we meteen weer ons eigen voedsel gaan produceren en ook niet meer bijna alle voedsel importeren, zoals we nu doen. En wat kunnen we zelf doen als consument? Koop bij de boer! En koop je voedsel uit de buurt, uit het seizoen. We moeten er allemaal voor zorgen dat de boeren een fatsoenlijke prijs voor hun producten betaald krijgen en dan pas wordt het systeem echt beter. Boeren zijn voor mij nog steeds helden. Daarom moeten we de boeren helpen door over de brug te komen en als maatschappij het roer omgooien. Het kan en het moet.

van **Gijs**

Gijs Jolink (51) is bekend van de voormalige band Jovink & the Voederbietels en is mede-eigenaar van Feestfabriek, Alles Komt Goed BV, die o.a. de Zwarte Cross en Mañana Mañana organiseert.

Tekst: **Rinus G.M. Rabeling**
Foto: **Fred van Daalen**

De 'Houtschuur' in het Ulenpas-deel van Het Hekenbroek

Deze opname van de 'Houtschuur' werd enige jaren geleden gemaakt. De rustieke werkschuur staat al decennia lang in het deel van het Hekenbroek dat tot het Landgoed de Ulenpas behoort. De locatie is vanaf de Prinsenweg bereikbaar via de Ulenpaslaan.
De schuur heeft altijd dienst gedaan als werkschuur ten behoeve van de vele werkzaamheden die voor optimaal bosonderhoud nodig waren, opslag van materialen en natuurlijk ook als schuilplek bij nare weersomstandigheden.
De ouderen onder ons, die hier wellicht al meer dan vijftig jaar hebben gewandeld en hebben genoten van de bijzondere flora, kennen ongetwijfeld de tegenover de schuur aanwezige 'Preekstoel'.

Hoe vaak zal deze natuurlijk gevormde kansel (misschien met een beetje snoeihulp van de bosarbeiders) al niet zijn gefotografeerd? Het was niet moeilijk er in te klimmen en leunend op de geknotte randen je medewandelaars stichtelijk toe te spreken. Er wordt verteld dat op deze plek ten tijde van de schuilkerken en hagenpreken geheime samenkomsten zijn gehouden, maar daarvoor is geen enkel bewijs.

De enige geheime samenkomsten bij deze fraaie plek waarover wij hebben vernomen hadden veel meer een romantisch karakter. Helaas rest er van de preekstoel nog maar een klein gedeelte (zie inzet). De taaie haagbeuk waaruit de preekstoel was gevormd heeft bijna het loodje gelegd. Hopelijk is het met de romantische samenkomsten beter afgelopen…

Tekst: **Leo Koenders**
Foto's: **collectie De Blauwe Snep**

De Blauwe Snep, seizoen 1977-1978.
Staand achter v.l.n.r.: Tinus Koenders, Bennie te Hoonte, Herman Koenders, Peter Hartjes, Wim van den Burg, Gerrit van den Toorn, Hans Tankink, Bernhard Winterink, Henk Tankink. Zittend: Bennie Hartjes, Appie Meerbeek, Mia Bouwmeister, Herman Ditzel, Iep Banda (Epke), Herman Beekman, Guus van Zadelhoff, Henk Tiecken. Voorste rij: Suzan Bouwmeister, Tiny Kemperman, Yvonne Jansen, Elly Geurts, Jos Jansen (prins), Ingrid Klein Reesink, Lucy Snelder, Petra Wiltvank, Wilma Geurts

Carnavalsvereniging De Blauwe Snep uit Drempt viert haar 55-jarig bestaan

Dat bij carnaval het getal 11 heilig is, weten de meeste mensen wel. Het is dan ook niet vreemd dat elke veelvoud van elf een jubileum is en dat dit op passende wijze wordt gevierd, zeker bij een carnavalsvereniging. Dit jaar bestaat carnavalsvereniging De Blauwe Snep uit Drempt 55 jaar en dat werd begin september gevierd met een receptie en feestavond. Een goede aanleiding om eens de geschiedenis in te duiken en terug te blikken naar de begintijd van de vereniging.

1967-1968
Prins Martje I

1968-1969
Prins Willem I

1969-1970
Prins Toon I

1970-1971
Prins Co I

1971-1972
Prins Herman I

1972-1973
Prins Berend I

1973-1974
Prins Theo I

1974-1975
Prins Henk I

Het eerste officiële bestuur van De Blauwe Snep. V.l.n.r.: Aloys Evers, Jaap Schriek en Bernhard Winterink.

Wat was je mooiste reis?

In Drempt werd in de jaren zestig van de vorige eeuw nog niet al te veel georganiseerd en men kende niet veel meer dan de jaarlijkse uitvoeringen van Zanglust en Olden Keppel. Voor de jeugd was er niet zo heel veel te beleven en nam hoofdzakelijk het voetbal bij het in 1956 opgerichte Drempt Vooruit een belangrijke plaats in.
Het is dan ook niet zo gek om uit de mond van Henk Tankink (86), oud-bestuurslid van de voetbalclub, te horen dat vanuit deze club de eerste carnavalsavonden werden georganiseerd. *'D'r mot meer reuring kommen in 't darp.'*
Het begon eigenlijk allemaal met een gewone feestavond, nog zonder Raad van Elf en prins, waarna in een van de volgende jaren toch iemand werd gevonden die de prinsenrol op zich nam en dat vond men toen al heel wat.
Als gevolg van de genoemde activiteiten zag in 1967 in Drempt een heuse carnavalsvereniging het levenslicht. Henk Tankink stapte uit het bestuur van de voetbalclub en trad direct toe tot het bestuur van de carnavalsvereniging. Naast zijn herinneringen put ik voor het echte oprichtingsverhaal tevens uit een eerder interview met Herman Beekman (83), ook een van de nog in leven zijnde carnavalisten van het eerste uur.
Bernard Winterink, 'de bakker uut de Oelenhoek', vond het tijd voor een carnavalsclub en vroeg enkele heren uit de buurt om mee te doen. Naast Herman Beekman wist hij onder andere Tinus Koenders, Jaap Schriek en Gert van de Toorn te strikken. Bernard Winterink wist dat carnaval van oorsprong een katholiek feest was en wist ook dat de plaatselijke voetbalclub was gestart met R.K. voor de naam. Bernard wilde af van dat katholieke stempel en dacht dat de carnavalsclub breder gedragen zou worden in het dorp door bewust uit allerlei gelederen mensen voor de Raad van Elf en het bestuur te vragen. Hij had volkomen gelijk, het enthousiasme was direct erg groot en het ledental groeide gestaag.

Het was al snel duidelijk dat Tinus Koenders, met zijn heldere welluidende stem, de eerste prins zou worden: Prins Matje 1. Tinus kwam van oorsprong uit Zevenaar en had daar al de nodige ervaring met carnaval opgedaan. De leden van de Raad van Elf hesen zich in een zwart pak, dat destijds iedereen wel in de kast had hangen, en de eerste steken (hoofdtooien) en een echte prinsencape werden aangeschaft. In het café van Hoppenreijs werd op 10 september 1967 De Blauwe Snep geboren en het café werd ook meteen maar even aangewezen als verzamellocatie en kleedkamer. Met borden bij de invalswegen werd duidelijk gemaakt dat men Sneppendorp binnenkwam. De welbespraakte Antoon Snelder, die ook voorzitter van Drempt Vooruit was, nam ook hier de honneurs waar en werd de eerste president (spreekstalmeester). In die eerste jaren kende de club al vrij snel een zeer uitgebreid programma: het opbouwen van de bühne en versieren van de zaal op vrijdag, waarbij later in de avond ook kon worden geoefend voor de pronkzitting. Een verplicht gekostumeerd bal op zaterdagavond, kindercarnaval op zondagmiddag en carnavalsdisco op zondagavond. Maandagavond was er dan nog een carnavalsavond uitsluitend voor leden en op dinsdagavond de pronkzitting. De woensdag werd benut om het hele spul weer af te breken en gingen de *diehards* daarna haringhappen bij Café De Saks.

In de oude zaal van Winterink, later Pellen, kwam je op zaterdagavond niet binnen als je niet gekostumeerd was, dit om het aantal bezoekers nog enigszins binnen de perken te kunnen houden. De discoavonden, met vaak zeer bekende drive-in shows, waren voor de vereniging een grote bron van inkomsten. Je moest er dan ook haast met een schoenlepel naar binnen, zo druk was het dan. Er is op enig moment zelfs een ledenstop overwogen. Na opening van de nieuwe zaal in het seizoen 1982/1983, was er veel meer ruimte en leverden de grote aantallen bezoekers nagenoeg geen problemen meer op.

1975-1976 Prins Berend II | *1976-1977 Prins Theo II* | *1977-1978 Prins Jos I* | *1978-1979 Prins Joop I* | *1979-1980 Prins Iep I* | *1980-1981 Prins Bert I* | *1981-1982 Prins Toon II* | *1982-1983 Prins Toon III* | *1983-1984 Prins Leo*

De Blauwe Snep in 1971-1972.
Achterste rij v.l.n.r.: Tinus Koenders, Herman Geurts, Wim van den Burg, Co Langenhof, Gerrit van den Toorn, Antoon Teunissen, Herman Beekman, Aloys Evers, Bernhard Winterink, Henk Tiecken, Toon Meerbeek. Midden: Jopie Ligtenbarg, Ria Snelder, Bep Snelder, Herman Koenders (prins), Hanneke Snelder, Ria Geurts. Voorste rij: Hermien Tankink, Antoon Snelder, Bep Kemperman, Fien Koenders.

Een tussendoortje in huize Visser. V.l.n.r.: Wilko Pelgrom, Herman Schriek, Bennie Hartjes, Truus Visser, Antoon Bremer (prins) Theo Visser, Guus Liebrand.

Om het sociale aspect niet uit het oog te verliezen, werd ook elk jaar door een delegatie van De Blauwe Snep een bezoek gebracht aan Huize Gelre in Laag-Keppel en aan Zandewierde in Hummelo. Met polonaise, feestmuziek en de buutredner hadden niet alleen de bewoners, maar ook de Sneppen zelf een gezellige middag.
Herman Beekman nam in 1995, als langstzittend raadslid van de oorspronkelijke elf, afscheid. In de hem overhandigde oorkonde stond vermeld dat het plein rondom Prinsenpaleis Pellen voortaan tijdens de carnavalsdagen omgedoopt zou worden tot Herman Beekmanplein. Bij het in gebreke blijven, zou Herman 'een grootverpakking uit Groenlo afkomstig gerstenat' te goed hebben, zoals in het eerder aangehaalde interview zo mooi is omschreven. De locatie waar dit alles zich heeft afgespeeld, is het helaas niet zo goed vergaan en er rest ons op dit moment slechts de trieste aanblik van een kale betonplaat.

Geheim van Drempt

Herman Koenders (geen familie van eerste Prins Matje 1) werd op jonge leeftijd (21) al gestrikt om prins te worden. Hij vertelt dat hij enkele dagen voor de carnaval hiervoor werd gevraagd met de mededeling dat de beoogde prins plotseling ziek was geworden. Hij kon niet weigeren, maar hij denkt nu nog dat het gewoon een smoes was en dat ze geen andere kandidaat konden vinden. Na de carnaval zouden ze bij de zieke samen een fruitmand bezorgen, maar Herman geeft aan dat deze volgens hem nu nog bezorgd moet worden.
Wie de nieuwe prins wordt, is rond carnavalstijd het grootste geheim van Drempt en je kon er vooraf altijd op gokken door het inleveren van een briefje met een naam. Het was destijds in het dorp het gesprek van de dag en er was zelfs een prijs aan verbonden. Bij de intocht van de nieuwe prins was de aandacht van het publiek gericht op het bouwwerk dat op een karretje de zaal werd binnengerold en waaruit de prins

1984-1985	*1985-1986*	*1986-1987*	*11987-1988*	*1988-1989*	*1989-1990*	*1990-1991*	*1991-1992*
Prins Peter I	*Prins Harm I*	*Prins Harm II*	*Prins Theo III*	*Prins Antoon I*	*Prins Paul I*	*Prins Guus 1*	*Prins Harrie I*

Epke in de voor hem kenmerkende pose in de ton.

tevoorschijn zou moeten komen, dit was bij Hermans' intocht niet anders. Het creatieve bouwwerk werd na veel gedoe opengemaakt, maar er kwam geen prins uit tevoorschijn. Tot ieders verrassing stond Herman plotseling op het podium en kondigde zichzelf aan als Prins Herman 1. Achteraf ging het gerucht dat het bouwwerk al klaar was, gemaakt op de maten van de beoogde prins, maar dat Herman er met zijn imponerende gestalte gewoon niet in paste. Herman vertelt nu dat de cape die hij om zijn brede schouders droeg op het laatste moment nog gemaakt moest worden uit een oude omgekeerde kazuifel van de pastoor. Eigenlijk spreekt dit zijn vermoeden dat hij erin geluisd is wel een beetje tegen. Enkele jaren later werd Herman de opvolger van de toenmalige president Bernard Winterink, maar hij stopte bij de carnavalsclub nadat hij eigenaar en uitbater werd van Café De Saks.
Herman haalt uit zijn geheugen ook nog de namen van de allereerste dansmarietjes op. Het waren er twee, te weten Netty Jansen en Marietje Franken. Hij weet echter niet zeker of deze dames misschien ook al optraden op de carnavalsavonden voorafgaand aan de oprichting van De Blauwe Snep.

De buutredner

Enkele jaren na de oprichting van de vereniging opperde Iep Banda tijdens de jaarlijkse vergadering het idee om, in navolging van alle grote carnavalsclubs in het zuiden, ook een buutredner (tonpraoter) op te laten treden. Het zou mooi zijn dat iemand dan de dorpspolitiek en andere gebeurtenissen op ludieke wijze op de hak zou nemen. Het was in Drempt geen onbekend fenomeen dat degene die een idee lanceerde ook meteen werd gebombardeerd tot de uitvoerende kracht. Voorzitter Snelder week niet af van dit patroon en zo begon Iep in 1971 aan zijn decennialange carrière als Epke, dé buutredner van De Blauwe Snep.

In die jaren werden de carnavalsavonden druk bezocht en was vooral de pronkzitting een avond waar iedereen naar uitkeek. Met heel veel fantastische eigen artiesten, ingehuurde bandparodisten, soms bekenden van radio en tv en andere kletsmajoors van elders werd elk jaar een prachtvoorstelling in elkaar gezet. Vier- tot vijfhonderd bezoekers was op zo'n avond heel gewoon. Hoe verder de avond vorderde en de promillages stegen, hoe onrustiger het vaak werd, vooral achterin de zaal en rond de tap. Als Iep Banda alias Epke (altijd als laatste) opkwam, werd het muisstil. Niemand wilde ook maar een woord missen van wat hij te vertellen had. Iep vertelt: 'Er werd een grote ton aangeschaft en de creatieve gezusters Bouwmeister kregen de opdracht om de ton in passende kleuren te schilderen. Vanaf dag één heb ik er geen moment spijt van gehad. Het was een erg leuke tijd, leuke moppen vertellen, maar vooral leuke verhalen maken over de dorpspolitiek. Dorpsgebeurtenissen werden natuurlijk met een ragfijn sausje overgoten en je had dan natuurlijk altijd de lachers op je hand. Soms moest degene die het lijdend voorwerp was wel even slikken, maar met een biertje was het wegspoelen van die kater natuurlijk snel geregeld. Ik hield natuurlijk het hele jaar in de gaten wat er zoal gebeurde, maar moest er altijd wel op het laatste moment een goedlopende 'buut' van maken. Ook kwamen mensen bij mij aan de deur die 'iets kwijt moesten' over bepaalde personen. Ze hadden dan wat gehoord of gezien en dachten (of hoopten) dat ik daarover dan iets leuks kon maken voor de pronkzitting. Ik had er dan zelf veel plezier in om aan zo'n zaak een andere draai te geven en juist iets te achterhalen van de aanbrenger zelf om die er dan even fijntjes door te halen, uiteraard altijd op een nette manier. Vol verwachting zaten ze dan vaak op de eerste rij en kregen ze onverwacht zelf een figuurlijke draai om de oren, de lachsalvo's waren dan niet van de lucht.'
Het mooiste verhaal van een goed voorbereide stunt die tijdens de pronkzitting tot een climax moest leiden, wil Iep ons niet onthouden. 'De plaatselijke transporteur had in Engeland balen met oud papier geladen. Bij thuiskomst bleek er een baal te zijn losgeraakt en kwam er onder andere een vel papier met het officiële logo van de voetbalclub van Elton John, Watford, tevoorschijn. Daar moest wat mee gebeuren. Voetbalclub

1992-1993 Prins Theo IV | *1993-1994 Prins Guus II* | *1994-1995 Prins Bob 1* | *1995-1996 Prins Eric I* | *1996-1997 Prins Theo V* | *1997-1998 Prins Johan I* | *1998-1999 Prinses Gerdina* | *1999-2000 Prins Bennie I* | *2000-2001 Prins Jan I*

PUUR

HAIR & MAKE-UP

Powered by Roos Wessel

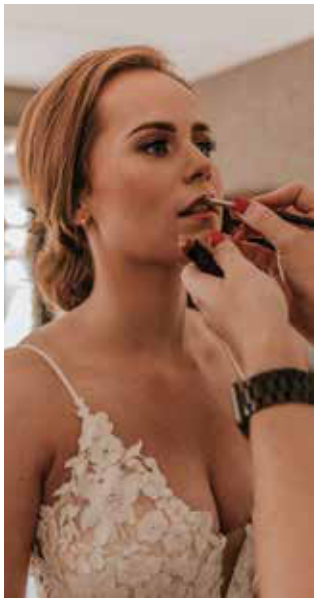

Op de mooiste dag van jullie leven hoort een stralende make-up en weerbestendig bruidskapsel.

Mijn specialiteit is ervoor te zorgen dat het stukje visagie en hairstyling vlekkeloos verloopt.

t: 06- 290 882 71
e: info@puurhairandmakeup.com
i: www.puurhairandmakeup.com

DE Honda specialist van de Achterhoek!

Autobedrijf

Bergsma

- Verkoop van nieuwe en gebruikte auto's
- Reparatie en onderhoud van alle type auto's
- APK keuringsstation
- Schade reparatie & expertise
- Airco service

Autobedrijf Bergsma
Dorpsstraat 27, Hummelo
tel. 0314-381660
www.bergsmahummelo.nl
info@bergsmahummelo.nl

WIJ ZIJN OP ZOEK NAAR:

- ZELFSTANDIG WERKEND KOK
- SOUS CHEF
- MEDEWERKERS BEDIENING
- AFWASHULP
- HUISHOUDELIJKE HULP

Het Wapen van Heeckeren

ETEN • DRINKEN • OVERNACHTEN

Zelhemseweg 16, Hummelo
0314-382600
info@wapenvanheeckeren.nl

Ben jij diegene die we zoeken?
Stuur een mailtje naar
info@wapenvanheeckeren.nl
of kom eens gezellig langs.

WAT WIJ BIEDEN :

- Flexibele werktijden, zowel overdag als s'avonds
- Een team met leuke gemotiveerde collega's
- Een salaris boven horeca cao
- Ruimte voor persoonlijke ontwikkeling en doorgroeimogelijkheden.

www.wapenvanheeckeren.nl

Drempt Vooruit had in die tijd twee trainers die beslisten dat een speler, die in opleiding op de politieschool zat en dus bijna nooit kon trainen, steeds weer op de bank plaats moest nemen. De heren B.J., T.N., en Iep zelf bedachten het plan dat er via een eerdere scouting juist belangstelling zou zijn voor deze speler (H.v.H.).
Door een briefwisseling (in het Engels) op te zetten tussen Drempt Vooruit, de betreffende speler en voetbalclub Watford, met medewerking van Norfolkline en een plaatselijke journalist, moest duidelijk worden dat het wat Watford betrof serieus was. De voorzitter van Drempt Vooruit zag de nodige Engelse ponden al binnenstromen, vooral ook omdat onze journalist er nog een stuk in de krant aan wijdde. Bij het verzenden van brieven werd gebruik gemaakt van een postbusnummer van Norfolkline en na enige tijd werd besloten om in een hotel in Arnhem een voorlopig contract te tekenen. Een medewerker van Norfolkline uit Rotterdam zou daar de Engelse honneurs waarnemen. Op het allerlaatste moment werd het plan gewijzigd, dit mede in verband met een noodlottig ongeval in Groningen waar alles ook met een geintje begonnen was.

Op korte termijn werd daarom een telegram verzonden waarin vermeld werd dat het voorlopig contract zou worden getekend in Restaurant De Gouden Druif, 's avonds om 21.00 uur (de avond van de pronkzitting). Carnavalsvoorzitter in dat jaar was Cootje L. en die was in alle staten omdat hij een grote rel verwachtte, vooral omdat juist H.v.H. op de hak genomen zou worden. Vlak voor het moment suprême werd de persoon in kwestie ingelicht en werd hem verteld dat het een geintje was. De beide trainers, die op de voorste rij zaten, waren nu de klos en kregen onder het spelen van het Engelse volkslied (Epke op mondorgel) eindelijk ook door dat alles in scène was gezet.

H.v.H. ontving als genoegdoening een lp van Elton John en zijn vriendin een grote bos bloemen. De beide trainers werden nog even op de hak genomen en ook de voorzitter van de plaatselijke trots zag de ponden in rook opgaan. De volgende dag meldde zich nog iemand bij de president; één lid minder. Maar dat kon tijdens het haringhappen de pret niet bederven en in Drempt was alles weer als vanouds.'

Een optreden van de dansmarietjes in 2016.

De zoete inval

Om een beeld te krijgen van De Blauwe Snep eind jaren tachtig en volgende decennia breng ik een bezoek aan Theo en Truus Visser. Theo was Prins Carnaval in het seizoen 1987-1988 en bleef daarna ruim 25 jaar nauw betrokken bij de vereniging. Hij werd na zijn aftreden als prins zelfs direct tot president gebombardeerd en nam ook zitting in het bestuur. Zijn vrouw Truus stak hem wat het aantal jaren betreft naar de kroon en was al eerder actief als leidster en instructrice van de dansmarietjes, wat ze lang met groot enthousiasme gedaan. In al die jaren was de overdekte binnenplaats van huize Visser het terrein waar steeds weer de nieuw bedachte dansjes werden geoefend en zo werd hun huis een zoete inval voor menig clublid.

Theo weet te vertellen dat de vereniging in die tijd zo'n 400 leden telde. De discoavond was een topavond en nog steeds de financiële klapper. Al was er niet echt sprake van carnaval, de sfeer was geweldig. Ook geeft hij aan dat hij enorm heeft genoten van de pronkzittingen in een afgeladen zaal, met vooral de inbreng van de eigen 'artiesten'. Aan het Frühschoppen voorafgaand aan de pronkzitting en kindermiddagen heeft hij goede herinneringen met de bezoekjes aan Café De Saks en het eten bij Restaurant De Roskam (tegenwoordig De Pannenkoekenbakker). Zoals een goed aanvoerder betaamt, moest hij dan wel steeds het consumptieve gedrag van het hele team in de gaten houden met het oog op de activiteiten en optredens die nog zouden volgen. Na afloop van een carnavalsavond bij iemand eieren eten, bij voorkeur bij de prins aan huis, was ook een van zijn favorieten. Aan de altijd succesvolle worstenactie, die nu nog jaarlijks plaatsvindt, denkt hij ook nog met veel plezier terug. Een actie opzetten en dan met het hele team zorgen dat er wat centjes worden binnengehaald; teambuilding optima forma.

2001-2002 Prinses Marion I | *2002-2003 Prinses Brigitte I* | *2003-2004 Prins Pim I* | *2004-2005 Prins John I* | *2005-2006 Prins André I* | *2006-2007 Prins Johnny I* | *2007-2008 Prins Raymond I* | *2008-2009 Prinses Sandra I*

Prins Roy I met zijn secondant Herald Wunderink.

Achter de schermen speelde zich natuurlijk ook het een en ander af, maar enkele anekdotes, waar we samen nog even hartelijk om hebben gelachen, zijn om privacyredenen niet voor publicatie geschikt. Zijn verhaal over 'opa Flodder', in de rolstoel met volle conducteursuitrusting, komt u verderop in dit artikel nog tegen.

In het jaar dat Theo zelf prins was, bracht de carnavalsvereniging van Loil, met zijn broer Wim als prins, een bezoek aan De Blauwe Snep. Toen een half uur na de eerste binnenkomst de vaste deurwacht Jan Klein Reesink (alias Koen) aankondigde dat er nóg een broer van hem met zijn prinselijke gevolg voor de deur stond te wachten, wist Theo even niet meer hoe hij het had. Had hij iets gemist? Zijn andere broer, Jan, had voor deze gelegenheid even een prinsenpak gehuurd en met elf van zijn in de haast opgetrommelde kameraden kwam ook hij als een heuse prins met zijn gevolg een serenade brengen aan zijn broer Theo. Nu was de Dremptse prins duidelijk even van zijn stuk gebracht en dat was hem nog niet vaak overkomen. Zelfs de tijdens de pronkzitting aan hem aangeboden bok lukte dit niet. Theo nam de bok onder de arm en bracht hem onder bij pastoor Van Bergen, die er aan de overkant van de weg achter de pastorie een klein wildparkje (park Mozambique) op na hield. Probleem opgelost.

Op veel carnavalsavonden speelden jarenlang De Wanderers die niet alleen carnavalsliedjes, maar ook andere hits op hun repertoire hadden. Mindere herinneringen hield Theo over aan sommige keuzes van de ingehuurde bands die niet altijd van kwaliteit overliepen. Dan werd de vaste diskjockey B. te Hoonte gevraagd om het muzikale stokje zoveel mogelijk over te nemen om zo toch de dansers maar op de vloer te krijgen en de avond nog te redden. Ook de verhuizing van Prinsenpaleis Pellen (PPP) naar het Dorpshuis in Voor-Drempt verliep niet zonder slag of stoot, waaraan de eigendomsovergang van het Prinsenpaleis zelf mede debet was. Opnieuw moesten de bühnedecors, versieringen en aanverwante artikelen worden aangepast en Theo meende toen al te merken dat de animo bij de 'oude garde' wat begon af te zwakken, terwijl er te weinig jongeren klaar stonden om het stokje over te nemen en er dus eigenlijk te weinig vers bloed door de verenigingsaderen stroomde. 'We hebben bijna een generatie gemist', constateert Theo.

Zo'n dikke tien jaar na zijn aantreden als prins kwam hij er ook achter dat de emancipatie nog niet volledig was doorgedrongen bij een aantal Sneppen. Voordat de carnavalsneuzen dezelfde kant op stonden en prinses Gerdina, als eerste vrouw, de scepter kon zwaaien in het Sneppendorp, stroomde er nog het nodige water door de Oude IJssel. Nadien is een behoorlijk aantal vrouwen in de voetsporen van baanbreker Gerdina getreden. Theo en Truus hebben, na hun actieve loopbaan, nog enkele keren carnaval gevierd maar laten nu al jaren het hele carnavalsgedruis aan zich voorbij gaan.

53 prinsen in 55 jaar

De Blauwe Snep kent een aantal prinsen die uit dezelfde familie afkomstig zijn. Naast broers en zussen zijn ook al meerdere keren zelfs zowel vader als zoon of dochter prins of prinses geweest. Vader Co Langenhof, die al in 1970-1971 prins was, en zoon Roy, zijn daar een mooi voorbeeld van.

Roy Langenhof (prins 2019-2022) staat te boek als de langst regerende prins van De Blauwe Snep. Hij heeft, in verband met alle coronaperikelen en dus uitstel van alle gebruikelijke carnavalsactiviteiten, de prinselijke attributen niet over kunnen dragen. Roy is dus de prins die in dit feestelijke jubileumjaar nog steeds de scepter zwaait. Hij dook even in zijn geheugen en kwam met een aantal leuke verhalen.
'Als kleine jongen werd ik al meegenomen naar het carnaval. Of het toen nog bij Zaal Winterink was of bij Pellen, dat weet ik niet meer. Maar toen is het carnavalsbloed bij mij gaan stromen. Mijn vader is prins geweest en zat jarenlang in het bestuur. Ik herinner me dat ze met een paar raadsleden een optreden deden met de pronkzitting, allemaal als vrouw verkleed, als kleine jongen vond ik dit hilarisch.'

'Mijn moeder maakte altijd iets voor het gekostumeerd bal, dit deed ze met Marian Beekman en Hermien Koenders. Ik weet nog dat ze als gouden druif verkleed waren en ook een keer als diepvriesgroenten. Ik heb jaren in de raad gezeten en een paar jaar nadat ik was gestopt, hebben ze me gevraagd om een jaartje prins te worden. Dit is iets uit de hand gelopen. Het mooie is dat ik 50 jaar na mijn vader prins van de Sneppen ben geworden en dat mijn vader mij op de prinswissel voorstelde als Prins Roy de eerste.
Als je, zoals ik, al jarenlang bij de carnaval komt, maak je ook nog wel eens wat mee

2009-2010 Princes Joke I

2010-2011 Prins Bertie I

2011-2012 Prins Silvan I

2012-2013 Prins Willem II

2013-2014 Princes Manon I

2014-2015 Prins Bertram I

2015-2016 Prinses Joyce I

2016-2017 Prins Jeroen I

Staand van links naar rechts: Mick Booltink, Victor Ebbers, Stefan van Middelkoop, Silvan Koenders, Sam Hartjes, Rik Bloemendaal, Bart Piek, Roy Langenhof, Jinte Verstege.
Gehurkt van links naar rechts: Vincent Witjes, Sander Kooij.

of hoor je verhalen van vroeger. Zo herinner ik me nog dat Harry Hartjes, bekend om meerdere mooie en gewaagde acts, tijdens de kermisoptocht zo met zijn fiets van de oplegger van Jansen op en af fietste terwijl de wagen gewoon aan het rijden was. Een van de mooiste verhalen deed de ronde over een jaarlijks bezoekje van De Blauwe Snep aan Hyndendael in Hummelo. Theo Witjes had zijn been gebroken en zat in een rolstoel. Hierdoor kon hij niet met een auto mee. 'Geen probleem', zei Bertie Jansen, 'ik haal de vrachtwagen wel op.' Zo gezegd, zo gedaan. Theo werd met rolstoel en al, gekleed als opa Flodder, op de dieplader gereden, spanbandje erom en op naar Hummelo. Het was -10 °C en het gerucht ging dat het drie dagen duurde voordat Theo weer wat ontdooid was', vertelt Roy.
De langst regerende prins maakte zelf ook een enkele leuke en hilarische momenten mee. 'Bij Pellen zitten we tijdens carnaval tussen de festiviteiten door op het terras. We hadden net een nieuw raadslid, Stefan van Middelkoop. Hij heeft als bijnaam Lampje. Het ging van de ene woordgrap naar de andere. Lampje achter op een fiets: achterlicht. De relatie van Lampje die aan- en uitgaat: knipperlichtrelatie.

2017-2018 Prins Eric I *2018-2019 Prins Mick I* *2019-2022 Prins Roy I*

En zo ging dat wel 1,5 uur door met slap ouwehoeren. Wat ik me ook herinner, is dat we tijdens de voorbereiding voor een act voor de pronkzitting een keer een fotoreportage maakten. De raad ging zogenaamd 'op reis'. We wilden ook een foto in een trein maken, dus wij naar het station in Dieren. Silvan, Sander, Victor en ik zouden snel de trein in gaan, zodat Bertram van buitenaf een foto kon maken. Als de conducteur dan op zijn fluitje zou blazen, zouden wij de trein snel weer verlaten. Dat lukte… drie van ons. Alleen Sander was net iets te traag en bleef achter in de trein. Je had zijn verbouwereerde gezicht moeten zien toen de deuren voor zijn neus dichtgingen. We hebben Sander later op Arnhem Centraal op kunnen ophalen', vertelt Roy.

Anno 2022

Jaren geleden hing de toekomst van De Blauwe Snep, wegens gebrek aan aanwas, aan een zijden draadje. Vertier werd niet alleen in het dorp zelf maar veelal ook elders gezocht. Gelukkig heeft een aantal jonge knapen en meiden toch net op tijd de schouders eronder gezet en wisten zij zo het tij te keren.
Verhuizing van het oude naar het nieuwe Dorpshuis betekende opnieuw veel werk in verband met aanpassing van het podium en aankleding van de zaal. De mouwen werden opgestroopt en het moet gezegd dat je tijdens de carnavalsdagen de zaal amper terug kent, het is altijd prachtig en sfeervol aangekleed. De vereniging lijkt dus weer wat in de lift te zitten en het is ook leuk te constateren dat wat met twee dansmarietjes begon, is uitgegroeid tot een heus dansmarietjescorps, dat in verschillende leeftijdsklassen graag hun kunsten aan het publiek vertonen. Bij haast alle carnavalsactiviteiten treden ze op onder de namen *Blue birds* en *Shining stars*. De dansgarde staat momenteel onder leiding van Lisette Torn Broers, Kimberly Besselink en Sabine Geurts.

In november vindt tijdens een feestavond, onder leiding van president Vincent Witjes, nog altijd de prinswissel plaats en wordt daaraan voorafgaand een leuke ouderenmiddag georganiseerd. Tijdens de carnavalsdagen in het voorjaar wordt een vol programma gedraaid, verdeeld over vier dagen. Op donderdagavond opbouwen en oefenen omdat de pronkzitting van de dinsdag al jaren geleden verplaatst is naar de vrijdagavond. De zaterdag begint met een groots opgezette kindermiddag en 's avonds is er gekostumeerd carnavalsbal. De laatste jaren neemt de belangstelling voor het Frühshoppen op de zondag weer behoorlijk toe en wordt daarmee voor de buitenstaander tevens het Dremptse carnaval feestelijk afgesloten.

Het is altijd al zo geweest dat carnaval in Drempt duidelijk minder breed gedragen en gevierd wordt dan de kermis. De vereniging telt op dit moment rond de 125 leden en heeft dus aanzienlijk minder financiële armslag dan in de eerste decennia van haar bestaan. Helaas is ook het melkkoetje (de disco) al jaren geleden verdwenen en blijft het voor de club steeds goed uitkijken waaraan de ingekomen centen besteed worden. Inhuren van bekende namen en dure muziek is risicovol en vaak niet meer mogelijk. Zoals bij vele organisaties blijft de inbreng van eigen mensen onontbeerlijk voor het voortbestaan, zo ook bij De Blauwe Snep. Ook zij dragen met de instandhouding van hun vereniging bij aan de leefbaarheid in het dorp.

De Blauwe Snep, proficiat met jullie jubileum!

huid- en voetverzorgingsinstituut

Wil de Geest

A.G. Noyweg 53
6997 AN Hoog-Keppel
T. (0314) 38 13 01
E. info@wildegeest.nl
www.wildegeest.nl

1982 L 2002

Wim Steintjes

De rijschool voor heel de regio

Opleidingen voor auto (schakel en automaat) theorie

KIJK VOOR INFORMATIE OP WWW.WIMSTEINTJES.NL

TE LINDERT NOTARIS

SINDS 1811

Ook op donderdagavond geopend!

Kraakselaan 5A, 6981 HA Doesburg
Postbus 63, 6980 AB Doesburg

t: (0313) 48 40 34
f: (0313) 47 25 43

e: telindert@notarisdoesburg.nl
i: www.notarisdoesburg.nl

De Gouden Karper

Hotel Café Restaurant

lunchen - dineren - vergaderen - logeren - arrangementen

Dorpsstraat 9 - 6999 AA HUMMELO - Tel.: (0314) 38 12 14
welkom@degoudenkarperhummelo.nl

www.degoudenkarperhummelo.nl

Bart Schotman

SCHOT MAN bouw

Schotman Bouw | Bakermarksedijk 11 | 7223 KJ Baak
06 55107152 | info@schotmanbouw.nl | www.schotmanbouw.nl

Foto: **Wim van Hof**

Elders

Mijn vader werd in 1934 geboren in Boeton op Sulawesi, voormalig Nederlands-Indië. Zijn vader was zendeling en als begin twintigers waren mijn opa en oma al jong op reis. Mijn moeder is geboren op Curaçao. Zij woonde later op Biak, een eiland in Papoea, en in Australië. Haar vader werkte als boordwerktuigkundige voor de KLM. Ook zij waren al vroeg de wereld aan het verkennen. Oost ontmoette west. Waar liggen dan je roots?
Zelf ben ik geboren in Friesland, woonde ik in mijn lagere schooltijd deels in het Gooi en deels in Gelderland. Mijn middelbare school stond in Zwolle en vanaf mijn 18e was Amsterdam mijn basis. Op mijn 35e ging ik daar weg. Via een slinger van twee jaar door Australië landden wij 14 jaar geleden in de Achterhoek. Ik ben een mens van de wereld. Mijn roots liggen gevoelsmatig niet ergens specifiek. Ik ben heel graag elders. Als ik ergens woon, kijk ik met een schuin oog naar een plek verderop. Ik heb dan ook veel gereisd en mijn verlanglijst op dit gebied is groot. Ondanks de vliegschaamte van deze tijd, kan ik wel zeggen dat een vliegveld voor mij een magische plek is.

Helaas zijn mensen soms genoodzaakt, ver van vrije wil, om elders te gaan wonen. De vluchtelingenstromen zijn iedereen bekend. Oost ontmoet west. In 2015 kreeg ik een Syrisch gezin in mijn praktijk. Vader, moeder en drie kinderen. Laatst reed ik achter de oudste zoon van dit gezin. Hij moet 13 jaar zijn geweest toen hij in Doetinchem kwam. Hij sprak geen woord Nederlands en startte in de schakelklas van het Metzo College; een klas voor kinderen met een taalachterstand. Zijn Nederlands ging met grote stappen vooruit. Al snel werd hij de tolk voor zijn ouders en was hij te vinden achter de kassa van een supermarkt in de stad. Een goedlachse jongen, een slimmerik, dat zag je zo. Vorig jaar heeft hij het vwo afgerond en vertelde hij mij over zijn mooie plannen voor de toekomst. Hand in hand fietste hij die dag met een blond Nederlands meisje voor mij uit. Het meisje herkende ik ook als patiënt uit mijn praktijk. Een leuk setje om te zien. Oost ontmoette west.

Sinds kort heb ik het oosten verlaten om weer in het westen te gaan wonen. Ik fiets nu door Amsterdam, vol nostalgie, vol herkenning, vol nieuwsgierigheid naar alles wat er na mijn vertrek is gerealiseerd. Het voelt goed. Op mijn fietst prijkt een sticker van de Achterhoekse vlag. Ik weet hoe trots de Achterhoekers op hun gebied zijn. Het maakt mij ook trots. Wat hebben wij daar een bak mooie herinneringen gemaakt. Onze grote trots is ook onze jongste zoon, een geboren Achterhoeker, het superboertje van de familie. Anderzijds ben ik ook trots op de Friese vlag, mijn geboortegrond, de Zeeuwse vlag omdat we daar al jaren op vakantie gaan, de Australische vlag enzovoort en natuurlijk op de Nederlandse vlag, met de rode streep *on top* graag. Een mens van de wereld dus. Ik blijf werken in de mooie Achterhoek, maar woon weer in het westen. Dit is mijn laatste column hier. Met veel plezier heb ik een kijkje gegeven in mijn leven als huisarts. Ik hoop dat het oosten het westen blijft ontmoeten, dat het hand in hand mag blijven gaan, zoals de jongen en het meisje. Het gaat u goed, ofwel: *Goed gaon.*

uit de praktijk

Anouk Mast (51) is parttime huisarts in Doetinchem, met echtgenoot Jeroen en hun vier kinderen woonde ze vele jaren in Laag-Keppel, daarna in Doetinchem en sinds kort in Amsterdam. Daarom stopt ze met schrijven voor ons en is dit haar laatste column.

Tekst: **Leo Tholhuijsen**
Foto's: **Wim van Hof**

V.l.n.r. Wim en Henny Bilderbeek, Sander Visschers met zijn vriendin Marloes plus hond Chuck en vervolgens Erik en Mariska Visschers. Erik neemt de komende jaren het melkveebedrijf geleidelijk over. Voor opvolging op de langere termijn loopt Sander zich warm.

Drempt kreeg er vorig jaar ineens 45 roodbonte inwoners bij

'Ik blijft liever bij het bedrijf betrokken dan dat ik voor de maximale opbrengst ga'

Sinds september vorig jaar hebben Wim en Henny Bilderbeek vennoten in hun melkveebedrijf: neef Erik Visschers en zijn echtgenote Mariska. Zo hoeft Wim Bilderbeek niet te stoppen met zijn bedrijf, maar kan hij er geleidelijk afscheid van nemen en toch betrokken blijven.

Wim en Henny Bilderbeek in Drempt hebben stappen gezet om losser te komen van hun melkveebedrijf zonder er ineens afstand van te doen. Op zich is dat bij de bedrijfsopvolging in de landbouw niet ongebruikelijk. Vaak nemen namelijk één of enkele kinderen het bedrijf over, waarna pa en ma geleidelijk hun rol in het bedrijf afbouwen. Bij Bilderbeek is deze route niet aan de orde, aangezien Wim en Henny geen kinderen hebben. Maar het redelijk vanzelfsprekende alternatief – de boel verkopen en verhuizen – zagen de Bilderbeeks ook niet zitten. Wim moet er niet aan denken om van het ene op het andere moment geen bedrijf meer te hebben en werkeloos thuis te zitten. 'Nee', zegt Wim, 'dat zou helemaal niks voor mij zijn. Voor mij hoeft het niet iedere dag zondag te zijn. Van niks doen word je alleen maar dik, lui en moe.' Ook het idee om meerdere keren per week te gaan sjoelen, bridgen, biljarten of kegelen vond Wim weinig aanlokkelijk. Maar Wim is 62 en het was duidelijk dat met de jaren ook de gebreken komen. Wim kon niet eindeloos doorboeren.

En zo kwam Henny's neef Erik Visschers (51) uit Lochem in beeld. Erik had een klein melkveebedrijf. Met 45 koeien op een ouderwetse grupstal was het te klein om levensvatbaar te zijn. Samen met een baan buiten de deur ging het wel, maar duidelijk was ook dat Sander (20) - de middelste van Eriks drie kinderen - op dat bedrijf geen boer zou kunnen worden. 'Ongeveer drie jaar geleden hebben we eens een balletje opgegooid', vertelt Erik. 'En een jaar later is het besluit gevallen om samen te gaan. Ik had natuurlijk ook kunnen stoppen in Lochem en volledig buiten de deur gaan werken, maar daarvoor voel ik me teveel boer. Wat daarbij zeker ook heeft meegespeeld, is dat zoon Sander aspiraties heeft om boer te worden. Hij heeft de landbouwschool (Zone College) in Doetinchem gevolgd en gaat nu naar Dronten voor een verdere landbouwopleiding.'

Inseminatie van een koe.

Erik en Wim. Even voor de fotograaf doen alsof je aan het werk bent.

Wim Bilderbeek op de voergang van de ligboxenstal: 'Ik blijft graag bij het bedrijf betrokken. Wel wat vaker vrij nemen. En daarbij dingen op het bedrijf blijven doen die je graag doet.'

Eindeloos doorboeren kan niet. Maar de boel verkopen en meteen verhuizen zagen Wim en Henny ook niet zitten.

Op orde

Er werd een vof opgericht met daarin het melkveebedrijf Bilderbeek en Visschers. Vorig jaar september kwamen de koeien van Erik van Lochem naar Drempt en sindsdien werkt Erik fulltime in Drempt. Op termijn komt hij met zijn gezin ook in Drempt wonen. Ondertussen moet zijn aandeel in de vof steeds groter worden. Het is de bedoeling om het bedrijf tussen nu en vijf jaar helemaal over te nemen.

Aan de Binnenweg ligt nu op huisnummer 8 een bijdetijds levensvatbaar melkveebedrijf met 120 melkkoeien en 70 stuks jongvee. Het bedrijf is verdeeld over 55 hectare grond, waarvan 40 hectare bij huis en 15 hectare pachtgrond aan de Ulenpaslaan (tussen de Tellingstraat en de oude Aviko). Een asbestvrij dak, bijdetijdse melkstal, mooie grote huiskavel met een prima kavelpad van 2003, extra ruwvoersilo, nieuwe matten in de ligboxen die vijf jaar geleden zijn geplaatst. Erik: 'De boel is op orde, voorlopig hoeft er weinig groots te gebeuren. We hebben vorig jaar gezegd: laten we eerst maar eens een paar jaar gaan draaien. We melken meestal met z'n tweeën, om de twee weken een zondag vrij. Maar vrij nemen kan natuurlijk altijd nu we met twee zijn.'

Sociale leven

De vraag is natuurlijk of Wim en Henny Bilderbeek financieel wel het maximale uit hun bedrijf hebben gesleept. Of anders gezegd: hadden ze er straks niet financieel beter bijgezeten als ze hadden gecasht. 'Waarschijnlijk wel', zegt Wim. 'Maar wij hebben dus niet gekozen voor financiële maximalisatie. We kiezen voor een manier van leven. Ons sociale leven is erg verbonden met ons bedrijf. Als je in één keer stopt, ben je de aanloop ook kwijt. Vergis je niet: als je geen boer meer bent, verliezen je relaties uit de landbouw ook erg gauw de interesse in je. Nee, dan blijf ik liever langer bij het bedrijf betrokken. Wel wat vaker vrij nemen, durven dingen los te laten. En daarbij dingen op het bedrijf blijven doen die je graag doet. Zoals we het nu doen, gaat het goed. Schrijf maar op: het gaat goed.'

Geen omgekeerde Nederlandse vlag

Er komt veel aan maatregelen op de melkveehouderij af, niet in de laatste plaats de uitwerking van de door het kabinet afgekondigde stikstofregel. Maakt Erik Visschers zich daarover geen zorgen? De spanning loopt op, juist nu hij op weg is met de overname van het melkveebedrijf Bilderbeek.
Erik zegt zich geen grote zorgen te maken. Hij heeft het idee dat het inmiddels beruchte stikstofdoelenkaartje de Dremptse IJsselklei redelijk ongemoeid laat. In ieder geval is hij nog niet begonnen na te denken over grote veranderingen in zijn bedrijf om een eventuele krimp te compenseren. 'Nee, ik denk nog niet aan een melktap op het bedrijf, om zelf kaas te gaan maken of overschakelen naar een biologische bedrijfsvoering. Ik verwacht dat het hier wel meevalt.'
Op Binnenweg 8 is dan ook geen omgekeerde Nederlandse vlag te bekennen. Dat soort dingen past hem niet zo, vertelt Wim.

Hendriks

Administratie & Belastingadviseurs

Oranjesingel 4 te Doesburg
tel. 0313 - 479100

BOVAG

AUTOBEDRIJF OVERBEEK

Verkoop nieuwe en gebruikte auto's
Reparatie
Onderhoud en schadeherstel
APK keuringsstation
Airco service
Total tankstation

Dorpsstraat 4 – 6999 AC – Hummelo – tel. 0314-381674
info@autobedrijfoverbeek.nl www.autobedrijfoverbeek.nl

GB OMHEINING

Uw specialist in

Omheining

Poorten

Schutting

Hekwerk

Afrastering

Montage

Neem contact op via: info@GBomheining.nl of kijk op: www.GBomheining.nl

Grondwerk | Gazon Aanleg | Zaag- en snoeiwerk | Snipperen | Machinaal knotten | Stobbenvrezen | Klepelwerk | Machinaal hagen scheren

Bohyl
Boom-, groen- en landschapsverzorging

Loenhorsterweg 7E - 6999 DT Hummelo
T: 06- 22 21 78 13 E: info@bohyl.nl I: www.bohyl.nl

DUURZAME
(H)EERLIJKE BEEFBURGERS
UIT DE STREEK

DE OLDE SCHOLE
LUNCHROOM & CAFETARIA
SINCE 1964

Rijksweg 88 Laag-Keppel
0314 380050
www.deoldeschole.nl

Dinsdag t/m Zondag geopend
1200u -2100u
Zomervakantie maandag geopend

Bij Lita ondersteunt je als het even minder gaat

Keuzestress, weinig zelfvertrouwen, faalangst, last van je eigen perfectionisme of moeite met plannen en leren op school? Bij Lita helpt je verder. Want Lita Janssen geeft coaching en bijles aan kinderen en jongeren. 'Zo fijn als iemand hier weer stralend weggaat!'

Een eerste afspraak bij Lita is altijd spannend voor een kind, puber of jongere. Maar Lita weet direct het ijs te breken met fotokaarten of stenen. 'Ik heb een hele serie beschilderde stenen uiteenlopend van een zonnetje, regenbui of wind tot sneeuw en onweer. Als ik jonge kinderen vraag daar een steen uit te kiezen die hun stemming op dat moment aangeeft, heb ik altijd direct een ingang voor een gesprek.'

Kindercoaching en bijles

Vorig voorjaar verhuisde Lita met haar gezin van een boerderij in Steenderen naar het voormalige notariskantoor in Doesburg. Na een lange loopbaan in het onderwijs en een gedegen opleiding startte ze vier jaar geleden met kindercoaching en bijles. Lita: 'Kinderen die kortdurend niet zo lekker in hun vel zitten, kunnen bij mij terecht voor coaching. Bijles geef ik aan basisschoolleerlingen die bijvoorbeeld moeite hebben met lezen of begrijpend lezen. Leerlingen in het voortgezet onderwijs help ik bij het leren leren en huiswerk plannen. En soms ondersteun ik ouders als ze even niet meer weten wat te doen.'

Jij mag er zijn en je mag plezier hebben!

Niets moet

Creatief, kleurrijk en authentiek, dat is kenmerkend voor Lita. In haar werk hanteert ze geen vooropgezet plan, maar kijkt ze wat het kind of de jongere nodig heeft. 'Het is bij mij niet schools, je moet niets. Je hoeft hier niet met een potlood te schrijven; je kiest zelf waar je graag mee schrijft. Je hoeft niet te praten, we gaan gewoon iets doen. Een spelletje, knutselen, lezen of even naar buiten. Net wat bij het kind past. Het is zo fijn als iemand zich na een tijdje weer prettig voelt en zichzelf kan redden.'

Zwerfboekenstation
Buiten bij Lita staat een boekenkast waar je een boek uit mag pakken en thuis mag lezen. Heb je het uit? Geef het dan door aan een ander kind zodat het boek verder zwerft.

Bij Lita
Burg. Flugi van Aspermontlaan 2
6981 AN Doesburg
T: 06- 136 310 80
E: info@bijlita.nl
I: www.bijlita.nl

Tekst: **Gerard van der Kamp**
Foto's: **Wim van Hof**

Gerrit Jan Lans, boswachter op Landgoed Keppel

In de werkschuur aan de Hummeloseweg in Laag-Keppel spreek ik boswachter Gerrit Jan Lans (34) op de eerste dag na zijn vakantie. Hij is een bevlogen jonge man die al meer dan 10 jaar op Landgoed Keppel in de bossen en het agrarisch gebied werkt.

Na zijn studie in de landbouwtechniek volgde hij bij Helicon in Velp de opleiding bos- en natuurbeheer. Als stageplek werd hem het Landgoed Keppel aangedragen en hij is daar niet meer weggegaan. Buiten zijn, de grote mate van vrijheid en de afwisseling van het werk zijn flinke pluspunten. 'Het is hier prachtig! Geen enkele dag is hetzelfde en het loopt altijd anders dan dat je had gepland.'
Een boswachter bij Staatsbosbeheer of Natuurmonumenten heeft een gericht takenpakket en veel bureauwerk. Op een landgoed zoals Keppel doe je alles zelf, niet alleen boswerk zoals kappen, blessen (het merken van bomen), uitdunnen en aanplant, maar ook bijvoorbeeld het afhandelen van klachten (zoals overlast van mountainbikers), het opruimen van vuilstort en alle contacten met de agrariërs. Van jongs af aan was Gerrit Jan al geïnteresseerd in bomen. Fascinerend hoe feitelijk uit een klein eikeltje een grote imposante eikenboom ontstaat die honderden jaren oud kan worden. Hoe de bomen

zorgen voor hun omgeving, een leefgebied vormen voor insecten, vogels en zoogdieren. Ze communiceren zelfs met elkaar. Lees het boek *Het verborgen leven van bomen* van Paul Wohlleben. Je moet dan ook zorgvuldig met bomen en bossen omgaan. Hij vindt dat er soms wel vrij veel bomen omwille van de mensen moeten wijken.

Landgoed Keppel kent géén productiebos, slechts kleinschalige bosgebieden langs doorgaande wegen. Momenteel worden de natuurwaarden daarvan in kaart gebracht: Waar is veel dood hout? Wat zijn de toekomstbomen? Hoe bereiken we een mooi gemengd bos? Waar er gevaar dreigt, wordt ingegrepen (zorgplicht) en gestreefd naar natuurlijke verjonging en variëteit in aanplant. De houtopbrengst is geen grote bron van inkomsten voor het landgoed. 'Als we quitte spelen, mogen we blij zijn', zegt Gerrit Jan.
De klimaatsverandering met grote perioden van droogte is een zorg evenals de variatie in de waterstand. Bovendien hebben ziekten als eikenprocessierups ('Hoe meer erover in de krant wordt geschreven, hoe meer de mensen erover klagen') en ook de letterzetter gevolgen voor de gezondheid van de Keppelse bossen. Flinke percelen sparren moesten worden gerooid. In oude laanbeplanting van beuken vielen grote gaten.
Deze ingrepen met grote machines hebben een behoorlijke impact gehad op het gebied. De boswachter is er anders tegenaan gaan kijken. Terug naar het werken met paard, trekkabel en kar kan niet meer, maar ergens er tussenin, kleinschalig met minder vernieling van de bodem, heeft zijn voorkeur.
Toch is Gerrit Jan optimistisch over de veerkracht van de natuur. Zo geeft hij als voorbeeld de nieuw aangeplante beuken op de zandgronden aan de Hummeloseweg, die ondanks een ander advies het goed doen, zich aanpassen.
Kijk je naar de fauna, dan valt op dat door de vogelgriep de stand van de vossen dit jaar danig achteruit is gegaan, met als gevolg weer meer hazen in het veld. Alles grijpt in elkaar. Ook het aantal reeën neemt behoorlijk toe met navenant veel meer aanrijdingen en schade.
Minder te spreken is hij over het gedrag van ons mensen in de natuur. Niet alleen de rotzooi die hij aantreft (met dumping van chemisch afval als top), maar ook de omgang met elkaar in het terrein. Racefietsers die anderen voorbij jakkeren, mountainbikers en motorcrossers die zich nergens wat van aantrekken. Zelfs de pleziervaart op de Oude IJssel zorgt soms voor overlast. Houd rekening met elkaar. Geef ruimte aan wandelaars, fietsers en paarden, is zijn goede raad. Ook loslopende honden zorgen voor veel stress en ongelukken bij de dieren die in het bos leven. Houd ze aan de lijn!

Landgoedvisie Toekomst Landgoed Keppel

In 2012 is de landgoedvisie 'Toekomst Landgoed Keppel' gepresenteerd. Hierin staan 21 projecten beschreven die in de periode tot 2020 ontwikkeld hadden kunnen worden. Projecten die antwoord

IJSBOERDERIJ
DE STEENOVEN
'HET GRAS VAN VANDAAG, IS HET IJS VAN MORGEN'

• VERS BOERENIJS • KOFFIE & THEE •
• TERRAS & SPEELTUIN •

• BROEKSTRAAT 2, 6999DE, HUMMELO • WWW.IJSVANDESTEENOVEN.NL •

FF
naar Steef
café - zaal- terras

Dorpsstraat 1
6999 AA Hummelo
M 06 - 30 40 76 72
E info@ffnaarsteef.nl
I www.ffnaarsteef.nl

VOLG ONS OOK OP
FACEBOOK & TWITTER!

FF
naar Steef
~
"Eten wat de pot schaft"
Iedere woensdag en donderdag 18.03 uur, (alleen op reservering; voor 12:00 uur).
Zie menu iedere maandag op:
www.ffnaarsteef.nl
(een alternatief is bespreekbaar).
Iedere vrijdag om 17:30 uur vis & frites (voor 17:15 uur aanmelden)
~

LOONBEDRIJF
SEEGERS
DREMPT 0313-47 25 85

• Elektra
• Verwarming
• Koeling
• Water & Sanitair
• Bronboringen
• Waterbehandeling

VERHEY TOLDIJK
INSTALLATIETECHNIEK
WATERTECHNIEK

Verhey Toldijk B.V.
Zutphen-Emmerikseweg 13b
7227 DE Toldijk

0575 - 452041
info@verheytoldijk.nl
www.verheytoldijk.nl

Voor kwaliteit
groot of klein
moet u toch bij
snackbar Oost zijn.

Ook voor feesten en partijen

tel: 06- 154 282 04

moeten geven aan de *'uitdagende opgave te zoeken naar creatieve oplossingen en nieuwe inkomstenbronnen om de duurzame instandhouding van Landgoed Keppel in een veranderende wereld te kunnen garanderen.'* (zie ook De Hessencombinatie, uitgave 15/juni 2014). Hoe staat het er nu voor? Wat is er gerealiseerd en hoe nu verder?

'Hoewel de planperiode is verstreken, gaat het werken aan de landgoedvisie continu door', vertelt Gerrit Jan. In de bossen betekent dat verder gaan met herstel, werken aan een gemengd bos, vergroten van de biodiversiteit.
Eén van de peilers van de visie is de recreatie. Met de aanlegsteiger, parkeerplaats, TOP, fiets- en wandelpaden, vakantieboerderij, herinrichting voormalige moestuin is al veel gerealiseerd. Maar er zijn volgens Gerrit Jan nog ideeën om stap voor stap nieuwe wegen in te slaan. Het actuele voornemen om de Dorpsstraat in Laag-Keppel af te sluiten voor doorgaand verkeer, biedt nieuwe kansen aan alle betrokkenen.

De herinrichting van het Sterrebos met zichtlijnen vanaf de Wrangebult naar kasteel, dorp en kerk is een van de gerealiseerde projecten. Evenals het uitbaggeren van de Zwarte en Witte Kolk en het vernieuwen van bruggetjes in de wandelpaden.
Gerrit Jan wijst op het zogenaamde 'beheerstuk' aan de voet van de bult langs de Rijksweg en de overkant waar Lakenvelders lopen. Deze stukken zijn aan de landbouw onttrokken. Ze worden door terughoudend maaibeleid verschraald in de hoop dat oude zaden boven komen en zich ontwikkelen tot kleine bloemrijke weitjes die belangrijk zijn voor de insecten en vogels.

Ook het onderhoud en de aanleg van hagen en heggen draagt bij aan de verrijking van het waardevolle Achterhoekse coulisselandschap. Keppel is daarbij een van de voorlopers geweest en heeft kilometers hagen en heggen gerealiseerd. Zelfs vóór de totstandkoming van de landgoedvisie werden er aan de Wehlsedijk al oude heggen gelegd en gevlochten, zoals die voor de uitvinding van het prikkeldraad in gebruik waren als veekering.
Naast het onderhoud van bos, heggen, hagen, knotbomen en het maaien van de beheerstukken vragen de vele waardevolle poelen, waterlopen en vaartjes ook de nodige aandacht.
De kasteeltuin wordt door een echtpaar 'beheer' samen met vrijwilligers onderhouden, het bos valt weer onder de boswachter. Gerrit Jan en zijn medewerkers worden daarbij ondersteund door een vrijwilligersploeg die elke donderdag de handen uit de mouwen steekt. Nieuwe aanwas is daarbij zeer welkom aan de Hummeloseweg 8A in Laag-Keppel.

Toekomst landbouw als economische drager

Landgoed Keppel is 650 hectare groot en kent naast de buitenplaats, het kasteel, de bossen en landerijen ook diverse boerderijen. Pacht is een belangrijke inkomstenbron. Hoe de ontwikkelingen in de landbouw gaan uitwerken, is niet te voorspellen. Of er bedrijven gaan stoppen, overstappen op een andere manier van boeren, er valt weinig over te zeggen. Wél blijft het landgoed en zijn eigenaren nauw betrokken bij het wel en het wee van de bewerkers van hun agrarisch gebied.

Niet onomstreden blijft ook het vraagstuk van de plaatsing van windmolens op terreinen van het Landgoed Keppel. De gemeente Bronckhorst heeft het gebied Eldrik aangewezen als eventueel toekomstig potentiegebied voor windenergie. Gerrit Jan geeft aan de ontwikkelingen af te wachten. Wél wil hij kwijt dat in de discussie naar duurzame energie alleen het plaatsen van zonnepanelen ('het asbest van de toekomst') niet voldoende zal zijn, en dat wij Nederlanders windenergie verwelkomen, maar niet te dicht bij ons eigen terrein. Voor de toekomst van het Landgoed Keppel is deze nieuwe inkomstenbron welkom.

Tekst: **Rinus G.M. Rabeling**
Foto's: **collectie Rinus G.M. Rabeling**

De Dorpsstraat in Laag-Keppel omstreeks 1895.

Ook Laag-Keppel had vroeger een nachtwacht

Het was in het begin van 1653 dat de Magistraat van Doesburg besloot tot aanstelling van twee nachtwachten of klepperlieden. Schijnbaar was het gevaar van diefstal, inbraak en brand (veel huizen waren nog van hout en hadden strodaken) toegenomen. Ook in steden in de omgeving, zoals Arnhem, Zutphen, Groenlo en Doetinchem, waren of werden nachtwachten (klapperluijden, clappermans) aangesteld. De Arnhemse instructie uit 1632 heeft als voorbeeld gediend voor het Doesburgse stadsbestuur. In 1653 werd een instructie gemaakt op welke wijze de twee 'clappermans' op ronde zouden gaan en wat hun bevoegdheden werden. De instelling van nachtwachten was in diverse plaatsen ook aanleiding om de brandbestrijding aan te pakken. De eerste brandspuiten deden hun intrede, mogelijk ook in Laag-Keppel.

De nachtwacht in Laag-Keppel

Omstreeks 1740 werd er ook in Laag-Keppel de wens geuit om een klepperman aan te stellen. Vermoedelijke aanleiding waren een aantal kleine huisbranden in het begin van de 18e eeuw in de kern van Laag-Keppel en de toename van inbraken door rondtrekkende 'sujetten'. Er werd daarvoor eveneens een reglement vastgesteld waaraan tevens een ontwerp was bevestigd *'...om een brandspuit te krijgen.'* Men betaalde ook in Laag-Keppel namelijk kleppergeld, maar een deel hiervan werd opzij gezet voor de aanschaf van een brandspuit. Bij brand en/of onraad moest de klepperman alarm slaan met zijn houten klepper. Het reglement voor de klepperman in 1740 luidt als volgt.

Reglement aangaande de betalinge van een Klepperman binnen de Vrije Heerlijkheit van Keppel

De Heer van Keppel betaalt alle jaar	10 -	: -	:
Klein, ‘s weeks een stuiver, ’s jaars	2 -	12 -	:
Baltus, ‘s weeks een halve stuiver, ’s jaars	1 -	6 -	:
Wolter, ‘s weeks een oortjen, ’s jaars	: -	13 -	:
Molekamp, ‘s weeks een oortjen, ’s jaars	1 -	6 -	:
Aaltjen Hakkebroeks en Keizer, ‘s weeks een duit, ’s jaars	: -	6 -	8
Derk Scholten, ‘s weeks een oortjen, ’s jaars	: -	13 -	:
De Predikant, ’s jaars	4 -	: -	:
Bernardus Verhoeven, ‘s weeks een halve stuiver, ’s jaars	1 -	6 -	:
Hendrik Schepers, ‘s weeks een oortjen, ’s jaars	: -	13 -	:
Andries Vogel, ‘s weeks 6 duiten, ’s jaars	1 -	19 -	:
Jan Verhoeven, ‘s weeks 6 duiten, ’s jaars	1 -	19 -	:
Catharine Bakker, ‘s weeks een oortjen, ’s jaars	: -	13 -	:
Harmen Hoebink, ‘s weeks een oortjen, ’s jaars	: -	13 -	:
Hendrik Rademaker ‘s weeks een halve stuiver, ’s jaars	1 -	6 -	:
Derk Tikking, ‘s weeks een oortjen, ’s jaars	: -	13 -	:
Harmanus Smith en Jan Duitshof, ‘s weeks 6 duiten, ’s jaars	1 -	19 -	:
David van Wheli, ‘s weeks een oortjen, ’s jaars	: -	13 -	:
Roelof Scholte, ‘s weeks 6 duiten, ’s jaars	1 -	19 -	:
Arent aan de Brugge, ‘s weeks een oortjen, ’s jaars	: -	13 -	:
	35 -	2 -	8 [1].

Dat een iegelijk van ons zijn part alle week en wel bijzonder zondagavont zal betaalen en brengen aan huis dat nader daartoe zal bestemt worden, getuigen wij ondergeschreven.
Die niet schrijven kunnen sullen een merk maken waarvoor geschreven zal worden, dit is het merk van... [2]

Uitsnede van een kaart van de Heerlijkheid Keppel in 1780; het noorden is onder. De bebouwing bestond naast Kasteel Keppel alleen uit huizen in de Dorpsstraat en enkele verspreide panden elders. Op de kruising De Gouden Leeuw en links daaronder De Roskam en Woltershuis.
De Wrangebult was een aantal jaren daarvoor als centrale plek in het nieuw aangelegde sterrebos opgenomen.

Dit is Wolter Garretsen sijn mark
Dit is ‘t merk van Harmen Hobink

Ondertekend:
B. van Koeverden, Predikant
J.H. Duitshof, Hermanus Smyth, Hendrijc Mullekamp,
Andruys Vogel, Wembrech van Klein,
Derck Tycken, David van Weli, Bernardus van Hoeven,
Arent..., Hendryck Rademakers
Hendryck Schepers, C. Backers

1. *Bij al dien iemant zijn part niet betaalen wilde, zal hij van alle regten en gezelschappen uitgeslooten worden, niemant zal hem in den arbeit nemen, nog iets van hem koopen.*
2. *Van de bovengemelde 35 guldens, 2 stuivers en 8 penningen zal de Klepperman trekken 30 guldens, het overschot zal geamplogeert worden om een brandspuit te koopen.*
3. *De Klepperman zal alle zondagen zijn gelt kunnen ophaalen: Zo iemant nalatig is in de betaalinge zal de Heer van Keppel hem de behulpzaame hant bieden.*
4. *De Klepperman zal boven zijn tractement alle twee jaar een nieuwe weerrok krijgen.*
5. *De Klepperman zal alle avonden de poort aan de lange brugge [3]. sluiten als hij begint te gaan, en ‘s morgens openen als hij uitschiet.*
6. *De Klepperman zal zig voorzien met een scherpe pieck, en een degen of zabel op de zijde.*
7. *De Klepperman zal alle uur rondgaan, ende roepen de úúr van de nagt, met deze woorden: Tien úúr heeft de klok, de klok heeft tien, en zoo vervolgens alle úúr. Ook zal hij voor zijn deur alle halve uur roepen. Hij zal beginnen van de Portiersbrugge [3]., en gaan voor bij den Roskam [4]. en Woltershuis. Des Somers van 11 uur tot 4 uur. Des Swinters van 10 tot 4 uur. Voor elk uur en halve uur dat hij niet geroepen heeft zal hem 2 stuivers gekort worden: zoo hij zelve niet mogt in staat zijn, zal hij op zijn kosten een ander daartoe mogen aanstellen.*
8. *Zoo de Klepperman brant verneemt, zal hij aanstonts gerugte maken, zo hij ziet dat iemant rúckeloos vúúr of ligt gebruikt, zal hij hem waarschouwen voorzigtig te zijn; zoo het andermaal gebeurt zal hij de volgende dag daarvan kennisse geven aan den Heer van Keppel, of in absentie aan den officier.*
9. *Zoo de Klepperman dieven of ander quaat volk aan iemants huis of hof mogte vernemen, zal hij die zonder gerugt te maken bij de Scholte [5]. aanbrengen: Zoo hij meent dat hij die niet magtig kan worden zal hij in alle stilheit anderen opkloppen, en zig aanstonts bij de Molenbrugge [6]. posteren op dat ze niet ontvlugten: die in zulken geval aan hem de behulpzaame hant niet wil leenen, zal bij den Heer van Keppel aangeklaagt worden en na verdiensten geboet worden.*
10. *Zoo iemant de Klepperman mogt naroepen of anderszins in zijn ronde mogte beletten, zal hij insgelijks bij den Heer van Keppel aangeklaagt en na verdiensten geboet worden.*

Een impressie van een 19e eeuwse klapperman in midden-Nederland (ets Josephus Nuss).

Een van de laatste kleppermannen in Oost-Nederland omstreeks 1920.

Brandspuit

Zoals hiervoor vermeld, werd het restant van de ontvangen en niet uitbetaalde gelden gereserveerd voor de aanschaf van een brandspuit. Als aanhangsel van het Reglement van de Nachtwacht treffen we ook een 'Ontwerp om een brandspuijte te krijgen' aan.

Het betreft hier een deel van een oorspronkelijk uitgebreider archiefstuk. Het echte ontwerp van de brandspuit en begroting ontbreken. Het toegevoegde 'reglement' wekt de indruk dat van de ook aanwezige tol de te ontvangen bedragen in stuivers waarschijnlijk voor een deel ook ten goede komen aan een brandspuit, ofschoon dit als zodanig niet wordt vermeld.

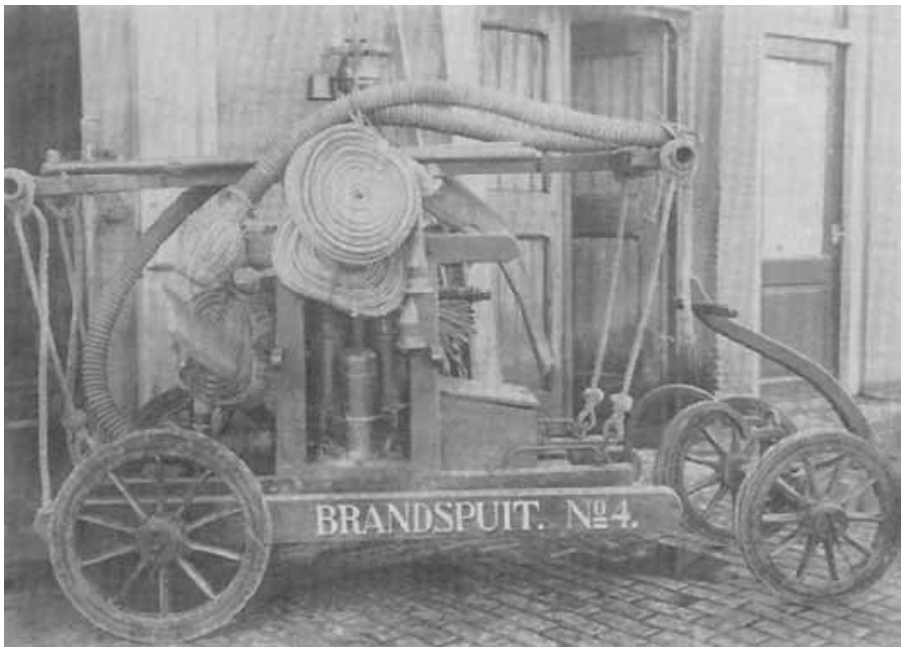

De brandspuit van Zelhem uit 1725. Dit model stond op het verlanglijstje van de inwoners van Laag-Keppel. Helaas hebben we niet kunnen achterhalen of daadwerkelijk een spuit is aangeschaft. Begin 1900 was er wel in Hummelo een dergelijke spuit in gebruik.

Ontwerp om een brandspuijte te krijgen

1. *Wanneer de poort aan de lange brugge geslooten is, zal de Klepperman dezelve open doen voor de het begeest, en daar voor ontvangen als volgt: van een ingezetene een oortjen, en met een karre wagen, peert of beest een halve stuiver, van een vreemdeling te voet een halve stuiver, en met karre wagen, peert of beest ook een halve stuiver boven den gewoonen tot. De Heer en Vroú van Keppel zijn hier van vrij: maar de dienstboden alleen zijnde zullen betaalen als boven.*
2. *Zo iemant assche met vúúr buijten het huis werpt, zal een schelling boete betaalen: als ook die binnen's huis vlas roostert een gulden. En die 's avonds na Sonnen ondergang met een brandende pijp door het vlek gaat of buiten's huis is, sal een stuiver boete geven: alle vreemdelingen daaronder begrepen.*
3. *Zo iemant 's zaterdags voor zijn de straate niet gekeert heeft, en zoo de pagter van de tol de bruggen niet schoon gemaakt heeft, zal voor ieder sein een schelling [7]. verboeten.*
4. *Die vreemt inkomt sal voor inkomst geven, een daghúúrder 2 Gl. Een ambagtsman 4 Gl. Een winkelier 5 Gulden.*
5. *AIs het ommedrag is zal een ieder die over de brugge gaat, een oortjen geven, en zoo hij den zelven dag niet weer komt, het zelve geven*
6. *De Heer van Keppel en alle ingezetene zullen van een ieder Gulden die ze moeten betaalen aan Daghúúrders, Timmermans, Metselaars, Dekkers en Ververs een oortjen kosten.*
7. *Zoo de heer van Keppel aan iemant een officie geeft, belooft zijn HWGB zúlk een iets in de algemene cas te doen betaalen.*

Tot slot

We hebben niet kunnen achterhalen wanneer precies de klepperman in Laag-Keppel is verdwenen. In het begin van de 19e eeuw (1805) was hij in ieder geval nog steeds in functie. Ook is niet vastgesteld of en wanneer er een brandspuit is aangeschaft. De foto van een brandspuit in Hummelo uit het begin van de vorige eeuw laat zien dat hier in ieder geval wel een brandspuit aanwezig was.

Noten

1. Het overzicht van de betaling van het kleppergeld bestaat uit drie kolommen: gulden - stuiver - duit; 20 stuivers is een gulden, 8 duiten is een stuiver, 4 oortjes is een stuiver.
2. Met 'dit is het merk van' wordt een teken of symbool bedoeld (een 'handmerk' of 'huismerk') dat men kan tekenen en dat als handtekening gold. In het begin van de vorige eeuw zei men nog weleens 'je mag ook wel een kruisje zetten'…
3. De 'poort' aan de lange brugge was de slagboom bij de oversteek over de Oude IJssel bij De Gouden Leeuw. Iets verderop spreekt men in het reglement van 'Portiersbrugge'.
4. De Roskam was een herberg aan de weg naar Hummelo, nu het huis direct na het kerkje. Herberg De Roskam wordt in 1581 al genoemd, in 1740 was Wembrech van Klein de herbergier. Daarnaast stond het Woltershuis, het huis van Wolter Gar retsen. Beide personen hebben het reglement ondertekend.
5. De scholte was belast met het beheer van de bezittingen van de landsheer.
6. De molenbrugge lag over de Molenstrang bij de watermolen. De weg (Keppelsche Toldick) ging via de Stoffersbrug (later Stoffels- of Soppersbrug) over de Sopperskolk richting Eldrik.
7. Een schelling was een zilveren munt ter waarde van 6 stuivers.

Bronnen

Oud Archief Doesburg en Archief Huis Keppel.

Hierboven een afbeelding van het bijzondere houten bord uit 1750 van 'den tol aan den slagboom bij den Gouden Leeuw'. Het tolbord bevindt zich in de verzameling van Kasteel Keppel. Onderstaand de tekst; st. staat voor stuivers. Het overzicht geeft ook een mooi overzicht van de wijze van vervoer en vooral ook van de producten die in het midden van de 18e eeuw in onze regio werden aangevoerd.

Ordonnantie waernae een ijder sig sal hebben te reguleren om te betaalen het bruggegelt binnen de Heerlijkheijt Keppel, waervan niemant vrij sal sijn, uijtgesondert het geene dat op de dag van de markt in deselve Heerlijkheijt gebrogt wordt, en die op deselve meulen laten malen en niet verder trekken, neevens diegeene dewelke op den Huijse Keppel komen.

1. Van een leedige kar en voor ijder paart 1 st.
2. Van een Hessekar, voor ijder paart 2 st.
3. Van een Hessewagen, voor ijder paart 3 st.
4. Van een wagen daer op een meulesteen of meulenas of stender, voor ijder paart 3 st.
5. Van een beslagen kar geladen met wat het zij, voor ijder paart 1 st.
6. Van een wagen geladen met hout, voor ijder paart 1 st.
7. Van een wagen of kar met hopp 3 st.
8. Van een turfwagen, voor ijder paart 1 st.
9. Van een wagen met coorn, voor ijder paart 1 st.
10. Van een wagen met steene of kannen, voor ijder paart 1 st.
11. Van koets off postwagen, voor ijder paart 1 st.
12. Van een chees en voor ijder paart 1 st.
13. Van een gesadelt paart 1 st.
14. Van een paart sonder sadel 1 st.
15. Van koppelpaarden, voor ijder 1 st.
16. Van een vullen 8 d.
17. Van een osse of koeij 8 d.
18. Van verkens of schaapen, ijder 4 d.
19. Van een meulesteen 1 g.
20. Van een ton booter 1 st.
21. Van allerhande waaren, 't zij wijn, azijn, bier, brandewijn, genever, traen, olie, teer of hoonig of gesoute vis, voor ijder ton 1 st.
22. Van een vat of ton seep 1 st.
23. Van een loop zout 1 st.
24. Van kaase geeft men die 50 pont 1 st.
25. Van schink of spek de vijftig pont 1 st.
26. Van een bedde 1 st.
27. Van wullen of Engels laken geeft men van ijder stuk 1 st. maer inlandsen half gelt 8 d.
28. Van een turffwagen van den 1. October tot den 1. Meij van ijder paart 2 st.

Alle andere waren of koopmanschappen in de ordonnantie of liste niet gemelt, sullen navenant betaalen.

Tekst: **Ceciel Bremer**
Foto's: **Wim van Hof**

Krasse knarren

Martha Bremer uit Achter-Drempt

'Ik hoop echt dat ik mijn 25-jarig jubileum als koster mag volmaken'

Tot op hoge leeftijd vitaal en levenslustig. Dat is een geschenk van de natuur dat niet iedereen is gegeven. Maar het is een feit dat senioren die qua leeftijd de klassieke grens van de sterken tot zeer sterken naderen of de grens reeds passeerden vaak op tal van vlakken actief zijn. In deze reeks maken wij kennis met een aantal van deze senioren uit onze directe omgeving. We trappen af met Martha Bremer uit Achter-Drempt.

Om een afspraak te maken met Martha (78) moet je vooraf echt even bellen. Want anders kan het zo maar zijn dat ze op pad is met de fiets. Voor een boodschap, om haar vrijwilligerswerk als koster uit te voeren, om haar dochter in Arnhem of familie in Vorden of Hengelo te bezoeken. Zelf vindt ze het heel normaal dat ze op haar leeftijd flinke afstanden fietst. 'Ach, met een elektrische fiets is dat heel goed te doen', zegt ze nuchter. Een rijbewijs heeft ze nooit gehaald. 'Wat ik kon doen met de fiets, deed ik altijd met de fiets. Boodschappen halen, naar het consultatiebureau met de kinderen. Ik wilde altijd zoveel mogelijk zelfstandig zijn en niet afhankelijk van anderen.' Zo vliegt ze ook rustig in haar eentje naar Canada om haar dochter op te zoeken die daar al jaren woont. Binnenkort hoopt ze weer te vertrekken. 'Als je dat een paar keer hebt gedaan, lukt dat wel', luidt haar uitleg.

Boerderij

Op 8 april 1944 werd Martha in Vorden geboren. Ze was het tweede kind in een gezin waar in totaal vier meiden en twee jongens werden geboren. 'Mijn moeder had een zwakke gezondheid en daarom hielpen we thuis op de boerderij allemaal veel om de boel draaiende te houden. We woonden in de buurt waar nu het zwembad is, dus heel mooi in het groene buitengebied', vertelt ze met warme herinneringen. Martha rondde de huishoudschool af en volgde daarna de opleiding Schoonaerde tot gezinsverzorgster in Brummen. 'Ik vond werk in Ulft en

woonde daar ook met zes meiden bij elkaar. Ieder weekend fietste ik terug naar Vorden. Die drie jaar in Ulft was een hele mooie tijd', lacht ze.

Ruilverkaveling

In de jaren zestig van de vorige eeuw leerde Martha Henk Bremer kennen en kregen ze verkering. In 1967 besloten ze te trouwen en verhuisde zij naar het oudershuis van Henk en zijn ouders in het buitengebied van Achter-Drempt waar ze nog altijd woont. 'Toen ik hier kwam wonen, was dat best wennen. De ruilverkaveling was net afgerond en ik vond het hier in de omgeving best kaal. Zo anders dan bij mijn oudershuis in Vorden.' Het jonge stel kreeg vier kinderen: twee dochters en twee zonen. 'Henk werkte bij het waterschap en was gelukkig erg handig. Als er in of om het huis wat moest gebeuren, dan maakte hij dat. Ik was in die beginjaren vooral druk met de zorg voor de kinderen, het huishouden en de tuin en moestuin. Opa verbouwde veel groente en fruit en dat maakte ik natuurlijk allemaal in voor de wintermaanden. Dat vulde mijn dagen wel.' Dan na een korte pauze vervolgt ze haar verhaal: 'Ik vind het knap hoe vrouwen dat nu doen met een huishouden runnen, de zorg voor de kinderen én nog een baan. Al zie ik bij mijn jongste zoon ook dat hij een deel van het huishouden en de zorg voor de kinderen op zich neemt. De taken zijn nu wat meer verdeeld. Dat was vroeger natuurlijk niet zo. Een luier verschonen? Dat deed een vader vroeger echt niet', lacht de kwieke dame.

Verwondering

Martha's sociale leven speelde zich vroeger af in de kleine gemeenschap van Drempt waar de kinderen naar de basisschool gingen en

Hendriks

Verzekeringen & Hypotheken

Oranjesingel 4 te Doesburg
tel. 0313 - 484025

ROMETRON

intelligent agricultural solutions

www.rometron.nl

DORPSSTRAAT 14-16 STEENDEREN

https://www.coop.nl/steenderenaalderink/supermarkten/steenderen-aalderink/3551
Facebook: https://www.facebook.com/Coop.Aalderink.Steenderen

Aalderink.Steenderen@coop.nl tel: 0575-451206
TNT-Servicepunt / Staatsloten / RDW / Stomerij depot/ Bloemenhoek / Slijterij /
Zelfzorg medicijnen / Hoge klantencervice / Bezorgservice via Coop online
Openingstijden: ma/do 08.00-19.00 vr 08.00-20.00 za 08.00-19.00 zondag 11.00-17.00

zij lid was van de vereniging voor plattelandsvrouwen. Vrijwilligerswerk maakte toen nog geen deel uit van haar leven. Dat kwam pas na het overlijden van haar man Henk in 1997 toen de kinderen ook al het huis uit waren. 'De kerk nam altijd al een belangrijke plek in mijn leven in. Vroeger thuis gingen we wekelijks naar de kerk in Kranenburg. Toen ik in Drempt kwam wonen, ging ik samen met Henk, en later met onze kinderen, elke zondag hier naar de kerk in het dorp. De kerk is voor mij een stabiele factor. Ik verwonder mij enorm over de hele schepping. Alles wat groeit en bloeit, alle kennis die we in de loop der jaren hebben opgedaan', vertelt ze.

Koster

Toen er vanuit de kerk de vraag kwam of Martha wilde deelnemen aan de pastorale school, volgde ze daar twee winters lang een opleiding. 'Het was een opleiding voor vrijwilligers in de kerk. Toen ik de opleiding had afgerond, kwam natuurlijk de vraag wat ik kon betekenen binnen de parochie. Ik ben geen bestuurder, doe liever wat met mijn handen. De koster van de kerk wilde ermee stoppen en die taak overnemen, leek mij wel wat. Dat was echt iets voor mij.' Zo werd Martha in 2000 koster. Een vrijwilligerstaak die ze tot op de dag van vandaag nog steeds met veel plezier vervult. Wat houdt het precies in? 'Elke donderdagochtend maak ik de kerk schoon. Er zijn altijd twee vrijwilligers die het kerkhof onderhouden. Daar zet ik koffie voor. Als er in het weekend een kerkdienst is, dan bereid ik alles voor, steek ik de kaarsen aan, luid ik de klokken en zet ik koffie voor een gezellig samenzijn na afloop. Ook als er iemand is overleden, luid ik de klokken. Natuurlijk kan ik niet alles alleen, maar met de technische hulp van Ben Helmink en Herman Snelder gaat dat heel goed. Verder ben ik lid van de diaconiegroep en bezoek ik zieke ouderen in onze parochie, ook als ze inmiddels verder weg wonen. Veel mensen vinden het heel fijn dat ik ze bezoek. En andersom vind ik dat natuurlijk ook', lacht ze.

Samenzijn

De kerk speelt al 78 jaar een belangrijke rol in Martha's leven. 'De inspiratie die je tijdens de viering opdoet, de blijde boodschap, dat zet me altijd aan het denken. Het samenzijn met elkaar en de koffie na afloop… ach, het is eigenlijk natuurlijk ook gewoon een sociaal gebeuren. Ik hoop echt dat ik mijn 25-jarig jubileum als koster mag volmaken', spreekt ze de wens uit. Zo vanzelfsprekend is dat natuurlijk niet, nu de kerk in Achter-Drempt met ingang van 2025 wordt onttrokken van de eredienst. Het houdt Martha veel bezig wat er gaat gebeuren, al weet ze dat ze er zelf geen invloed op heeft. Haar kerkbezoek wordt er in ieder geval niet minder om. 'Op Hemelvaartsdag fiets ik altijd al naar Zutphen. Dan is het daar zo mooi. En naar Wichmond en Keijenborg ga ik ook wel eens als er hier geen dienst is. Zo lang ik kan, ga ik en zoek ik wel een kerk in de buurt op. De laatste jaren rijd ik ook vaak met Truus Wienholts mee met de auto naar een kerk in een buurtparochie, omdat er hier in Drempt maar één keer in de twee weken een kerkdienst is. Samen gaan is fijn en gezellig.' Haar vrijwilligerswerk als koster, het huishouden, de grote tuin en moestuin… Martha verveelt zich geen moment. Aan hulp in de huishouding moet ze nog lang niet denken. Al is ze ook realistisch. 'Het kan ook zo maar ineens heel hard nodig zijn.'

Rietdekkersbedrijf
Jan Jansen

Voor al uw reparaties, onderhoud & nieuwbouw
Bel voor een gratis afspraak of advies

Beekstraat 11 • Toldijk • 06-23628732
janjansenrietdekker@outlook.com

Het Bloemenlokaal

Uw lokale bloemist voor:

* Losse bloemen
* Boeketten
* Planten
* Glas- en aardewerk
* Decoratie
* Trouwarrangementen
* Rouwarrangementen
* Bloemabonnementen

Het Bloemenlokaal 0575-781234
Burg. Smitstraat 19 www.hetbloemenlokaal.nl
7221 BH Steenderen info@hetbloemenlokaal.nl

MEEDOEN IN BRONCKHORST

Hulp, Advies en Activiteiten

Woont u in de gemeente Bronckhorst en u heeft vragen over wonen, zorg, welzijn, werk en geldzaken? Op de website **www.meedoeninbronckhorst.nl** vindt u tips en uitleg over allerlei regelingen en procedures.

www.meedoeninbronckhorst.nl wijst de weg naar een organisatie, instelling, vereniging, praktijk of hulpverlener die bij u vraag past.

Vrijwilliger worden?
Kijk bij de vrijwilligersvacatures.

Organiseert u zelf activiteiten?
U kunt deze eenvoudig op de website vermelden.

Nieuwsgierig geworden?
Neem een kijkje op

www.meedoeninbronckhorst.nl

Verhalenvertellers

Voor mijn minor heb ik een boek geschreven. Ik wist in een half jaar tijd zo'n 63.000 woorden op papier te zetten. Mijn boek is een roman en gaat over een jonge vrouw die los probeert te breken van verwachtingen. Mijn boek valt onder fictie, dat houdt in dat ik mijn fantasie de vrije loop heb gelaten. De belangrijkste elementen in mijn verhaal zijn, net als de personages, verzonnen.
Ik wist altijd al dat ik een boek wilde schrijven, ik geloofde dan ook dat het er ooit van ging komen. Sommige dingen weet je gewoon. Gisteravond verscheen er een mailtje van een proeflezer in mijn inbox:
'Ik wil nog even zeggen dat ik het ontzettend tof vind dat je dit gewoon doet! Ik heb gelezen dat er heel veel twintigers/dertigers zijn die ooit graag een boek willen schrijven en het niet doen, of beginnen en ermee stoppen (hallo, ik ben er één van).'

Het mailtje van deze proeflezer wekte een vraag bij me op. Willen deze mensen echt een boek schrijven of denken ze dat ze een boek willen schrijven? Wil je die wereldreis echt maken of laat sociale media je geloven dat je die wereldreis moet maken en is het nooit bij jezelf opgekomen om met een rugzak van hostel naar hostel te wandelen? Het is interessant om te onderzoeken waarom je bepaalde dingen wilt doen. Waar komen je dromen vandaan? Na het zetten van de laatste punt van mijn verhaal, besefte ik dat wij allen verhalenvertellers zijn. In de middeleeuwen reisden verhalenvertellers langs dorpen en steden om hun verhalen te delen. Deze verhalenvertellers werden toentertijd sprooksprekers genoemd. De orale traditie is tot op de dag van vandaag aanwezig, denk maar aan luisterboeken, reclames, radioprogramma's of series, waarin verschillende verhalen worden verteld. Een reclame op televisie verkoopt een verhaal en dat verhaal geeft je een gevoel. De eerste en beste autoreclame verkoopt je een gevoel van vrijheid, je ziet een auto tussen de bergen rijden en twee vrienden lachen. Een parfumreclame laat je geloven dat je een vrouwenmagneet wordt.
Op de basisschool begon ik met het bijhouden van een dagboek. Ik vind het fascinerend om terug te lezen over mijn kindertijd. Sommige dingen was ik helemaal vergeten. Hoewel mijn schrijfsels subjectief zijn, maakt dat ze niet minder 'waar'. Als klein meisje vond ik oud en nieuw magisch, nu zou ik daar anders over schrijven.

Foto: **Vyasa Wolvetang**

Je eigen verhaal
Het is best interessant om eens na te gaan of de verhalen die je jezelf vertelt, behulpzaam zijn of niet. Misschien lijken ze vrij onschuldig, maar overtuigingen kunnen ook een belemmerende werking hebben. Let op zinnen als: 'Ik ben nu eenmaal (vul in)', zo'n gedachtegang is niet behulpzaam. Misschien was je vroeger verlegen, maar is dat inmiddels helemaal niet meer zo. Je kunt in plaats van een *fixed mindset* (een statische mindset), een *growth mindset* (groeimindset) aannemen. Hieronder zal ik een voorbeeld geven.

Fixed mindset: 'Het lukt me niet, X kan het wel, ik geef het op.'
Growth mindset: 'Ik heb iets meer tijd nodig, wat doet X om het voor elkaar te krijgen? Ik ga een andere strategie uitproberen.'
We hebben gemiddeld zo'n 60.000 gedachten per dag, waarvan de meeste een herhaling zijn van de dag ervoor; namelijk 90%. Verhalen die we onszelf en anderen vertellen gaan we uiteindelijk zelf geloven. Daarom is het belangrijk om jezelf positieve verhalen te vertellen.

Mijn roman ga ik de komende tijd nog iets verfijnen. Het leuke is dat je dit ook kunt doen bij je eigen verhalen. Zo kun je het verhaal over je verleden altijd bijschaven of ombuigen en van een andere kant belichten. Welk verhaal vertel jij aan jezelf?

Guinevere

Guinevere Wolvetang is 22 jaar en woont thuis bij haar ouders en drie katten in Achter-Drempt. Zij studeert Nederlands in Nijmegen en schrijft graag over 'hersenspinsels en andere dingen' zoals ze het zelf noemt.

DREMPTSE KERMIS 2022

Kom met de kermis lekker eten in 't Hessenhuus!

't Hessenhuus

KEUZE UIT VIER MENU'S:

- KIPPENBOUT MET PATAT/GEBAKKEN AARDAPPELS EN RAUWKOST
- PASTA MET ZALM EN RAUWKOST
- RIJST MET SATÉ EN GEKOOKTE GROENTE
- VEGETARISCHE LASAGNE MET SPINAZIE EN CHAMPIGNONS

€ 12,50 PER MENU

BEIDE KERMISDAGEN GEOPEND:
OP ZONDAG VAN 16.00 TOT 22.00 UUR EN
OP MAANDAG VAN 15.00 TOT 22.00 UUR.

MET GEZELLIGE LIVEMUZIEK!

Graag tot ziens in 't Hessenhuus!

www.hessenhuus.nl

Samenstelling: **redactie**
Foto's: **PR**

Niek de Klerk viert 25-jarig jubileum bij Manege Het Loenhorst

Vijfentwintig jaar geleden kwam Niek de Klerk uit Hoog-Keppel samen met zijn moeder bij Manege Het Loenhorst in Hummelo kijken of hij daar terecht kon. De manege was net verhuisd en kon wel wat helpende handen gebruiken. Vanaf dag één was er een klik met Niek die al enige ervaring had met het werken met paarden en mede dankzij zijn enorme loyaliteit was Niek als snel helemaal op zijn plaats bij de manege.

Niek wordt elke dag met de taxibus gebracht en 's middags weer opgehaald. 'Als Niek 's morgens uit de bus stapt, kun je al zien dat het een dierenvriend is, onze hond Stippel staat hem al op te wachten en na een uitgebreide begroeting gaan ze samen naar de stal. Na een kort praatje over voetballen, Helene Fisher of een tv-programma van de avond ervoor gaat Niek de paarden voeren. Niek weet precies hoeveel elk paard moet hebben. Als de paarden de voerbakken leeg hebben, gaan ze in groepjes naar de wei. Dit doet Niek op een veilige en verantwoorde manier. Daarna begint het uitmesten. Samen met Anouk, worden de kruiwagens naar de mestput gebracht en als de stallen schoon zijn, worden de paarden gewisseld. Op tijd een praatje, kopje koffie en tussen de middag lunchen, het liefst met veel dikke boterhammen en fruit, maken voor Niek de werkdag compleet', aldus eigenaren George en Joke Meier.

's Middags werkt Niek graag buiten om ervoor zorgen dat alles er spic en span uitziet, zoals onkruid wieden, vegen en de rijbaan gelijk maken. Niek heeft eigenlijk altijd goede zin en is erg loyaal. Als hij 's middags een afspraak heeft, komt hij toch graag 's morgens nog even naar de manege. 'Aangezien Niek nu 25 jaar bij ons werkt, heeft hij ook het opgroeien van onze kinderen vanaf dag één meegemaakt. De kinderen hebben bij hem in de kruiwagen gezeten en met hem mee gewerkt, waardoor Niek niet alleen een fijne medewerker is maar onderdeel van ons gezin is geworden. Niek heeft nog vele dromen voor de toekomst. Zo wil hij graag een eigen manege beginnen in Australië. Maar wij hopen deze topper nog lang bij ons te houden', aldus George en Joke.

LANG LEVE KUNST /en Naoberschap

Dialectochtenden in Drempt

De gemeente Bronckhorst, Lang Leve Kunst en Naoberschap van Amphion Cultuurbedrijf, Dorpshuis Drempt en 't Hessenhuus in Drempt hebben de handen in elkaar gestoken om samen activiteiten te organiseren. Ze trappen af met twee dialectochtenden. Op vrijdag 30 september vindt van 10.00 tot 11.00 uur de eerste plaats in 't Hessenhuus, Zomerweg 19A in Drempt. En op vrijdag 14 oktober staat van 10.00 tot 11.00 uur de tweede dialectochtend gepland in het Dorpshuis, Kerkstraat 89 in Drempt. Johanna Oortgiese en Annie Freriks, allebei zeer ervaren dialectlezers, hebben speciaal voor deze twee ochtenden een mooi programma samengesteld dat bestaat uit verhalen en gedichten in onze streektaal. Kom ook luisteren en genieten. De toegang is gratis, consumpties zijn voor eigen rekening.

Samenstelling: **Gerard Maalderink**
Foto: **Fred van Daalen**

Activiteitenkalender Drempt, Hummelo en Keppel t/m december

Voor actuele informatie over een activiteit kunt u het beste contact opnemen met de desbetreffende organisator.

SEPTEMBER

vr 16 sep
- Schuimparty met discomuziek, Hessenbad Hoog-Keppel, info: facebook.com/HessenbadHoogKeppeleo, www.hessenbad.nl of info@hessenbad.nl

za 17 sep
- World Clean Up Day, wereldwijd ruimen mensen het zwerfafval in hun eigen wijk op, meer info: Henk ten Zijthoff (henk@tzff.nl)
- Qmusic Foute Party 2022, Feesttent Hoppenreijs kermisterrein Achter-Drempt, 21.00 - 01.00 uur

za 17 t/m ma 19 sep
- Kermis Drempt, info: www.dremptsekermis.nl

zo 18 sep
- Baas & hond zwemmen, Hessenbad Hoog-Keppel, info: facebook.com/HessenbadHoogKeppeleo, www.hessenbad.nl of info@hessenbad.nl

wo 21 sep
- Bijeenkomst Vrouwengroep PGDO, echtpaar Sonneveld uit Brummen vertelt over hun hobby (imker), Kerkhuis Burg. van Panhuysbrink 5 Hoog-Keppel, 14.00 uur, info: Thea Hendriksen (0313-47 38 12)

do 22 sep
- Busreis naar de Utrechtse Heuvelrug, Seniorenclub 60+, info: Toos Pelgrom (0314-38 15 37 of hgepelgrom@hotmail.com)

zo 25 sep
- Startzondag Protestantse Gemeente Drempt en Oldenkeppel, Openluchtdienst aan de Veldweg 31 in Drempt, 10.00 uur inloop, 10.30 uur kerkdienst en aansluitend lunch, info: Karin Spelt (karin.spelt@gmail.com of 06-135 547 49)

wo 28 sep
- Open Tafel, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00 - 19.00 uur, info + aanmelden (uiterlijk de maandag ervoor): Frank Wolbrink (06-519 357 93)
- Open Avond Vrouwen van Nu (zowel leden, niet-leden, vrouwen als mannen zijn welkom), lezing over het permanent bemande poolstation 'Davis Station' op Antarctica door wetenschapper/bioloog Paul Janknegt, De Gouden Karper Hummelo, 19.45 uur, info: facebook.com/VrouwenVanNuHummeloKeppelDrempt

do 29 sep
- Jaarvergadering/start nieuw seizoen bridgeclub Gezelligheid Troef, FF naar Steef Hummelo, 09.00 - 12.30 uur (en vervolgens iedere 14 dagen bridgen)

vr 30 sep
- Dialectochtend, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 10.00 - 11.00 uur

OKTOBER

za 1 okt
- Reünie Voetbalvereniging H en K, FF naar Steef Hummelo, info: facebook.com/H-en-K-100564698161364

do 6 okt
- Repair Café, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E Hoog-Keppel, 09.30-12.00 uur, info: swdrempthummelokeppel.nl
- Bowlingmiddag 50+, KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 - 15.00 uur, info: Dinie Hetterscheid (0313-47 49 44)

vr 7 okt
- Nationale Ouderendag, met wie vier jij het? Feestelijke middag voor ouderen georganiseerd door meerdere stichtingen/verenigingen/clubs uit Drempt, Hummelo Keppel en Steenderen, Café-Restaurant Den Bremer Toldijk, 14.00 uur, initiatief van het Nationaal Ouderen Fonds

vr 7 + za 8 + vr 9 okt
- Bronckhorster Mosseldiner, mosselen eten voor het goede doel bij jouw restaurant naar keuze in de gemeente Bronckhorst, organisatie Lionsclub Bronckhorst, reserveren tijd en locatie: lionsevenementen.nl

zo 9 okt
- Jubileumconcert 100 jaar Hummelo's Gemengd Koor (gratis entree, vrije gift wordt gewaardeerd), Dorpskerk Hummelo, 14.30 uur, info: Belinda Plant (06-464 771 15)

ma 10 okt
- Filmavond, Kerkhuis Van Panhuysbrink 5 Hoog-Keppel, 19.30 uur, info: Karin Spelt (karin.spelt@gmail.com)

wo 12 okt
- Bijeenkomst Vrouwen van Nu, workshop 'Smaaklessen over ons eten, onze zintuigen, onze voorkeuren' door Ir. Marlies Willemsen-Regelink, Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 13.30 uur. info: facebook.com/VrouwenVanNuHummeloKeppelDrempt
- Maaltijd voor Alleengaanden, PGDO + RK-parochie Achter-Drempt + Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00 - 19.00 uur, info + aanmelden (uiterlijk de zondag ervoor): Pieternel van Voorst (06-273 088 09)

vr 14 okt
- Koffieochtend diaconie Drempt en Oldenkeppel i.s.m. Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00 - 12.00 uur, info en vervoer: Wanda Steintjes (06-230 276 40) en Jan Bruil (0313-474 251)
- Dialectochtend, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 10.00 - 11.00 uur

za 15 okt
- Sam's Kledingactie (kleding inzamelen voor het goede doel), gezamenlijk initiatief diaconieën Protestantse Gemeente Drempt & Oldenkeppel en Hummelo, afgeven goederen in IKC de Woordhof Hummelo, 10.00 - 12.00 uur, info: www.samskledingactie.nl
- Foute Party Hummelo, Oranjevereniging Hummelo en Oranje, FF naar Steef Hummelo, 20.00 uur, info: facebook.com/hummeloenoranje

wo 19 okt
- Bijeenkomst Vrouwengroep PGDO, trouwambtenaar Ina Timmer uit Doesburg vertelt over het BABS zijn (Buitengewoon Ambtenaar

Burgerlijke Stand), Kerkhuis Burg. van Panhuysbrink 5 Hoog-Keppel, 14.00 uur, info: Thea Hendriksen (0313-47 38 12)

do 20 okt
- Bijeenkomst Dameskrans Hummelo, Mw. Helma Snelooper met verhalen en gedichten, Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 14.00 - 16.00 uur

za 22 + zo 23 okt
- Expositie schilderijen met Bijbelse taferelen (vrij entree), Dorpskerk Hoog-Keppel, info: www.dorpskerkhoogkeppel.nl

wo 26 okt
- Open Tafel, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00 - 19.00 uur, info + aanmelden (uiterlijk de maandag ervoor): Frank Wolbrink (06-519 357 93)

vr 28 + za 29 okt
- Muziektheater WhatEverHappens, Dorpskerk Hummelo, info: www.dorphuishummelo.nl

za 29 okt
- Halloween Jeugdvereniging Drempt, 't Hessenhuus Achter-Drempt, info: Maikel Harmsen (jeugdvereniging.drempt@gmail.com)
- Retteketet Tiroler Fest met muzikale medewerking van de Retteketet Showband, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 20.30 uur, www.hessenhuus.nl

NOVEMBER

wo 2 nov
- Allerzielen: Voor wie steek jij een kaarsje aan? Open kerk in St. Joriskerk Voor-Drempt en Dorpskerk Hoog-Keppel, 17.00 - 18.30 uur

do 3 nov
- Repair Café, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E Hoog-Keppel, 09.30 - 12.00 uur, info: swdrempthummelokeppel.nl
- Bowlingmiddag 50+, KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 - 15.00 uur, info: Dinie Hetterscheid (0313-47 49 44)

zo 6 nov
- Oogstviering, St. Joriskerk Voor-Drempt, 10.00 uur, info: Karin Spelt (karin.spelt@gmail.com of 06-135 547 49)

di 8 nov
- Thema-avond: 'Voltooid leven, waarom zou ik erover nadenken?' In gesprek met dokter Eric Assink en dominee Karin Spelt over dit actuele onderwerp, Dorpshuis De Ruimte Hummelo, inloop 19.30 uur en aanvang 20.00 uur, info: Karin Spelt (karin.spelt@gmail.com of 06-135 547 49)

wo 9 nov
- Maaltijd voor Alleengaanden, PGDO + RK-parochie Achter-Drempt + Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00 - 19.00 uur, info + aanmelden (uiterlijk de zondag ervoor): Pieternel van Voorst (06-273 088 09)

vr 11 nov
- Koffieochtend diaconie Drempt en Oldenkeppel i.s.m. Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00 - 12.00 uur, info en vervoer: Wanda Steintjes (06-230 276 40) en Jan Bruil (0313-474 251)
- Kledingbeurs dames + tieners (najaar- en winterkleding), St. Joriskerk Voor-Drempt, 13.00 - 20.00 uur, info: dames.kledingbeurs-drempt.nl

di 15 nov
- Filmavond, Kerkhuis Van Panhuysbrink 5 Hoog-Keppel, 19.30 uur, info: Karin Spelt (karin.spelt@gmail.com)
- Bijeenkomst Vrouwen van Nu, lezing door voormalig theaterkapper en grimeur Richard Klompenhouwer, De Gouden Karper Hummelo, 19.45 uur, info: facebook.com/VrouwenVanNuHummeloKeppelDrempt

wo 16 nov
- Bijeenkomst Vrouwengroep PGDO, wijkagent Jack Witmarsum vertelt over zijn werk, Kerkhuis Burg. van Panhuysbrink 5 Hoog-Keppel, 14.00 uur, info: Thea Hendriksen (0313-47 38 12)

do 17 nov
- Bijeenkomst Dameskrans Hummelo, dhr. Herman Heskamp van IVN Eerbeek met een lezing over Gelderland van de ijstijden tot de IJssel, Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 14.00 - 16.00 uur

za 19 nov
- Verenigingen Markt Drempt, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 - 18.00 uur, info: www.dorpsraaddrempt.nl

di 22 nov
- Pubquiz voor senioren, KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 uur, info: Gerda Hakvoort (0313-47 25 50 of hakvoortgma@gmail.com)

za 26 nov
- Smokkeltocht Jeugdvereniging Drempt, vanuit Dorpshuis Voor-Drempt, info: Maikel Harmsen (jeugdvereniging.drempt@gmail.com)

wo 30 nov
- Open Tafel, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00 - 19.00 uur, info + aanmelden (uiterlijk de maandag ervoor): Frank Wolbrink (06-519 357 93)

DECEMBER

do 1 dec
- Repair Café, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E Hoog-Keppel, 09.30-12.00 uur, info: swdrempthummelokeppel.nl
- Bowlingmiddag 50+, KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 - 15.00 uur, info: Dinie Hetterscheid (0313-474 944)

vr 9 dec
- Koffieochtend diaconie Drempt en Oldenkeppel i.s.m. Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00 - 12.00 uur, info en vervoer: Wanda Steintjes (06-230 276 40) en Jan Bruil (0313-474 251)

za 10 dec
- Kerstmarkt, in en om de Dorpskerk Hummelo, Stichting Vrienden van de Hummelose Kerk, 10.00 - 16.00 uur, info: www.kerkhummelo.nl

zo 11 dec
- Concert vrouwenkoor Voix-là, Dorpskerk Hoog-Keppel, info: Meta Schoenmaker (06-144 050 56 of meta.schoenmaker@hetnet.nl)

di 13 dec
- Voedselbankactie 'Oog voor voedsel, hart voor mensen', afgeven houdbare levensmiddelen in Dorpskerk Hummelo, 16.00 - 19.00 uur (in de periode 1 tot 21 dec staat er bij de Spar ook een winkelwagen voor de Voedselbank), info: voedselbankennederland.nl

wo 14 dec
- Maaltijd voor Alleengaanden, PGDO + RK-parochie Achter-Drempt + Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur, info+aanmelden (uiterlijk de zondag ervoor): Pieternel van Voorst (06-273 088 09)
- Kerstviering Vrouwen van Nu, De Gouden Karper Hummelo, 19.45 uur, info: facebook.com/VrouwenVanNuHummeloKeppelDrempt

do 15 dec
- Bijeenkomst Dameskrans Hummelo, Kerstmiddag, Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 14.00 - 16.00 uur

zo 18 dec
- Kerstmaaltijd en kerstviering voor jong en oud, St. Joriskerk Voor-Drempt, 18.00 uur, info en opgave: Karin Spelt (karin.spelt@gmail.com of 06-135 547 49)

di 20 dec
- Pubquiz voor senioren, KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 uur, info: Gerda Hakvoort (0313-47 25 50 of hakvoortgma@gmail.com)

wo 21 dec
- Kerstviering Vrouwengroep PGDO, Kerkhuis Burg. van Panhuysbrink 5 Hoog-Keppel, 17.00 uur, info: Thea Hendriksen (0313-473 812)

wo 28 dec
- Open Tafel, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur, info + aanmelden (uiterlijk de maandag ervoor): Frank Wolbrink (06-519 357 93)

za 31 dec
- Het traditionele carbidschieten in de Greffelinkallee Hummelo, startschot om 11.00 uur

TERUGKERENDE ACTIVITEITEN

maandag tot vrijdag

- Boekenuitleen bij Stichting Welzijn, tijdens openingsuren van het Gezondheidscentrum Hoog-Keppel
- Biljarten Stichting Welzijn, Hessencafé/sporthal Hoog-Keppel, info en aanmelden: Wim van Duijl (06-437 473 51)

elke maandag

- Damesgym 55+, Hessenhal Hoog-Keppel, 09.00 - 10.00 uur, info: Hannie Smeitink (06-235 292 82)

elke dinsdag

- Tai-Chi-Tao onder deskundige begeleiding, huiskamer Stichting Welzijn, Burg. van Panhuysbrink 1E Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Beter Bewegen/Fitness, Stichting Welzijn i.s.m. FysioPlus, Burg. van Panhuysbrink 1D Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Koffieochtend voor ouderen, Stichting Welzijn, huiskamer 't Klup Zandewierde J.D. Pennekampweg 17 Hummelo, 10.00 - 12.00 uur
- Schildercursus, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E Hoog-Keppel, 13.30 uur
- Rummikub, Stichting Welzijn, Kerkhuis Burg. van Panhuysbrink 5 Hoog-Keppel, 14.00 - 16.00 uur, info: Baukje Koele (0314-38 03 06)
- Looptraining De Hessenrijders, verzamelen bij de Hessenhal Hoog-Keppel, 19.30 uur, info: www.hessenrijders.nl of 06-309 452 50
- Repetitieavond Hummelo's Gemengd Koor, FF naar Steef Hummelo, 19.45 - 21.30 uur, info: Belinda Plant (06-464 771 15)
- Repetitieavond toneelgroep Zanglust, Dorpshuis Voor-Drempt, 19.45 - 22.15 uur, info: Jos Buiting (06-450 164 34)

elke woensdag

- Beter Bewegen/Fitness, Stichting Welzijn i.s.m. FysioPlus, Burg. van Panhuysbrink 1D Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Jeu de Boules Stichting Welzijn/Pétanqueclub Leuke Boule, Burg. van Panhuysbrink Hoog-Keppel, vanaf 14.00 uur, doorgang afhankelijk van weersgesteldheid, info + aanmelden: Gerrit Lobeek (06-465 759 29 of g.w.lobeek@hccnet.nl)
- Boekenuitleen, FF naar Steef Hummelo, 14.00 - 17.00 uur

elke eerste en derde woensdag van de maand

- Spelmiddag 50+ (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 - 16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-425 695 78)

elke donderdag

- Beter Bewegen/Fitness, Stichting Welzijn i.s.m. FysioPlus, Burg. van Panhuysbrink 1D Hoog-Keppel, 10.00 -11.00 uur
- Koffieochtend voor ouderen, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E Hoog-Keppel, 10.00 -12.00 uur (m.u.v. de eerste donderdag van de maand wegens Repair Café)
- Koersbal, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1, Hoog-Keppel, 14.00 - 16.00 uur (sep t/m apr)
- Training jeugdskeelergroep De Hessenrijders, Hessenhal Hoog-Keppel, groep 1: 18.30 - 19.15 uur, groep 2: 19.15 - 20.15 uur, info: www.hessenrijders.nl of 06-309 452 50
- Boekenuitleen, FF naar Steef Hummelo, 19.00 - 21.00 uur
- Repetitieavond Zangvereniging Zanglust, Dorpshuis Voor-Drempt, 19.45 - 22.00 uur, info: Jos Buiting (06-450 164 34)

elke vrijdag

- Meer bewegen voor ouderen, Stichting Welzijn, Hessenhal Hoog-Keppel, 10.00 - 11.00 uur

elke zaterdag

- Nordic Walking, Stichting Welzijn, samenkomst huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E Hoog-Keppel, 09.15-11.00 uur

donderdag 29 sept, 13 okt, 27 okt, 10 nov, 24 nov, 8 dec en 22 dec

- Ochtend bridgeclub Gezelligheid Troef, FF naar Steef Hummelo 09.00-12.30 uur

elke donderdag, vrijdag en zaterdag t/m 29 okt

- Expositie Arthur Bernard en Thijs Buit, Kerkje Laag-Keppel, do + vr 13.00 - 17.00 uur en za 11.00 - 17.00 uur, info: www.kunstofart.nl

Aanvullingen en wijzigingen kunnen worden doorgegeven via het e-mailadres watisertedoenindhk@gmail.com. Voor het decembernummer van De Hessencombinatie kan dit tot uiterlijk 31 oktober 2022.

JENSEN SUPREME

HET BESTE VAN HET BESTE

De overtuiging dat 'zelfs het allerbeste nog beter kan' is altijd een sterke drijfveer geweest voor de ontwikkeling van producten. Bij de Supreme is dat meer dan bij welk ander bed ook terug te vinden. De Jensen Supreme is een meubelstuk dat in zes verschillende kleuren verkrijgbaar is.

De inspiratie komt voort uit de Noorse natuur. De wollen stoffen uit Innvik zijn speciaal ontworpen voor Supreme. Iedere kleur is in een combinatie van stoffen verkrijgbaar. Een effen stof voor het frame, de keerbare matrassen en een unieke designstof voor het hoofdbord.

JENSEN®

Slaapspecialist Drempt

Rijksweg 20 | 6996 AC Drempt | Tel.: 0313 476218

www.slaapspecialistdrempt.nl

PELGROM, uw land- en tuinbouwspecialist

voor verkoop, onderhoud en reparatie...

we zijn o.a. dealer van:

MASSEY FERGUSON

STIGA®

STIHL®

TORO®

PELGROM HUMMELO B.V.

Broekstraat 1a – 6999 DE Hummelo
Tel: 0314-38 18 42 – info@pelgrom.nl

www.pelgrom.nl

MASSEY FERGUSON

LANDBOUWMECHANISATIEBEDRIJF